

ትምህርት አሥራ ስምንት

የመጀመሪያ ቀን

የሐዋርያት ሥራ 6-8

በኢትዮጵያ በአንዲት ትልቅ ከተማ ውስጥ ከአንድ ትልቅ ነገድ የተገኙ ሰዎች ይኖሩ ነበር። ለሥራ ወደ አካባቢው የሄዱ የደቡብ ኢትዮጵያ ተወላጆች በአባልነት የሚሳተፉበት ቤተ ክርስቲያን በአካባቢው ነበረች። ሁሉም እንዲሰማው ሲባል አምልኮው በአማርኛ ቋንቋ ተደረገ። ምንም እንኳን ትልቅ ጎሣ ከሚባለው ወገን ጥቂት ሰዎች በቤተ ክርስቲያኒቱ አምልኮ ፕሮግራም ላይ ቢገኙም፣ አገልግሎቱ በራሳቸው ቋንቋ ስለማይሰጥ ብዙዎች ቤተ ክርስቲያኒቱን እንደ ውጭ ተቋም አድርገው ይመለከቷት ነበር። ፕሮግራሙ ከሌሎች የኢትዮጵያ ክፍሎች ለመጡ ሰዎች የተዘጋጀ መሰላቸው፣ የቤተ ክርስቲያኒቱ ሽማግሌዎች በሙሉ የሌላ አካባቢ ሰዎች በመሆናቸው፣ ጥቂት የአካባቢው ሰዎች ቤተ ክርስቲያኒቱ ለአካባቢው ነዋሪዎች ተስማሚ እንድትሆን ለማድረግ የሚቻልበት መንገድ እንደሌለ ተገንዘቡ። በመጨረሻም፣ የአካባቢው ምእመናን ከቤተ ክርስቲያኒቱ ተገንጥለው የራሳቸውን ቤተ ክርስቲያን መሠረቱ፣ የመጀመሪያዬቱ ቤተ ክርስቲያን ከሌላ አካባቢ የመጡትን ሰዎች ብቻ ይዛ ቀጠለች።

በሌላ የኢትዮጵያ ከተማ፣ አብዛኞቹ የቤተ ክርስቲያን አባላት የአካባቢው ነዋሪዎች ነበሩ። ለአምልኮ የሚያገለግለው የአካባቢው ቋንቋ ሲሆን፣ ሽማግሌዎቹም በሙሉ የአካባቢው ሰዎች ነበሩ። በዚያች ከተማና ቤተ ክርስቲያን ከሌሎች የኢትዮጵያ ክፍሎች የመጡ ሰዎችም ነበሩ። የአካባቢው ሰዎች ሁሉንም ነገር ስለ ያዙ፣ ከሌሎች አካባቢዎች የመጡት ሰዎች የእንግድነት ስሜት ይሰማቸው ነበር። «አመለካከታችንን የምንገልጽበት መድረክ እንኳ የለንም። የሥራ መስኮች፣ የአመራር ቦታዎችና የመዝሙር አገልግሎቶች በሙሉ የተያዙት በአካባቢው ሕዝብ ብቻ ነው። እኛ ምንም ድርሻ የለንም። ይህ ፍትሐዊ አይደለም።» ሲሉ ያማርራሉ።

1ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ እንዲህ ዓይነት ችግሮችን እንዴት እንደ ተመለከትህ አብራራ። ለ) ለይጣን በእነዚህ ሁኔታዎች ተጠቅሞ፣ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ መከፋፈልን ሊያስከትል የሚችለው እንዴት ነው? ሐ) የመጀመሪያቱ ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌ ብትሆን ኖሮ፣ የአካባቢው ሰዎች የቤተ ክርስቲያኒቱ አካል መሆናቸው እንዲሰማቸው ለማድረግ ምን የተለየ ነገር ታደርግ ነበር? መ) የሁለተኛዬቱ ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌ ብትሆን፣ የአካባቢው ጎሣ አባላት የቤተ ክርስቲያን አካል መሆናቸው እንዲሰማቸው ምን የተለየ ነገር ታደርግ ነበር? ሠ) የሐዋ. 6፡1-7 አንብብ። የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ባሕላዊ ችግሮችን የፈታችው እንዴት ነበር? ካላይ የተጠቀሱትን ሁለት የአብያተ ክርስቲያናት ችግሮች ለመፍታት ከሐዋርያት ሥራ 6፡1-7 ልንጠቀምባቸው የምንችላቸው መርሆች ምንድን ናቸው?

2ኛ ጥያቄ፡- የሐዋርያት ሥራ 6-8 አንብብ። ሀ) ዛሬ እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያናችን ለማየት የሚፈልገውን ነገር የሚገልጹትን መርሆች ዘርዝር። ለ) እስጢፋኖስ ለአይሁዶች ባቀረበው ስብከቱ ለማስተላለፍ የፈለጋቸው ዐበይት እውነቶችን ዘርዝር። ሐ) አይሁዶች በእስጢፋኖስ ላይ ያንን ያህል የተቀጡት ለምን ነበር? መ) እግዚአብሔር መንግሥቱን ለማስፋፋት ለደትን የተጠቀመው እንዴት ነው?

1. መከፋፈል በአይሁዶች መካከል (የሐዋ. 6:1-7)

በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ውጥረቶች መከሰታቸው የማይቀር ነው። በእኩል ደረጃ አልታየንም የሚሉ ቤተ ሰቦች፣ ኅግዎችና ነገዶች ሁልጊዜ ሊኖሩ ይችላሉ። እነዚህን ውጥረቶች እንዴት መፍታት እንዳለብን ማወቅ ይኖርብናል፤ ምክንያቱም ሰይጣን መከፋፈልን ለመፍጠር ይጠቀምባቸዋል። ክርስቶስ ለደቀ መዛሙርቱ አስቀድሞ የጸለየው አንድነት እንዲኖራቸው ነበር (ዮሐ. 17:21)። ግን ሰይጣን የክርስቶስን ተከታዮች ለማሸነፍ ከሚጠቀምባቸው ታላላቅ መሣሪያዎቹ አንዱ መከፋፈል ነው።

በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሁለት ዓይነት የአይሁድ ሰዎች ነበሩ። በመጀመሪያ፣ በፍልስጥኤም አገር የተወለዱ የአካባቢው አይሁዶች ነበሩ። እነዚህ ሰዎች የግሪክ ቋንቋ ቢናገሩም፣ በየዕለቱ የሚጠቀሙት ግን በአረማይስጥ ቋንቋ ነው። ራሳቸውን እንደ ንጹሕ አይሁድም ይቆጥሩ ነበር። እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያቀደውን ሕይወት ያረከሳል ብለው ስለሚያስቡ፣ ከግሪኩ ባሕል ጋር ለመቀላቀል አልፈለጉም ነበር። ሁለተኛው፣ «የግሪክ አይሁዶች» ነበሩ። እነዚህ ከፍልስጥኤም ውጭ የተወለዱ አይሁዶች ነበሩ። አፍ መፍቻ ቋንቋቸው ግሪክኛ ሲሆን፣ ፍልስጥኤም አገር ከተወለዱ አይሁዶች የተለየ የአለባበስና የአኗኗር ሁኔታም ይታይባቸው ነበር። እነዚህ አይሁዶች ብሉይ ኪዳንን እስካልተቃረነባቸው ድረስ፣ ከአሕዛብ ዓለምና ባሕል ጋር ተስማምተው ለመኖር ፈቃደኞች ነበሩ።

ቀደም ሲል ከዓለም ሁሉ አይሁዶች ወደ ቤተ ክርስቲያን ይመጡ እንደነበር ተመልክተናል። ለምሳሌ፣ ከቆጵሮስ (በመጽሐፉ መጨረሻ ገጽ 4 ይካርታውን ተመልከት) የመጣው በርናባስ፣ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ጠቃሚ ሰው ለመሆን በቅቷል። ከየትም ይምጡ ከየት፣ አይሁዶች ሁሉ ንብረቶቻቸውን እየሸጡ ለሐዋርያት ይሰጡ ነበር። ገንዘቡን እንደ አስፈላጊነቱ ማከፋፈል የሐዋርያቱ ተግባር ነበር። ነገር ግን ከውጭ የመጡት የግሪክ አይሁዶች ምንም መተዳደሪያ የሌላቸውን መበለቶች በማስተናበሩ ረገድ አድልዎ እንደ ተፈጸመ በማሰብ ቅሬታዎችን ያሰሙ ጀመር። የፍልስጥኤም አይሁዳውያን መበለቶች፣ ከሌላ ባሕልና ቋንቋ ከመጡት አይሁዳውያን የበለጠ እንክብካቤ እንደሚደረግላቸው አሰቡ። ይህም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ውጥረትን አስከተለ። ሰይጣን ቤተ ክርስቲያንን ለመከፋፈልና ለማፍረስ ተግባሩ እየሠራ ነበር። እንዲህ ዓይነት ውጥረቶች በጸሎት ወይም ስለ አንድነት በመስበክ ብቻ የሚወገዱ አይደሉም። የውጥረቶቹ ምንጭ ተፈልጎ መፍትሔ መስጠት አለበት። የተገለጸውን ሁኔታ በተመለከተ በትክክል አድልዎ ይፈጸም ወይም ይህ የአንድ ቡድን ችግር ይሁን የተገለጸ ነገር የለም። ነገሩ እውነትም ይሁን ውሸት ሰዎች የሚያምኑት ነገር ለእነርሱ እውነት ስለሆነ፣ መፍትሔ መስጠቱ አስፈላጊ ነበር። ዛሬ በኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት መካከል የሚታየው መከፋፈል፣ በትግዎች መካከል በሚቀሰቀሱ ቅሪቷዎች በመሆናቸው በዚህ ክፍል ውስጥ የተወሰኑትን መርሆዎች መከተሉ አስፈላጊ ነው። ስለዚህ ከዚህ ክፍል የሚከተሉትን እውነቶች መመልከት እንችላለን።

ሀ. ምንም እንኳን ጸሎትና ትምህርት የመፍትሔው አካላት ቢሆኑም፤ በችግሩ ላይ ግልጽ ውይይት እስካልተካሄደበት ድረስ ወደ ጥላቻና ቂም የሚመራ የአድልዎ ድርጊት ሊወገድ አይችልም። ሐዋርያት የግሪክ አይሁዶችን ለመገሠጽም ሆነ ራሳቸውን ለመከላከል አልሞከሩም። ሐዋርያት የግሪክ አይሁዶች ችግራቸውን በጸሎት ለጌታ እንዲያቀርቡ ወይም ነገሮች በራሳቸው ጊዜ እንዲፈቱ አልጣሩም። ነገር ግን ጉዳዩን በሕዝቡ ሁሉ ፊት አንሥተው ግልጽ ውይይት እንዲካሄድ አደረጉ።

ለ. ሐዋርያት ችግሩ በራሱ መንገድ እንዲቃለል ከመጠበቅ ይልቅ ወዲያው ሐሜቱን እንደ ሰሙ መፍትሔ መፈለግ ጀመሩ። እንዲህ ዓይነት ችግሮች እንዲሁ ስለማይወገዱ በፍጥነት ትኩረት ካልተሰጠባቸው እየተስፋፉ ይሄዳሉ። መከፋፈል ከሆነ በኋላ ደግሞ ክፍተቱን ለማጥበብ ቀላል አይሆንም።

ሐ. ችግሩ በምእመናን ሁሉ ፊት ለግልጽ ውይይት ቀረበ። ሉቃስ ደቀ መዛሙርቱ ሁሉ ሁኔታውን ለማጥናት እንደ ተሰበሰቡ ገልጾአል። ሐዋርያቱ የራሳቸውን መፍትሔ መስጠታቸው መልስ አይሆንም ነበር። እነርሱም ከፍልስጥኤም አካባቢ ስለሆኑ፤ ሁልጊዜ ለአንድ ወገን ያደላሉ የሚል ግምት ነበራቸው። ጉዳዩ ከምእመናን ተሰውሮ በሐዋርያት (ሽማግሌዎች) ብቻ ቢቃለል ኖሮ አንደኛው ወይም ሌላኛው ወገን ሽማግሌዎቹ አድልዎአዊ ብያኔ እንዲሰጡ ገፋፍቷል የሚል ሐሜት ይሰራጭ ነበር።

መ. ሐዋርያቱ (ሽማግሌዎቹ) ለችግሩ መፍትሔ ለመፈለግ ሳይሹ መመሪያዎችን ብቻ ሰጡ። (መንፈስ ቅዱስ የሞላባቸውን ሰባት ሰዎች መረጡ።) ከዚያም ምእመናኑ መበለቶቹን የሚረዱ ሰባት ሰዎች እንዲመረጡ አደረጉ። ሰይጣን ቤተ ክርስቲያንን ከሚያሸንፍባቸው መንገዶች አንዱ መሪዎች ለችግሮች መፍትሔ በመስጠትና ትናንሽ ጉዳዮችን በማከናወኑ ተግባር ላይ እንዲጠመዱና እንደ ጸሎት፤ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት፤ ምስክርነት፤ የቤተ ክርስቲያን ዕቅድ የመሳሰሉትን ዐቢይ ጉዳዮች ችል እንዲሉ በማድረግ ነው።

ሠ. መፍትሔው በጎሣዊ ስሜት ወይም በዓለማዊ ሁኔታ ሳይሆን በመጽሐፍ ቅዱሳዊ መርሆዎች ላይ የተመሠረተ ነው። አራት የፍልስጥኤም አይሁዶችንና ሦስት የግሪክ አይሁዶችን ምረጡ አላሏቸውም። ይህ መከፋፈልን እንጂ የእግዚአብሔርን ቤተሰብ አንድነት አያመጣም ነበር። ወሳኙ ነገር ትምህርት፤ የገንዘብ ብዛት ወይም የአስተዳደር ችሎታ ሳይሆን፤ የመንፈስ ቅዱስ መላትና መንፈሳዊ ጥበብ ነበር። ተወካዮቹ በመንፈስ ቅዱስ ኃይልና ምሪት የሚሠሩ ከሆኑ፤ ለሁሉም ሰው ፍትሐዊ የሆነ መፍትሔ መስጠት ይችላሉ።

ረ. አብዛኞቹ የፍልስጥኤማውያን አይሁዶች የአናሳውን ባሕል ለማክበር ከተለመደው መስመር ወጡ። በፍልስጥኤማውያን አይሁዶች የተሞላቸው ቤተ ክርስቲያን ምእመናን፤ ሰባቱንም ሰዎች ከግሪክ አይሁዶች መካከል መምረጣቸው አስደናቂ ነገር ነበር። ሰባቱ ዲያቆናት የግሪክ ሰዎች የነበሯቸው ሲሆኑ፤ አንደኛው በትውልዱ አሕዛብ ሆኖ ሳለ ወደ ይሁዲነት የተለወጠ ሰው ነበር። ወቀሳው የተሰነዘረው ከዚሁ ክፍል አባላት በመሆኑ፤

ብዙ ቁጥር ያላቸው ክርስቲያኖች ከአናሳው ጎሣ ወገን በሆኑት ላይ መቅናት ጀመሩ።

የአናሳ ወገን አካል መሆን ሁልጊዜ አስቸጋሪ ነው። ቋንቋና ባሕል አስፈላጊ ነገሮች ቢሆኑም፣ ብዙ ጎሣ ላለበት ባሕል፣ ቋንቋና ፍላጎት መገዛት ፍትሐዊ አይደለም። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ዲሞክራሲ አለ ማለት ሁልጊዜ የብዙኃኑ ፍላጎት ያሸንፋል ማለት ነው። ነገር ግን ቤተ ክርስቲያን የተመሠረተችው በዲሞክራሲ ላይ ሳይሆን በፍቅር ላይ ነው። ፍቅር ደግሞ፣ «አየተጎዳ ያለው ግን ነው? እንዴት ልርዳ?» ይላል። ፍቅር ሁልጊዜ የገል ወይም የባሕል መብቶችን በመናቅ፣ የሌሎችን ጥቅም ለማስቀደም ይፈልጋል። ጳውሎስ ስለ «ብርቱ» ክርስቲያኖችና «ደካማ» ክርስቲያኖች ከተናገረ በኋላ «ብርቱዎቹ» ክርስቲያኖች «ደካማዎቹ» የሚጎዱበትን ነገር ግድረግ እንደሌለባቸው አስረድቷል (1ኛ ቆሮ. 10፡23-32)። በተመሳሳይ ሁኔታ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ዘላቂ ሰላም እንዲኖር ከተፈለገ፣ የብዙ ምእመናን ባሕል ከሆነው ከዲሞክራሲው አስተሳሰብ በማለፍ የአናሳውን ባሕል ለማክበር መሻት አለበት። ይህ በሚሆንበት ጊዜ፣ ክርስቲያኖች ሰይጣን ቤተ ክርስቲያንን ለመከፋፈል የሚሸርበውን ሴራ በቀላሉ ሊያፈርሱ ይችላሉ። የፕሮግራሙ መርዝ ከተወገደ በኋላ የአናሳው ባሕል በተራው የአብዛኛውን ባሕል ያከብረዋል። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሰላምና አንድነት የሚሰፍነው ሰዎች ቤተኛነት ሲሰማቸውና አንዱ ሌላውን ሲያደምጥና ሲያከብር ነው።

3ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በአብዛኛውና በአናሳው ጎሣ መካከል በቤተ ክርስቲያን ውጥረት የተነሣበትን ሁኔታ ግለጽ። ለ) እነዚህ መርሖች አንድነትና ሰላም ለማምጣት የሚረዱት እንዴት ነው?

ቤተ ክርስቲያንን ለመከፋፈልና ለማዳከም ይችላል የነበረው ችግር፣ የአማኞችን ፍቅርና አንድነት የበለጠ ለመግለጽ ችሏል። ከዚህም የተነሣ፣ ቤተ ክርስቲያን የበለጠ በፍጥነት ማደግ ጀመረች። ብርቱ የቤተ ክርስቲያን ጠላት የነበሩት ካህናት ሳይቀሩ በክርስቶስ አምነው ወደ ቤተ ክርስቲያን መምጣት ጀመሩ።

ሉቃስ፣ ሁለተኛው ዐቢይ የመሪዎች ቡድን እንዴት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንደ ተጀመረ ገልጾአል። የመጀመሪያው ቡድን የሐዋርያት ሲሆን፣ ይህም በኋላ በእያንዳንዱ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን በጳጳሳት ወይም በሸማግሌዎች ተተክቷል። የእነዚህ አገልጋዮች ተቀዳሚ ኃላፊነት መንፈሳዊ ሲሆን፣ በስብከት፣ በማስተማርና በምስክርነት ላይ ያተኩራል። ሁለተኛው ቡድን ዲያቆናትን የሚያካትት ነበር። ዲያቆናት አንዳንድ ጊዜ በኢትዮጵያ ውስጥ እንደሚታየው ወጣቶች አይደሉም። ይሁንና ዲያቆናት እጅግ አስፈላጊ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ናቸው። «ዲያቆን» የሚለው ቃል «ማዕድ አገልጋይ» ወይም በአጭሩ «አገልጋይ» ማለት ሲሆን፣ ቤተ ክርስቲያንን በሚያስፈልጋት የሚያገለግል ማለት ነው። ዲያቆናት የድሆች ችግር መቃለሉን መመልከት ነበረባቸው። በ1ኛ ጢሞቴዎስ 3 ላይ ጳውሎስ ለሁለቱም የቤተ ክርስቲያን ቢሮዎች መመዘኛዎችን አስፍሯል። ለሸማግሌዎችና ለዲያቆናት የቀረበው መመዘኛ ብዙም ልዩነት የለውም።

የቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ራስ የሆኑት ሐዋርያት አሁን ደግሞ ኃላፊነቱን ለሌሎች ሲያስተላልፉ ይታያሉ፤ ሐዋርያቱም በዲያቆናቱ ላይ እጆቻቸውን ጭነው ጸለዩላቸው። ይህም አይሁዶች በረከትን፣ ሥልጣንን፣ ብሎም ኃላፊነትን ለማስተላለፍ የሚጠቀሙበት መንገድ ነበር። እነዚህ ሰባቱ ከተቀሩት አባላት ተለይተው ለድሆች እንክብካቤ እንዲያደርጉ ኃላፊነት ተሰጣቸው። ሐዋርያት ይህንን ኃላፊነት ከሰጧቸው በኋላ በሥራቸው ውስጥ ጣልቃ አልገቡም። በዲያቆናቱ ላይ እምነት የነበራቸው ሲሆን፣ መንፈስ ቅዱስም እንደሚመራቸው ያምኑ ነበር። ዛሬ ሽማግሌዎች ከሚፈጽሟቸው ስሕተቶች መካከል አንዱ፣ ኃላፊነት በሰጧቸው ሰዎች ሥራ ውስጥ ጣልቃ መግባት ነው። ትክክለኛ ሰዎች ተመርጠው ከሠለጠኑና የሥራ ኃላፊነታቸውም ተብራርቶ ከተነገራቸው በኋላ፣ በመንፈስ ቅዱስና ለሰዎቹም በሚሰጣቸው ጥበብ ላይ መደገፍ ይኖርባቸዋል። የሽማግሌዎቹ ኃላፊነት ከእነርሱ በታች ላሉት ሰዎች ኃላፊነታቸው ምን እንደ ሆነ ግልጽ ማድረግና እያንዳንዱ ሰው የኃላፊነቱ ዓላማ ምን እንደ ሆነ ማሳወቅ ነው። ከዚህ በኋላ ሽማግሌዎቹ ገለል ብለው የተመረጡት ወይም የተወከሉት ሰዎች ሥራውን እንዴት ለማከናወን እንደሚችሉ ዝርዝር ነጥቦችን እንዲያወጡ ዕድል መስጠት ነው። ሽማግሌዎች መንፈስ ቅዱስ የእነርሱን ሥራ እንደሚመራ ሁሉ፣ እነርሱም የወከሏቸውን ሰዎች ሥራ መምራት እንዳለባቸው ማጤን ይኖርባቸዋል። ከዚያም የተፈለገው ዓላማ ከግቡ መድረስ አለመድረሱን በየጊዜው መከታተል አለባቸው። ሥራው እንዴት እንደሚካሄድ ዝርዝር ጉዳዮች ውስጥ መግባት የለባቸውም። የሰዎችን ሞራልና የፈጠራ ችሎታ ጥበብ የሚያደናቅፈው የመሪዎች ጣልቃ ገብነት ነው። ከመጠን በላይ ጣልቃ ገብ መሆን መንፈስ ቅዱስ ከእኛ ውጭ በሌሎች ሰዎች አማካይነት አይሠራም ማለታችን ነው።

4ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ሽማግሌዎች ለሰዎች የሥራ ኃላፊነት ከሰጡ በኋላ ጣልቃ ሲገቡ የተመለከትህበትን ሁኔታ ግለጽ። ለ) ኃላፊነቱ የተሰጣቸው ሰዎች ምን ተሰማቸው? ሐ) ሽማግሌዎች ለሥራው የመጨረሻ ውጤት ሠራተኞቹን በኃላፊነት እየጠየቁ፣ ሠራተኞቹ በመንፈስ ቅዱስ ምሪት በችሎታቸው እንዲጠቀሙ ለማድረግ የሚችሉበት የተሻለ መንገድ ምን ይመስልሃል?

2. እስጢፋኖስ የመጀመሪያው የቤተ ክርስቲያን ሰማዕት (የሐዋ. 6:8-7:60)

ሉቃስ ስለ ጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በሚናገርበት ጊዜ፣ ትኩረቱን ከጴጥሮስ ወደ ጳውሎስ ላይ ያደርጋል። ነገር ግን ሉቃስ መንፈስ ቅዱስ ወንጌልን እስከ ምድር ዳርቻ ለማድረስ ጳውሎስን እንዴት እንደ ተጠቀመበት ከመግለጹ በፊት፣ ቤተ ክርስቲያን በኢየሩሳሌም ተወስና ከተቀመጠችበት ሁኔታ በመነሣት በሮም ማዕከል ስለሆነችበት ሁኔታ ያብራራል። እግዚአብሔር ወንጌልን መጀመሪያ ወደ ሰማርያ፣ ቀጥሎም ብዙ አሕዛብ በክርስቶስ ወዳሙትባት አንጾኪያ ለማድረስ የተጠቀመባቸው ግለሰቦች፣ አሁን ወንጌሉን እስከ ምድር ዳርቻ ለማድረስ ተልእኮ የተሰጣቸው የመጀመሪያዎቹ አለመሆናቸው የሚያስደንቅ ነው። እግዚአብሔር በሌሎች ሰዎች ነበር የተጠቀመው። ሉቃስ ስለ እነዚህ የለውጥ ጊዜያት

በሚያብራራበት ወቅት፤ እስጢፋኖስና ፊልጶስ በተባሉ ሁለት ዲያቆናት ላይ አጽንኦት ሰጥቷል።

እስጢፋኖስ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መበለቶችን እንዲያገለግል የተመረጠ የግሪክ አይሁዳዊ ነበር። ይህ ማለት ግን መንፈስ ቅዱስ የሰጠውን አስደናቂ ስጦታ በሌሎች መንገዶች ከጥቅም ላይ ሊያውል አይችልም ማለት አይደለም። ሐዋርያትም፤ «መስበክ፤ ማስተማርና መፈወስ» የእኛ አገልግሎት ነው። ብለው በቅናት መንፈስ ተይዘው የእስጢፋኖስን አገልግሎት አላገዱም። ሐዋርያት መንፈስ ቅዱስ በወደደው ሰው ሁሉ አማካይነት ሊሠራ እንደሚችል ተገንዝበው ነበር። ስለሆነም መንፈስ ቅዱስ ለአንድ ሰው ስጦታዎችን በሚያድልበት ጊዜ፤ ሐዋርያት የአገልግሎት በር አይዘጉበትም ነበር። ዛሬም ብዙ ሽማግሌዎች ይህን ምሥጢር ማወቅ ይኖርባቸዋል። አንዳንድ አገልግሎቶችን መፈጸም ያለባቸውና ክብርንም መውሰድ ያለባቸው እነርሱ ብቻ እንደሆኑ በማሰብ ሰዎችን አጥብቀው የሚቆጣጠሩ ከሆኑ፤ ደስ ያሰኘውን ሰው የመምረጥና የመገልገል መብት ያለውን መንፈስ ቅዱስን መቃወማቸው ነው። አንድ ሽማግሌ በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ የአንድን ሰው አገልግሎት በሚወስንበት ጊዜ፤ መንፈስ ቅዱስን መቃወሙ ነው። ይህ ችግር ዘወትር ስለሚከሰት፤ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ያላቸው ሰዎች ለብዙ ዓመታት ያገለገሉበትን ቤተ ክርስቲያን ጥለው በመሄድ፤ በነጻነት ለማገልገል ወደሚችሉባቸው አብያተ ክርስቲያናት ይፈልሳሉ።

እስከዚህ ጊዜ ድረስ፤ የማስተማርና የመፈወስ አገልግሎት ሲያከናውኑ የነበሩት ሐዋርያቱ ብቻ ነበሩ። አሁን ግን እስጢፋኖስ እንደ እርሱ ከፍልስጥኤም ውጭ የኖሩ አይሁዶችን ለማስተማር ነጻነት አገኘ። በኢየሩሳሌም ብዙ ምክራቦች ነበሩ። ከእነዚህም መካከል አንዳንዶቹ የፍልስጥኤም አይሁድ ያልሆኑ ሰዎች የሚሰበሰቡበት ነበር። ከምክራቦቹ አንዱ «ነፃ የወጡ ሰዎች ምክራብ» ይባል ነበር። በዚህ ምክራብ ውስጥ ሲሰበሰቡ ከነበሩት ሰዎች መካከል አንዳንዶቹ ከቀሬና፤ ከእስክንድሪያ፤ ኪልቂያና እስያ የመጡ አይሁዶች ነበሩ። (በመጽሐፉ መጨረሻ ገጽ ላይ ያለውን ካርታ ተመልከት)። እነዚህ አይሁዶች ባርያ ሆነው የኖሩና በኋላ ነጻነታቸውን ያገኙ ነበሩ። እነዚህ ሰዎች ቀደም ሲል ባሪያዎች የነበሩ ከመሆናቸው በተጨማሪ፤ ከፍልስጥኤም ውጭ የመጡ በመሆናቸው፤ አንድ ላይ ተሰባስበው የራሳቸውን ምክራብ አቋቋሙ። 12ቱ ሐዋርያት በሙሉ ከፍልስጥኤም አካባቢ የመጡ በመሆናቸው ተቀባይነትን ለማግኘት ወደማይችሉባቸው ምክራቦች እስጢፋኖስ ሄደ። ስለ ክርስቶስ ወንጌል በሚናገርበት ጊዜ እነዚህ አይሁዶች እጅግ ተቆጡ። ስለ እስጢፋኖስ የሐሰት ወሬ ካሰራጩ በኋላ፤ ለምርመራ ወደ አይሁድ ሸንጎ አቀረቡት።

ሉቃስ የእስጢፋኖስን ረዥም ስብከት የዘገበበት በርካታ ምክንያቶች አሉት። አንደኛው፤ የእስጢፋኖስ ስብከት ሐዋርያትና ሌሎች የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ክርስቶስ የአይሁድ መሢሕ መሆኑን በመግለጽ ላቀረቡት ስብከት ምላሌ ነበር። ሁለተኛው፤ ስብከቱ ቢያንስ እስጢፋኖስ ከኢየሩሳሌምና ከአይሁዶች በተጨማሪ በርካት ላሉ አካባቢዎች መመስከር መጀመሩን ያሳያል። እስጢፋኖስ እግዚአብሔር ታላላቅ ሥራዎችን

ከፍልስጥኤም ውጭ ላሉ አይሁዶች ማድረጉን ገልጾአል። እግዚአብሔር በኢየሩሳሌምና ይሁዳ የተወሰነ ሳይሆን፤ ለዓለም ሁሉ ዕቅድ ያለው አምላክ ነው። ሦስተኛው፡ ስብከቱ በተጨማሪም በቤተ ክርስቲያንና በይሁዳነት መካከል ትልቅ ልዩነት መፈጠሩን የሚያሳይ ይመስላል። እስጢፋኖስ የእግዚአብሔር ሕዝብ የአምልኮ ማዕከል ከእንግዲህ በኋላ ኢየሩሳሌምና ቤተ መቅደሱ እንዳልሆኑ አሳይቷል፤ ደግሞም ከእንግዲህ በኋላ የሙሴን የብሉይ ኪዳን ሕጎች መከተል አስፈላጊ አለመሆኑን ገልጾአል። አይሁድ እስጢፋኖስ የቤተ መቅደስና የሙሴ ሕግጋት ተቃዋሚ እንደሆነ አድርገው የከሰሱት ለዚህ ሳይሆን አይቀርም። ከእስጢፋኖስ ስብከት ከዚህ የሚከተሉትን ፍሬ ነገሮች ማስተዋል እንችላለን።

ሀ. የአይሁዶች ታሪክ የተጀመረው በፍልስጥኤም ሳይሆን፤ በአሕዛብ መካከል ነበር። እግዚአብሔር አብርሃምን የጠራው የባቢሎናውያን ምድር ከሆነችው ዑር ነበር። ከነዓንን እንደሚወርስ የተሰፋ ቃል ቢሰጠውም፤ አብርሃም ምንም መሬት አልነበረውም ማለት ይቻላል።

ለ. ቀጣዩ የአይሁድ ዐቢይ ታሪክም የተፈጸመው በከነዓን ሳይሆን በግብጽ ነበር። በእስጢፋኖስ ዘመን የነበሩት አይሁዶች በክርስቶስና በሐዋርያት ላይ ቅናት እንዳደረገባቸው ሁሉ፤ የአይሁድ ቅድመ አያት የሆኑት አሥሩ የያዕቆብ ታላላቅ ልጆችም በየሴፍ ላይ ቀንተው በባርነት ወደ ግብጽ ሸጡት። እግዚአብሔር ግን የግብጽ አሕዛብ አይሁዶችን እንዲያድኑ አደረገ። አሁንም እግዚአብሔር ፈቃዱን የፈጸመው ከኢየሩሳሌም ውጭ ነበር።

ሐ. በአይሁድ ታሪክ ውስጥ ትልቅ ስፍራ ያለው ሙሴ፤ በእግዚአብሔር የተመረጠው ግብጽ አገር እያለ ነበር። 120 ዓመት የሚሆነውን የሕይወት ዘመኑን ያሳለፈው ከከነዓን ውጭ በመጀመሪያ በግብፅ ቀጥሎም በምድያም፤ በመጨረሻም በምድረ በዳ ነበር። እግዚአብሔር ከሙሴ ጋር ለመጀመሪያ ጊዜ የተገናኘው ከፍልስጥኤም ውጭ በሲና ተራራ ላይ ነበር። እግዚአብሔር ለሕዝቡ የሠራቸው ታላላቅ ተአምራት፤ ከፍልስጥኤም ውጭ በምድረ በዳ የተከናወኑ ነበር። ሙሴ ከእርሱ የሚልቅ ነቢይ እንደሚመጣ የተነበየው በዚያ ነበር። እግዚአብሔር ቅዱስ ሕጉን የሰጠው ከጳለስቲና ውጭ በሲና ተራራ ላይ ነበር።

መ. በሙሴ ዘመን እንደ ነበሩት እንደ ያዕቆብ ልጆች ሁሉ አይሁዶች እግዚአብሔርን ባለመታዘዝ በዐመፀኛነት ኖሩ። እግዚአብሔር በታላቅ ኃይሉ ነፃ ካወጣቸውም በኋላ እንኳ ልባቸው ግብፅ ስለነበር ወደዚያው ለመመለስ ይፈልጉ ነበር። ጣዖት ሠርተው ለማምለክ ሞክረዋል። በክርስቶስ ዘመን የታየው የአይሁዶች ዐመፀኛነት በምድረ በዳም በነበሩት አይሁዶች ላይ የታየ ነበር።

ሠ. እግዚአብሔር የመረጠው የመገናኛው ድንኳን ንድፋ የተሠራው በአሕዛብ አገር ላሉ ነበር። ንጉሥ ዳዊት እግዚአብሔር የሚኖርበትን ዘላቂ ቤተ መቅደስ ለመገንባት ፈለገ። አሳቡን ያመነጫው እግዚአብሔር አልነበረም። በእስጢፋኖስ ዘመን የነበሩት አይሁዶች የእግዚአብሔር ትኩረት፤ ፍቅርና ዓላማ በቤተ መቅደሱ እንደ ተጠቃለለ ያስቡ ነበር። ከ60 ዓመት ቀደም ብሎ የተገነባው ታላቁ የሄሮድስ ቤተ መቅደስ እጅግ ውብ

በመሆኑ፡ እግዚአብሔር ምንም ነገር እንዲደርስበት አይፈልግም የሚል አሳብ ነበራቸው። ይህን ሲያስቡ ግን ማንኛውም ሰው ሠራሽ ሕንጻ እግዚአብሔርን ለማስተናገድ ብቃት እንደሌለው ዘንግተው ነበር። ፍጥረት በሙሉ እንኳ እግዚአብሔርን ሊይዝ አይችልም። ከቤተ መቅደስ እጅግ የምትበልጠው ምድር ራሷ በምሳሌያዊ አገላለጽ የእግሩ መረገጫ ብቻ ናት።

5ኛ ጥያቄ፡- ዛሬ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ከሚደረግ ግንኙነትና አምልኮ በላይ በተለየ ሁኔታ እዚያ እንደሚገኝ በማለብ፡ በቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ላይ ከፍተኛ ትኩረት የምናደርገው እንዴት ነው?

ዛሬ አንዳንድ ክርስቲያኖችም እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያናቸው ላይ ምንም ክፉ ነገር እንደማያደርስ አድርገው ያስባሉ። ቀደም ሲል የኮሚኒስት መንግሥት አብያተ ክርስቲያናትን በመዝጋት አምልኮ እንዲቆም ያደርጋል ብለው አላሰቡም ነበር። እግዚአብሔር ግን በቤተ ክርስቲያን ሕንጻ የተወሰነ አምላክ አይደለም። እግዚአብሔር ውብ የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ሠርተን እርሱ እንደሚኖርበት ልዩ ስፍራ እንድንመለከት አላዘዘንም። ከአንድ መቶ ዓመት በላይ የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ምእመናን በግለሰብ ቤቶች እንጂ፡ በቤተ ክርስቲያን ሕንጻዎች ውስጥ አያመልኩም ነበር። በኮሚኒስት ዘመን አምልኮ ይደረግ የነበረው በአማኞች ቤት ውስጥ ነበር። በዚህ ጊዜ ቤተ ክርስቲያን አድጋለች። በዚህ ረገድ በእስጢፋኖስ ዘመን እንደ ነበሩት አይሁዶች የተሳሳተ አሳብ ይዘናል ማለት ነው።

ረ. እስጢፋኖስ አይሁዶች እግዚአብሔር ስለ ፍልስጥኤም ምድርና ስለ አይሁድ ሕዝብ ብቻ እንደሚጫነቅ በማሰባቸውና በቤተ መቅደስ ላይ ከፍተኛ ትኩረት በማድረጋቸው፡ አድማጮቹ እንደ ብሉይ ኪዳን አይሁዶች ሆነው መገኘታቸውን ገልጾአል። አለማመን አሁንም በሕዝቡ ላይ ይታይ ነበር። በብሉይ ኪዳን አባቶቻቸው የእግዚአብሔርን መንገድና እርሱም የሰጣቸውን መሪዎች ተቃውመው ነበር። ሙሴ፡ ዳዊት፡ ኢሳይያስና ኤርምያስ ሁሉም አይሁዶች እግዚአብሔር የላካቸውን መሪዎች እንደ ተቃወሙ የሚያሳዩ ምሳሌዎች ናቸው። በእስጢፋኖስ ዘመን ደግሞ አይሁዶች መሢሔን ኢየሱስን ተቃውመዋል። የእስጢፋኖስ አድማጮችም እግዚአብሔር የላካቸውን ሐዋርያትና ክርስቲያኖችን በመቃወም ላይ ነበሩ። እንደ ብሉይ ኪዳኖቹ ሁሉ፡ በእስጢፋኖስም ዘመን የነበሩት አይሁዶች በእጃቸው የእግዚአብሔርን ሕግ ይዘው ነበር። የሚያስፈልገው ግን የእግዚአብሔርን ሕግ መታዘዝ እንጂ መያዝ አይደለም። አይሁዶች ክርስቶስን ባለመቀበላቸው የእግዚአብሔርን ሕግ ተላልፈዋል። በሥጋ የተገረዙ አይሁዶች ያልተገረዘ ልብ ነበራቸው። ይህም እነርሱ እንደሚንቋቸው አሕዛብ ያልተገረዙ አድርጓቸዋል።

እስጢፋኖስ በቤተ መቅደሱ ከፍተኛ ትኩረት አልሰጠም፤ እንዲያውም አድማጮቹን የመደባቸው ከዐመፀኞች ጎራ ነው፤ በዚህም ይሰሙት የነበሩት ሁሉ እጅግ ተቆጡ። ነገር ግን እግዚአብሔር የሰማይ በሩን ከፍቶ እስጢፋኖስ ዙፋኑንና በአብ ቀኝ በሥልጣን የተቀመጠውን ክርስቶስን እንዲመለከት ሲያደርግ፡ የአይሁዳውያኑ ቁጣ ቅጥ አጣ። ከቤት በማውጣት በድንጋይ ወግረው ገደሉት። እስጢፋኖስ የጌታውን ምሳሌ በመከተል ነፍሱን

በክርስቶስ እጅ አኖረ። እንደ ክርስቶስ ሁሉ፤ እስጢፋኖስም አይሁዶችን ይቅር በማለት እግዚአብሔር በሥራቸው እንዳይፈርድባቸው ጸለየ።

ሉቃስ እስጢፋኖስን የክርስቲያን ሰማዕት ምሳሌ አድርጎ ጠቅሶታል። እስጢፋኖስ እምነቱን ደብቆ በዝምታ መኖር ሲችል ይህን ግን አላደረገም። ይልቁንም ወንጌልን በድፍረትና በግልጽ ሰበከ። በሕይወት ለመኖርም ሆነ ለመሞት ሙሉ ሥልጣኑን ለእግዚአብሔር ሰጠ። ሞት ሲመጣበት ደግሞ በእርጋታና በእግዚአብሔር ላይ በመታመን ሕይወቱን ሰጠ። እስጢፋኖስ ለዚህ ሥቃይ በዳረጉት ሰዎች ላይ ጥላቻና መራርነት አላደረበትም። እግዚአብሔር ግን ይቅር እንዲላቸው ለመነ። ይህ የፍጹም መሥዋዕትነት ፍቅር ምልክት ነው።

6ኛ ጥያቄ፡- ከእስጢፋኖስ ሕይወትና አግጧት ለክርስቶስ ስለ መመስከር ምን እንማራለን?

ሉቃስ በዚህ አጋጣሚ ሳውል የተባለ ሰው ያስተዋውቀናል። በአይሁድ ባሕል፤ አንድ ሰው በድንጋይ ተወግሮ እንዲሞት ምስክርነት የሰጠ ሰው የመጀመሪያውን ድንጋይ ይወረውር ነበር። ሉቃስ ምስክሮቹና ምናልባትም ሌሎችም ሰዎች ልብሶቻቸውን ሳውል እንዲጠብቅላቸው እንዳደረጉ ገልጾአል። አንዳንድ ምሑራን ሳውል፤ እስጢፋኖስ በድንጋይ እንዲወገር መስማማቱን ብቻ ሳይሆን፤ በድንጋይ ሲወገርም ሁኔታውን ይቆጣጠር እንደነበር ያመለክታል ይላሉ። የምኩራብ መሪዎች ግድያውን ሳውል እንዲያስፈጽም ጋላፊነት ሰጥተውት ነበር።

3. የመጀመሪያው የክርስቲያኖች ስደት (የሐዋ. 8:1-3)

ክርስቶስ ስደት በደቀ መዛሙርቱ ላይ እንደሚመጣ በተደጋጋሚ አሳስቦአቸው ነበር። ለብዙ ዓመት፤ ክርስቲያኖች በአይሁዶች ዘንድ ተቀባይነት አግኝተው በሰላም ይኖሩ ነበር። ምንም እንኳ አልፎ አልፎ ሐዋርያት ቢታሰሩና ቢደበደቡም፤ ጠቅለል ባለ መልኩ ሲታይ፤ ክርስቲያኖች በሰላም ይኖሩ ነበር። ከእስጢፋኖስ መገደል በኋላ ግን የአይሁድ መሪዎች ስደትን አስነሡ። በሳውል አስተባባሪነት ክርስቲያኖች እየተያዙ እስር ቤት ይጣሉ ጀመር። ምንም እንኳ ሉቃስ ስለዚህ ጉዳይ ባይገልጽም፤ ጳውሎስ ለብዙ ክርስቲያኖች ሞት ምክንያት መሆኑን አልሸሸገም። ይህም በሕይወት ዘመኑ ሁሉ ሲጸጽተው ኖሯል (የሐዋ. 22:4)።

ስደት ስይጣን ቤተ ክርስቲያንን ለማጥፋት የሚጠቀምበት መሣሪያ ነው። የሚገርመው ታዲያ፤ ስደት እግዚአብሔርም ዓላማውን ለመፈጸም የሚጠቀምበት ታላቅ መሣሪያ መሆኑ ነው። አንደኛው፤ ስደት እምነትን ያጠራል። እውነተኛነትን ያመጣል። እምነቱ ሞት እንደሚያመጣበት የሚያውቅ ሰው፤ ኢየሱስን ያለ እውነተኛ ምክንያት አይከተልም። ሁለተኛው፤ ስደት ክርስቲያኖች የወንጌሉን ብርሃን ይዘው በተለያዩ አገሮች እንዲሰራጩ ያደርጋል። በአንድ አውላላ ሜዳ መሀል ላይ ትልቅ እሳት ተቀምጧል፤ አንድ ሰው መጥቶ እሳቱን ቢበትነው፤ እሳቱ በሜዳው ሁሉ ላይ ይሰራጫል። አሁን እሳቱ አንድ መሆኑ ቀርቶ ብዙ ይሆናል። ልክ እንደ ብዙዎቻችን ሐዋርያቱም በኢየሱሱም ተደላድለው ተቀምጠው ነበር። ክርስቲያኖች ወንጌልን ከኢየሱሱም ውጭ ለማድረስ አልቻሉም። ሐዋርያቱ

ወንጌልን ወደ ይሁዳ፡ ሰማርያና አሕዛብ አድርሱ ያላቸውን ጌታ አልታዘዙም። ስለሆነም፡ እግዚአብሔር በስደት አማካይነት ደቀ መዛሙርቱን በመበተን በየሄዱበት ሁሉ የወንጌል እሳት እንዲቀጣጠል አድርጓል።

7ኛ ጥያቄ፡- ስደት እነዚህን ሁለት ነገሮች ሲያከናውን የተመለከትኸው እንዴት ነው?

4. ፊልጶስ በሰማርያ መስከረ (የሐዋ. 8:4-25)

ምንም እንኳ 12ቱ ሐዋርያት በእናት ቤተ ክርስቲያናቸው በኢየሩሳሌም ቢቀመጡም፡ ሌሎች ብዙ ክርስቲያኖች ግን በየሰፍራው ተበትነው ነበር። ሉቃስ የሌሎች ክርስቲያኖችን ተግባር እንደ ምሳሌ ለመጥቀስ ሲል፡ ፊልጶስ ወንጌልን በሰማርያ መስበኩን ገልጾአል። ፊልጶስ ከሰባቱ ዲያቆናት አንዱ ነበር። እንደ ሐዋርያትና እስጢፋኖስ ሁሉ፡ የፊልጶስም መልእክት በተአምራት የታጀበ ነበር። ርኩሳን መናፍስት ከሰዎች ይወጡ ነበር። በመንፈስ ቅዱስ ኃይል በፊልጶስ አማካይነት የክርስቶስ አገልግሎት ከኢየሩሳሌም ውጭ ተስፋፋ።

ሉቃስ ስለ ፊልጶስ አገልግሎትና በሰማርያ ወንጌል እንዴት እንደ ተስፋፋ ሁለት ለየት ያሉ ነገሮችን ይነግረናል። አንደኛው፡ ስለ «አስማተኛው ስምዖን» የገለጸውን አሳብ ነው። ሉቃስ ስምዖንን የጠቀሰው ለሐሰተኞች ክርስቲያኖች ምሳሌ አድርጎ ሳይሆን አይቀርም። ስምዖን ያመነው ለግል ጥቅም ሲል ነው፤ ከጊዜ በኋላ የቤተ ክርስቲያን ጠላት ሆኗል። ስምዖን በሰማርያ አካባቢ በአስማተኝነቱ የታወቀ ሰው ሲሆን፡ በፊልጶስ በኩል የሚሠራውን የመንፈስ ቅዱስ ኃይል ሲመለከት ተደነቀ። እንደ ሌሎች ሳምራውያን በክርስቶስ አምኖ ተጠመቀ። ነገር ግን እምነቱ እውነተኛ ነበር ወይስ በራስ ወዳድነት ላይ የተመሠረተ? እምነቱ እውነተኛ አይመስልም ነበር። ጴጥሮስ የሰማርያ ክርስቲያኖች መንፈስ ቅዱስን እንዲቀበሉ እጁን ጭኖ በጸለየላቸው ጊዜ፡ ስምዖን አሁንም ስግብግብነት ልቡን ሞልቶት ነበር። ስምዖን መንፈስ ቅዱስን ለሌሎች ለማደል እርሱም ሥልጣን እንዲኖረው በማሰብ፡ ለጴጥሮስ ገንዘብ ሊሰጠው ሞከረ። በአስማቱ ገንዘብ ይሰበስብ እንደነበር ሁሉ፡ ይህንንም ጥሩ የንግድ አጋጣሚ አድርጎ ተመለከተ። ጴጥሮስ የስምዖንን ክፉ ምኞች ተመልክቶ፡ ከእግዚአብሔር ፍርድ አስጠነቀቀው። ስምዖን እግዚአብሔር እንዳይፈርድበት ፈርቶ ጴጥሮስ እንዲጸልይለት ከመጠየቁ ውጭ ያደረገው ነገር ስለሌለ፡ ከልቡ ንስሐ የገባ አይመስልም። ስምዖን በኋላ የሐሰት ትምህርት መሪ ሆኖ በክርስትና ላይ እንደተነሣና ብዙ ሳምራውያንን ከወንጌሉ መስመር እንደ መለሰ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ይነግረናል።

8ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እንደ ስምዖን ለግል ጥቅም ሲሉ ያመኑ ሰዎች እንዴት እንዳጋጠሙህ ግለጽ። ለ) እንደዚህ ዓይነት ሰዎች እንዴት ከእምነት ወደ ኋላ እንደሚመለሱና አንዳንድ ጊዜም የክርስቶስ ጠላቶች እንደሚሆኑ አብራራ። ሐ) ይህ ሁኔታ ወንጌልን ስንሰብክ የሰዎች እምነት በሚታዩ ነገሮች ማለትም በጤንነት፡ በተአምራት፡ በሀብትና በመሳሰሉት ላይ እንዳይመሠረት ጥንቃቄ እንድናደርግ ምን ያስተምረናል?

ሁለተኛው፡ ሉቃስ መንፈስ ቅዱስ በሰማርያ ክርስቲያኖች ላይ በተለየ ሁኔታ መውረዱን ገልጾአል። ሉቃስ ይህን ታሪክ የጠቀሰበት ምክንያት፡

መንፈስ ቅዱስ በሁለት ደረጃዎች መምጣቱ ያልተለመደ በመሆኑ፤ ክርስቲያኖች ልክ በዚሁ ዓይነት መንገድ ይመጣል ብለው እንዳይጠባበቁ ለማሳሰብ ሊሆን ይችላል። ይህ ባይሆን ኖሮ ሉቃስ ስለ ኢየሩሳሌም ክርስቲያኖች ሕይወት ሲናገር ከጠቀሳቸው አሳቦች ጋር ሊያዳብለው ይችላል ነበር (ዮሐዋ. 2:42-47፤ 4:32-35)።

ሳምራውያን ደኅንነትን መቀበላቸውንና በእግዚአብሔርም ቤተሰብ ውስጥ እኩል መብት መገናጸፋቸውን የአይሁድ ክርስቲያኖች ተረድተው የነበረባቸውን የእምነት ማጣት ዐቢይ መሰናክል ማሸነፍ ነበረባቸው። አይሁዶች ሳምራውያንን ይጠሏቸው ነበር። ቀደም ሲል እንደ ተመለከትነው፤ ከገሊላ ወደ ኢየሩሳሌም ለማለፍ ከሁሉም የሚቀርበው አቋራጭ መንገድ በሰማርያ በኩል አድርጎ ማለፍ ቢሆንም፤ በዚህ መንገድ ግን አይጠቀሙም ነበር። ነገር ግን መንፈስ ቅዱስ፤ ክርስቶስ የሚጠብቁት መሢሕ እንደሆነ እንዲሳይምናቸው ፊልጶስን ላከ። የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን ስለ ሰማርያ ክርስቲያኖች የሚነገረውን ዜና ስትሰማ ለማመን ተቸገረች። ስለሆነም፤ ስለ ሁኔታው እንዲያጣሩ ሁለት ታላላቅ ሐዋርያትን (ዮሐንስንና ጴጥሮስን) ላኩ። ጴጥሮስና ዮሐንስ የሳምራውያኑ ክርስቲያኖች እምነት ትክክል መሆኑን ካረጋገጡ በኋላ፤ እጃቸውን በላያቸው ጭነው በመጸለይ መንፈስ ቅዱስን እንዲቀበሉ አደረጉ። በዚህ ክፍል መንፈስ ቅዱስ በሳምራውያኑ ላይ ሲወርድ የተገለጠበት ምልክት አልተጠቀሰም። መንፈስ ቅዱስ በተቀበሉ ጊዜ ግልጽ ምልክት እንደ ተከሰተ የሚያጠራጥር ባይሆንም፤ በልሳን መናገራቸው አልተጠቀሰም። ሳምራውያኑ መንፈስ ቅዱስን ከተቀበሉበት ሁኔታ በመነሣት ከዚህ የሚከተሉትን ነጥቦች ልንገነዘብ እንችላለን።

ሀ. ሁሉም ሳምራውያን መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉት በአንድ ጊዜ ነበር። አንዳንዶች ሲቀበሉ፤ ሌሎች ግን ያልተቀበሉበት ሁኔታ አልተገለጸም።

ለ. ይህ የመንፈስ ቅዱስ መገኘት እንጂ፤ የመንፈስ ቅዱስ ሙላት አይደለም።

ሐ. ሰማርያ ክርስቲያኖች ካመኑ በኋላ፤ መንፈስ ቅዱስን ሳይቀበሉ እንደ ቆዩ የሚያመለክት አሳብ በሐዋርያት ሥራ ታሪክ ውስጥ አናገኝም። በአይሁድ ክርስቲያኖች ላይ ከተፈጸመው ጋር ተመሳሳይ ነው። ከሐዋርያት ሥራ 2 በኋላ የአይሁድ ክርስቲያኖች አምነው ሲድኑ፤ መንፈስ ቅዱስን ለመቀበል ሲጠባበቁ ግን አንመለከትም።

መ. እግዚአብሔር ቀደም ሲል ለአይሁድ ክርስቲያኖች አሁን በክርስቶስ አማካይነት የእርሱ ሕዝብ እንደሆኑ በይፋ ለማሳወቅ ጴጥሮስን እንደ ላከ ሁሉ፤ የሰማርያ ክርስቲያኖችም እንደ አይሁዳውያኑ ሁሉ የእግዚአብሔር ቤተሰብ አባላት መሆናቸውን በይፋ ለማወጅ ጴጥሮስን ተጠቅሞበታል። ይህም ጴጥሮስ የመንግሥተ ሰማይ መክፈቻ ቁልፍ ከመያዙ ልዩ ኃላፊነት ጋር የተያያዘ ነበር (ማቴ. 16:19)። እያንዳንዱ አዲስ ቡድን ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብ ተቀላቅሎ እንዲያገለግል እግዚአብሔር የመረጠው እርሱን ነበር።

ሠ. እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስን በሳምራውያን ክርስቲያኖች ላይ ሳያወርድ ከቆየባቸው ምክንያቶች አንዱ፤ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ

የጎሣ ልዩነት እንደሌለ ለአይሁዶች ለማስተማር ነው። ከእንግዲህ በኋላ አይሁድ፣ ሳምራዊ፣ አሕዛብ ብሎ ነገር አይኖርም። ይልቁንም ሁሉም አንድ ቤተሰብ ይሆናሉ። በእግዚአብሔር ቤተሰብ መካከል መበላለጥ እንደሌለ ለማሳየት፣ መንፈስ ቅዱስ በሳምራውያኑ ላይ ለመጀመሪያ ጊዜ ሲወርድ በልዩ ሁኔታና ኃይል ወረደ።

ረ. መንፈስ ቅዱስን ለመቀበል የተደረገ ጸሎትም ሆነ አዲስ አማኞች በልሳን እንዴት እንደሚናገሩ የተሰጠ ትምህርት አልነበረም። (መንፈስ ቅዱስ በእነርሱ ላይ እንደ ወረደ ምልክቱ በልሳን መናገር ነው የምንል ከሆነ)። ጴጥሮስ እጁን ጭኖ እስኪጸልይላቸው ድረስ መንፈስ ቅዱስ በሰማርያ ሰዎች ላይ ሳይወርድ ቆይቶ፣ ከዚያ በኋላ ግን በሁሉም ላይ ወረደ።

ይህ ክፍል፣ መንፈስ ቅዱስ በተለመደው ሁኔታ ማለትም ሰዎች ደኅንነትን ካገኙ በኋላ ወደ እነርሱ ይመጣል የሚለውን አሳብ የሚያንጸባርቅ አይመስልም። ጳውሎስ መንፈስ ቅዱስ የሌለው ሰው ክርስቲያን ሊሆን እንደማይችል ገልጾአል (ሮሜ 8:9)።

9ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ይህን ክፍል የሚረዳበትን መንገድ ሌሎች ካረዝማቲክ ክርስቲያኖች ከሚረዱበት መንገድ ጋር አነጻጽር። ልዩነቱና ተመሳሳይነቱ ምንድን ነው? ለ) አንተ የትኛውን አመለካከት ትደግፋለህ? ለምን? ስለ መንፈስ ቅዱስ መገኘትና ሙላት ያለህን አመለካከት ለመግለጽ፣ ከመልእክቶች ውስጥ በጥቅሶች ተጠቀም።

በማቴዎስ 28:19-20 ላይ ክርስቶስ በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እንድናጠምቅ አዝዞን ሳለ፣ ሉቃስ ስለ ጥምቀት ሲናገር «በኢየሱስ ስም» የሚለውን ብቻ የጠቀሰው ለምንድን ነው? የ «ኢየሱስ ብቻ» ተከታዮች፣ ይህ ሥላሴ የሚባል ትምህርት ትክክል እንዳልሆነና ክርስቶስ እግዚአብሔር አብ እንደሆነ የሚናገር ነው ይላሉ። የዚህን ምክንያት ሙሉ በሙሉ ባናውቅም፣ የአይሁዶችን አስተሳሰብ መመልከቱ ጠቃሚ ነው። አይሁዶችና የሰማርያ ሰዎች እግዚአብሔር አብን ያውቁታል። መንፈስ ቅዱስ የሚለውም እሳቤ ለእነርሱ እንግዳ አይደለም። ነገር ግን በዓይናቸው ያዩትን፣ ሲናገር የሰሙትን፣ የዳሰሱትን፣ አብረው ምግብ የበሉትንና በመስቀል ላይ የሰቀሉትን ሰው አምላክ ነው ብለው ለመቀበል ለእነርሱ ከባድ ነገር ነበር። ዛሬ ሙስሊሞች የክርስቶስን አምላክነት ለመቀበል እንደሚቸገሩ ሁሉ፣ አይሁዶችና የሰማርያ ሰዎች ተመሳሳይ ችግር ነበረባቸው። ሉቃስ የክርስቲያኖች ጥምቀት ዮሐንስ ያጠምቅ ከነበረው ጥምቀት የተለየ መሆኑንና፣ ሰዎች በግልጽ በክርስቶስ ፍጹም አምላክነት ማመናቸውን ለማሳየት፣ የክርስቶስን ስም መጥቀሳቸው አስፈላጊ እንደሆነ አጽንኦት ሰጥቶ ለመግለጽ ፈልጓል። አይሁዶችና የሰማርያ ሰዎች ከሚያውቁትና ከሚያምኑት በተቃራኒ፣ እነዚህ የተጠመቁት ክርስቲያኖች ክርስቶስ መሢሕና ወደ እግዚአብሔር አብ የሚወስደው ብቸኛ መንገድ እንደሆነ ያምኑ ነበር። ዛሬም በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም በመጠመቅ በሥላሴ ላይ ያለንን ጥብቅ እምነት እንገልጻለን።

5. ፊልጶስ ወንጌልን በታዛዥነት ለኢትዮጵያዊው ጃንደረባ አደረሰ (የሐዋ. 8:26-40)።

አብዛኛውን ጊዜ ብዙ ሕዝብ ካልተሰበሰበ ወንጌልን መስበክ ጊዜን እንደማባከን አድርገን እንቆጥራለን። ደግሞም ለብዙ ሕዝብ መስበኩ የተሻለ ነው ብለን እናስባለን። ለእግዚአብሔር ግን ለአንድ ሰው ነፍስ መስበክና ለብዙ ሕዝብ መስበክ እኩል ነው። ለአንድ ኢትዮጵያዊ ጃንደረባ ነፍስ ሲል እግዚአብሔር መልአኩን በመላክ ከ80 ኪሎ ሜትር በላይ እንዲጓዝ አድርጓል።

ፊልጶስ ከኢየሩሳሌም በስተ ሰሜን በምትገኘው ሰማርያ የወንጌላዊነት አገልግሎቱን በትጋት ይወጣ ነበር። በዚያም ፍሬያማ አገልግሎት ነበረው። ነገር ግን እግዚአብሔር ለእርሱ የተለየ ዕቅድ ነበረው። ወዲያው አንድ መልአክ መጥቶ በኢየሩሳሌምና በጋዛ መካከል ያለውን 80 ኪሎ ሜትር የሚያህል መንገድ እንዲጓዝ አዘዘው። ፊልጶስ ወደ ኢየሩሳሌም ከተመለሰ በኋላ ወደ ጋዛ መውረድ ጀመረ። ፊልጶስ ኢትዮጵያዊውን ጃንደረባ ለማግኘት ምን ያህል ኪሎ ሜትር እንደ ተጓዘ አናውቅም።

ይህ ኢትዮጵያዊ ጃንደረባ ማን ነው? ካመነ በኋላስ ወዴት ሄደ? አጋጣሚ ሆኖ የሐዋርያት ሥራ ያሉንን ጥያቄዎች በሙሉ አይመልስልንም! የቤተ ክርስቲያንም ታሪክ ቢሆን ምንም የገለጸው ነገር የለም። በጥንት ዘመን የምትታወቀው ኢትዮጵያ ዛሬ ከምናውቃት ኢትዮጵያ ጋር ፍጹም ተመሳሳይ አልነበረችም። ድንበርቿ የተካለሉት በአፄ ምኒልክ ዘመን መንግሥት ነው። ጥንት በአማርኛ ኢትዮጵያ የሚለው ቃል የኩሽ ሕዝብ ማለት ነበር። ኩሽ የሚለው ቃል ከግብጽ በስተ ደቡብ የሚገኙትን ደቡባዊ የመጽሐፍ ቅዱስ አካባቢዎችን ያመለክታል። በአዲስ ኪዳን ዘመን፡ «ኢትዮጵያ» ተብሎ የተተረጎመው ቃል በአሁኑ ጊዜ ከግብጽ በስተ ደቡብ፡ ከሱዳን በስተ ሰሜን አንዳንድ ጊዜም ከኢትዮጵያ በስተ ሰሜን ያለውን ግዛት ያመለክታል። የአፍሪካን ክፍል በተመለከተ የሚናገሩት ጥንታዊ ጽሑፎች እጅግ ጥቂት በመሆናቸው፡ የአገሪቹን ትክክለኛ አቀማመጥ ለማወቅ አስቸጋሪ ነው።

ከሉቃስ ዘገባ ለመረዳት እንደሚቻለው፡ ጃንደረባው በጥንታዊቷ ኢትዮጵያ ትልቅ ሹመት የነበረው የንግሥት አገልጋይ ሲሆን፡ ስለ እግዚአብሔር ከሰማ በኋላ እርሱን ማምለክ ጀመረ። ይህ ሰው የአይሁድን እምነት ተቀብሎ ስለ መገረዙ፡ የብሉይ ኪዳንን ሕግ ስለ መቀበሉ ወይም እግዚአብሔርን ብቻ የሚፈራ ሰው ስለ መሆኑ፡ ምንም ግልጽ አይደለም! «እግዚአብሔርን የሚፈራ» የሚለው ሐረግ ጣዖትን ሳይሆን፡ በብሉይ ኪዳን የተገለጠውን እግዚአብሔርን ለሚያመልኩ አሕዛብ የተሰጠ ስያሜ ነበር።

ጃንደረባው ወደ አገሩ በመመለስ ላይ ነበር። በሰረገላው ተቀምጦ እየሄደ ሳለ፡ መንፈስ ቅዱስ ፊልጶስ ወደ ጃንደረባው እንዲሄድ አዘዘው። በእግዚአብሔር ሉዓላዊ ዕቅድ፡ ጃንደረባው ከኢሳይያስ 53 ላይ ለሰው ልጆች ኃጢአት ሁሉ መከራ ስለሚቀበለው መሢሕ እያነበበ ነበር። እንደ አይሁዶች ሁሉ እርሱም የሚነግሥ መሢሕ እንጂ የሚሠቃይ መሢሕ ይኖራል ብሎ አላሰበም። ስለዚህ እግዚአብሔር በፊልጶስ አማካይነት ክርስቶስ እንዴት ትንቢቱን እንደ ፈጸመና ለዓለም ኃጢአት የታረደ በግ እንደ ሆነ ገለጸለት።

ጃንደረባው የቅዱሳት መጻሕፍቱን ገለጻ ከሰማ በኋላ አምኖ ተጠመቀ። ታሪክ ስለ ጃንደረባው ሕይወት ምንም የሚነግረን ነገር የለም። ወደ አገሩ

ከተመለሰ በኋላ በክርስቶስ ማመኑን ቀጥሎበት ይሆን? ስለ ክርስቶስ በመመስከር ቤተ ክርስቲያን መሥርቶ ይሆን? ከጊዜ በኋላ ከቤተ ክርስቲያን ታሪክ እንደምንረዳው፤ በሰሜን ሉዳንና በሰሜን ኢትዮጵያ ጠንካራ ቤተ ክርስቲያን ተመሥርታ ነበር።

10ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከዚህ ታሪክ እግዚአብሔር ደኅንነትን ለሰዎች ለማድረስ ስለሚያደርገው ጥረት ምን እንማራለን? ለ) ይህ እኛ መመስከር እንዳለብን የሚያሳስበን የሚሆንበትን ምክንያት ግለጽ።

የደኅንነት ሂደት እጅግ ውስብስብ ነው። ሰዎች በተለያዩ ምክንያት በክርስቶስ ያምናሉ። ነገር ግን በማንኛውም ሁኔታ ውስጥ አንድ ሰው የወንጌሉን መልእክት እንዲረዳና እንዲያምን ዓይኖቹን በመክፈት ረገድ አስተዋጽኦ የሚያደርገው መንፈስ ቅዱስ ነው። ይሁንና መንፈስ ቅዱስ ይህንን ሁልጊዜ አያደርግም። መንፈስ ቅዱስ ሰዎችን ወደ ክርስቶስ ለማምጣት የሚጠቀምበት ዋነኛው መሣሪያ ሰው ነው። እግዚአብሔር ለጃንደረባው መልእክት እንዲመሰክሩ ማድረግ ቢችልም፤ ይህንን ግን አላደረገም። ወንጌሉን ሁልጊዜ እንዲሠራጭ የሚፈልገው በልጆቹ ምስክርነት አማካይነት ነው። ልጆቹ ካልመሰከሩ ቤተ ክርስቲያን ልታድግና በዓለም ሁሉ ልትስፋፋ አትችልም።

መንፈስ ቅዱስ በሚያስደንቅ መንገድ ፊልጶስን አንሥቶ በብሉይ ኪዳን አሸዶድ ተብላ ወደ ምትጠራው ከተማ ወደ አዛጦን ወሰደው (በመጽሐፉ መጨረሻ ገጽ ላይ ያለውን ካርታ ተመልከት)። ከዚያም ፊልጶስ ከአዛጦን በስተ ሰሜን 90 ኪሎ ሜትር ጀምሮ በሜዲትራንያን ባሕር ዳርቻ በሚገኙ ከተሞች ሁሉ እስከ ቂሣርያ ድረስ ወንጌልን መስበክ ጀመረ። ፊልጶስ ከ20 ዓመት በኋላ ከቤት ልጆቹ ጋር በቂሣርያ ከተማ የቆየ ይመስላል (የሐዋ. 21፡8)።

ምንም እንኳ ወንጌልን የት እንደምናስራጭና ለማን እንደምንሰብክ ማቀዱ መልካም ቢሆንም፤ በሂደቱ ውስጥ ለመንፈስ ቅዱስ የተከፈተ ልብ እንዲኖረን ይህ ታሪክ ያስጠነቅቀናል። የት መሄድና ማንን ማግኘት እንዳለብን የሚወስነው እርሱ ራሱ ነው። ቁም ነገሩ የት እንደምናገለግል ማወቁ ሳይሆን፤ እግዚአብሔር ባስቀመጠን ስፍራ ታማኝ ሆኖ መገኘቱ ነው። ፊልጶስ በሰማርያ፤ ለኢትዮጵያዊ ጃንደረባ በጋዛ እንዲሁም በሌሎች ከተሞች መንፈስ ቅዱስ በመራው ስፍራ ስለ ክርስቶስ በታማኝነት መስከሯል። እኛም በትምህርት ቤት በአካባቢያችን፤ በሥራ ቦታ፤ በተቀየርንበት አካባቢ፤ በአጠቃላይ ባለንበት ስፍራ ሁሉ በታማኝነት ስለ ክርስቶስ መመስከር አለብን። መንፈስ ቅዱስ ከመጋረጃው በስተ ጀርባ ሆኖ ምስክርነታችንን የሚሰሙ ሰዎችን ለማሳመን በሥራ ላይ መሆኑን መገንዘብ አለብን። ሰዎች በክርስቶስ ያምኑ ዘንድ በምስክርነታችን ታማኝ ሆነን መገኘት አለብን።

11ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በማገበረሰቡ ውስጥ እግዚአብሔር ባስቀመጠህ ስፍራ ያለህን ደረጃ ዘርዝር (ለምሳሌ፡ በቤተሰብ፤ በተረቤት፤ በሥራ ቦታ)። በእነዚህ ግንኙነቶች ውስጥ ምን የምስክርነት ዕድል አለህ? ለ) መንፈስ ቅዱስ ስለ ክርስቶስ እንድትመስክር በልብህ ውስጥ ያስቀመጣቸውን ሰዎች ስም ዘርዝር። በዚህ ሳምንት

ጸልይላቸው። መንፈስ ቅዱስ የጊዜ ሠሌዳህንና በግለሰቡ ሕይወት ውስጥ የሚፈጸሙትን ክስተቶች እንዲያቀናጅ፤ አንተም መመስከር እንድትችል ሰውየውም ማመን እንዲችል ጸልይ።

ሁለተኛ ቀን

የሐዋ. ሥራ 9-12

በአንድ ወቅት አንድ ጫማ የሚሸጥ ሰው ነበረ። አንድ ቀን አንድ ሰው ስለ ክርስቶስ መስከረለት። መንፈስ ቅዱስ ልቡን ለውጦ በክርስቶስ እንዲያምን ረዳው። ወዲያውኑ ሥራውን ትቶ ተነሣና መጀመሪያ ለአነስተኛ ቡድኖች፤ ከዚያም በሺህ ለሚቆጠሩ ሰዎች ስለ ክርስቶስ መመስከር ጀመረ። በምዕራቡ ዓለም ይህ ሰው በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎችን ሕይወት ለውጧል። ለክርስቲያን ሠራተኞች ያቋቋመው ትምህርት ቤት ዛሬም ዓለምን በመለወጥ ላይ ይገኛል። በእኛ ዘመን ብዙ አገልግሎት እንደ ሰጠው እንደ ቢሊ ግርሃም ሁሉ፤ ድዋይት ኤል. ሙዲም በ18ኛው ክፍለ ዘመን መጨረሻ አካባቢ አሜሪካንና አውሮፓን በከፍተኛ ደረጃ ለውጧል። በአንድ የማይታወቅ ሰው ምስክርነት ዓለም ተለወጠች። እግዚአብሔር ለሰዎች ምን ዕቅድ እንዳለው አናውቅም። እግዚአብሔር የንዳና ተዳዳሪዎችን፤ ሴተኛ አዳሪዎችን፤ ድሆችን፤ ወይም በቤተ ክርስቲያኖችን ውስጥ አንዱን ትንሽ ልጅ ወስዶ ዓለምን ለመለወጥ ሊጠቀምባቸው ይችላል። እኛ ብዙ ጊዜ የምናተኩረው በጀማ ስብከት ላይ ነው። በእግዚአብሔር ዓይን ግን ለአንድ ሰውም (እንደ ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ) ሆነ ለብዙ ሰው መስበክ ለውጥ የለውም። እርሱ አንድን ሰው ተጠቅሞ ዓለምን መለወጥ ይችላል።

በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ዘንድ ከሌሎች ሰዎች ሁሉ ይልቅ ክርስትናን ለዓለም ሕዝብ ለማስተዋወቅ ትልቅ ተግባር ያከናወነ አንድ ሰው አለ። ስሙ መጀመሪያ ሳውል ሲሆን፤ በኋላ ጳውሎስ ተብሏል። አነስተኛ የአይሁድ ስብስብ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን፤ በጳውሎስ አገልግሎት በመላው ዓለም ታላቅ እምነት ለመሆን በቅታለች። ዛሬም የጳውሎስ አገልግሎትና የጻፋቸው መጻሕፍት ዓለምን በመለወጥ ላይ ናቸው። ሉቃስ ስለ ጥንቷ ቤተ ክርስቲያን በጻፈው ታሪክ ውስጥ፤ ለጳውሎስ አገልግሎት ትኩረት ሰጥቷል። ሉቃስ መንፈስ ቅዱስ ቤተ ክርስቲያን ከይሁዲነት ወጥታ በአሕዛብ ሁሉ ዘንድ እንድትስፋ ለማድረግ ጳውሎስን እንዴት እንደ ተጠቀመበት አብራርቷል። በጳውሎስ አማካይነት ወንጌል ወደ ቱርክና ወደ ምሥራቅ አውሮፓ ተስፋፍቷል። ከጊዜ በኋላ በፍልስጥኤምና በአፍሪካ ምድር እስልምና እየሰፋ ሲሄድ፤ እግዚአብሔር ወንጌልን በዓለም ሁሉ ለማዳረስ በአውሮፓ የነበረችውን ቤተ ክርስቲያን ተጠቅሟል።

ሉቃስ ስለ ጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ሲተርክ፤ ትኩረቱን ከጲጥሮስ ወደ ጳውሎስ ያደርጋል። ጲጥሮስ ወደ አይሁድ የተላከ ሐዋርያና እግዚአብሔርም ቤተ ክርስቲያንን እንዲመሠረት የተጠቀመበት ሰው ነው። ጳውሎስ ደግሞ ወንጌልን ለአሕዛብ ለመስበክ የተላከ ሐዋርያ ነው። ትላንት ሉቃስ በቀድሞ ስሙ ሳውል (የአይሁድ ስም)፤ በኋላም ጳውሎስ (የሮም ስም) የተባለውን ሰው እንዳስተዋወቀን ታስታውሳላችሁ። ቀድሞ የቤተ ክርስቲያኖች አላዳጅ የነበረው ሳውል በኋላ ጳውሎስ፤ እንዴት የአሕዛብ ሐዋርያ ሊሆን እንደ ችለ እንመለከታለን። ሉቃስ በጳውሎስ ምስክርነት ስለ ተደነቀ በመጽሐፉ ውስጥ

በተለያዩ ሦስት ስፍራዎች ጠቅሶታል (የሐዋ. 9:1-31፤ 22:1-21፤ 26:1-23)።

12ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር በሰዎች ሕይወት ውስጥ እንደሚሠራ ከዚህ ክፍል ምን እንማራለን? ለ) ስለ ቤተ ክርስቲያን መስፋፋት ምን እንማራለን? ሐ) ሉቃስ ስለ ቤተክርስቲያን እንድናውቅና እንድንከትል የሚፈልጋቸው እውነቶች ምንድን ናቸው?

1. የጳውሎስ መለወጥ (የሐዋ. 9:1-31)

ከእስጢፋኖስ መገደል በኋላ፣ አይሁዶች በክርስቲያኖች ላይ የነበራቸው ጥላቻ እየበረታ በመምጣቱ የመጀመሪያው ስደት በቤተ ክርስቲያኖች ላይ ተነሣ። ይህ ስደት የመጣው ከሮም የፖለቲካ መሪዎች ሳይሆን፣ ከአይሁድ የሃይማኖት መሪዎች ዘንድ ነበር። ከታሪክ እንደምንረዳው ክርስቶስን ለመከተል በወሰኑ ሰዎች ላይ ስደትን የሚያስነሡት የፖለቲካ መሪዎች ሳይሆኑ፣ የሃይማኖት መሪዎች ናቸው።

ከክርስቶስ ሞት በኋላ በኢየሩሳሌም የነበረው የፖለቲካ ሁኔታ ተለውጧል። የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎችም ሰዎችን ለማሳደድና ለመገደል ሥልጣን አገኙ። እነርሱም፣ ሳውል የተባለው ዝነኛ ወጣት ክርስቲያኖችን አስሮ ለምርመራ ወደ ኢየሩሳሌም እንዲያመጣ ሥልጣን ሰጡት። ጳውሎስ በኋላ እንደ ገለጸው፣ እርሱ አስሮ ካመጣቸው ሰዎች መካከል አንዳንዶቹ ተገድለዋል (የሐዋ. 22:4፤ 26:10)። በዚህ ስደት ምክንያት ክርስቲያኖች በፍልስጥኤም ምድር ሁሉ ተበተኑ። ሳውልም እየተከታተለ ያሳድዳቸው ጀመር።

ለቤተ ክርስቲያን የተሰጠው የመጀመሪያ ስም «መንገድ» የሚል ነበር። ይህ ስም ለመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች የተሰጠበትን ምክንያት ባናውቅም፣ የጥንት ክርስቲያኖች ራሳቸው ያወጡት ስም ሳይሆን አይቀርም። ምናልባትም ይህ የክርስቶስ ተከታዮች እግዚአብሔር ያዘጋጀውን የጽድቅ መንገድ እንደሚከተሉ የሚያመለክት ይሆናል። አማኞቹ እግዚአብሔር በጥንት ዘመን ለነቢያቱ የሰጣቸው ትንቢት ፍጻሜ የሆነውን መሢሕ እየተከተሉ ነበር። ምናልባትም እርሱ «እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ» (ዮሐ. 14:6) በማለት የተናገረውን ሊያንጸባርቅ ይችላል።

ደማስቆ በሶርያ አውራጃ የምትገኝ የሮም መዲና ስትሆን፣ ብዙ አይሁዶች ይኖሩባት ነበር። ምናልባትም የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎች፣ ሃይማኖታዊ ጉዳዮቻቸውን ለመከታተል ከኢየሩሳሌም 180 ኪሎ ሜትር ርቃ ወደምትገኘው ደማስቆ ድረስ ተጉዘው፣ አይሁዶችን ለመቆጣጠር ከሮም ባለሥልጣናት ጋር ተስማምተው ሊሆን ይችላል።

ጳውሎስ አይሁድ ክርስቲያኖችን በኢየሩሳሌም ለፍርድ ለማቅረብ ወደ ደማስቆ በመጓዝ ላይ ሳለ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ ተገለጠለት። ምንም እንኳን ሰዓቱ እኩለ ቀንና ጠራራ ፀሐይ ቢሆንም፣ ከዚያ የላቀ የክርስቶስ የክብር ብርሃን በጳውሎስ ላይ ወርዶ ለዓይኑ ሰውርነት አበቃው። በዚህ ጊዜ ጳውሎስ ክርስቶስን ባረገበት ክብሩ ተመለከተው (1ኛ ቆሮ. 9:1፤ 15:7-8)። ጳውሎስን እጅግ ያስደነቀው የተሰቀለው ክርስቶስ ሕያው ብቻ ሳይሆን፣ በታላቅ ኃይል የሚገዛ መሆኑም ነበር። ክርስቶስ ጳውሎስ ያምን ዘንድ የሚያስፈልገውን

ነገር ሁሉ አልነገረውም። ሐናንያ የተባለ ደቀ መዝሙር ስለ ክርስቶስና ስለ አዳኝነቱ ነገሮ እውሉስን ከክርስቶስ ጋር እንዲያስተዋውቀው ተጠቀመበት። እውሉስ ዓይነ ሰው ለእንደ ሆነ ወደ ደማስቆ ሄደ። እዚያ በቆየባቸው ሦስት ቀናት ውስጥ ስለ ብሉይ ኪዳን አምላክ የነበረውን ግንዝቤ በደማስቆ መንገድ ላይ ካጋጠመው ሁኔታ ጋር እንደሚያስማማው ምንም ጥርጥር የለውም።

ሐናንያ በኢየሱስ የሚያምን ፈሪሃ እግዚአብሔር ያደረበት አይሁዳዊ ነበር። በደርግ ዘመን እግዚአብሔር ወደ መንግሥቱ ኃይለ ማርያም ሄዳችሁ ወንጌልን ስበኩለት ቢለን ኖሮ በጥያቄ ግራ እንደምንጋባ ሁሉ፤ ሐናንያም ክርስቲያኖችን በማሳደድ መጥፎ ስም ወደ ነበረው ወደ እውሉስ እንዲሄድ ክርስቶስ ሊያዘዘው ግራ ተጋባ። እግዚአብሔር ለሐናንያ እውሉስ መንግሥቱን ለማስፋፋት የተመረጠ መሣሪያ እንደ ሆነ ገልጾለት ነበር። ለአሕዛብ፣ ለነገሥታትና ለአይሁዶች ወንጌልን እንደሚሰብክ አብራራለት። ለእውሉስም ገና ደኅንነትን በተቀበለ ጊዜ ስለ ወንጌል መከራን እንደሚቀበል ነገረው።

13ኛ ጥያቄ፦ እግዚአብሔር እውሉስ ክርስቶስን በመከተሉና ወንጌልን በመስበኩ ከፍተኛ ሥቃይ እንደሚደርስበት የገለጸው ለምን ይመስልሃል?

እውሉስ አምኖ የዳነው መቼ ነበር? እውሉስ በኢየሱስ ማመን የጀመረው በደማስቆ መንገድ ላይ ከኢየሱስ ጋር ከተገናኘና በጸሎትና በጾም በቆየባቸው ሦስት ቀናት ውስጥ ነው። እምነቱ ሙሉ የሆነው ግን ሐናንያ ከመስከረለት በኋላ ነው። በዚያን ጊዜ ዓይኖቹ ተከፈቱ፤ መንፈስ ቅዱስን ተቀበለ፤ ተጠመቀም።

ሉቃስ በዚህ ጊዜ በእውሉስ ሕይወት ስለተፈጸሙት ጉዳዮች ዝርዝር ነገር አልጻፈም። በገላትያ 1፡17-18 ላይ የተጠቀሱትን ሃሳቦች ከእውሉስ ታሪክ ጋር ስናነጻጽር፤ ከዚህ የሚከተሉት ነገሮች የተከሰቱ ይመስላል። አንደኛው፤ እውሉስ በደማስቆ በሚገኙ ምክራቦች ኢየሱስ መሢሕ እንደሆነ መስበክ ጀመረ። የኢየሱስ ጠላት የነበረው ሰው፤ አሁን ኢየሱስ ራሱ መሢሕ መሆኑን ይመሰክር ጀመር። የክርስቶስ ተከታዮች የነበሩትን ያሳድድ የነበረው ሰው፤ አሁን ያን ሁሉ ተወ። እውሉስ ስለ ክርስቶስ መሢሕነት በሚናገርበት ጊዜ ከብሉይ ኪዳን እየጠቀሰ የሚያቀርበው መረጃ እጅግ ብርቱ በመሆኑ፤ ማንም ሊቋቋመው አልቻለም። ሁለተኛው፤ ከዚያም እውሉስ ወደ ዐረቢያ በረሃ ተጓዘ። በዚያም ለሦስት ዓመት ያህል ተቀመጠ። ይህንንም ያደረገው አሁን ባገኘው አዲስ ብርሃን አማካይነት ቅዱሳት መጻሕፍትን በማንበብ የእግዚአብሔርን ዕቅድ ለማስተዋል ነበር። ቀደም ሲል ፈሪሳዊ ሳለ የተማረውን ነገር አሁን ኢየሱስ መሢሕ ነው ከሚለው አንጻር መመርመር ነበረበት። ሉቃስ ይህን የእውሉስን አገልግሎት በተመለከተ ምንም አልነገረንም። ሦስተኛው፤ ለአገልግሎት ወደ ደማስቆ ተመለሰ። ሉቃስ ይህንን «ከብዙ ቀናት በኋላ» ሲል ይገልጻል። በዚህ ጊዜ የእውሉስ ትምህርት እጅግ ፍሬያማ በመሆኑ አይሁዶች ሊይዙት ፈለጉ። ነገር ግን በደማስቆ በነበሩት ክርስቲያኖች እርዳታ ከደማስቆ አመለጠ።

ጳውሎስ በኢየሩሳሌም ወደነበሩት ክርስቲያኖች ዘንድ ሲመጣ፤ በእርግጥ እውነተኛ አማኝ ስለመሆኑ አንዳንድ ሰዎች ጥርጣሬ ገባቸው። ነገር ግን የመጽናናት ልጅ የሆነው በርናባስ ምንም ጥርጣሬ ሳይገባው ከጳውሎስ ጋር ተገናኘ። በርናባስ ክርስቶስ ከጳውሎስ ጋር ተገናኝቷል ብሎ ሰላመነ፤ ከኢፕሮስና የክርስቶስ ወንድም ከነበረው ከያዕቆብ ጋር አስተዋወቀው። እነርሱም የጳውሎስ መለወጥ እውነት እንደሆነ ተገነዘቡ (ገላ. 1:19)። ነገር ግን በኢየሩሳሌም የነበሩት አይሁዶች ሊይዙት ይፈልጉ ስለነበር፤ ጳውሎስ ከሌሎች ሐዋርያት ጋር ከመገናኘቱ በፊት ወደ ትውልድ አገሩ ወደ ተርሴስ እንዲሄድ ተደረገ። በቀጣዮቹ ዓመታት ውስጥ በጳውሎስ ሕይወት ውስጥ ስለተፈጸመው ምንም የምናውቀው ነገር የለም። ይህ «የጸጥታ ዓመታት» እየተባለ የሚታወቀው ጊዜ የአሕዛብ ሐዋርያ ለሆነው ጳውሎስ ወሳኝ የእድገት ዘመናት ነበሩ።

እግዚአብሔር አንድን ሰው በከፍተኛ ደረጃ ከመጠቀሙ በፊት ባሕርዩን መለወጥ አለበት። ኢየሱስ መሢሕ መሆኑን ማወቅ ለብቻው ጳውሎስን የአሕዛብ ሐዋርያ ሊያደርገው አይችልም ነበር። ቀስ በቀስ ባሕርዩ የሚለወጥበት ሁኔታ የግድ ያስፈልገው ነበር። እግዚአብሔር ዓለምን የሚለውጥ አገልግሎት ለጳውሎስ የሚሰጠው ልቡ፤ እውቀቱና ባሕርዩ ለዚህ አገልግሎት ዝግጁ ሲሆን ብቻ ነው። ከባሕርይ ይልቅ ዕውቀት ትልቅ ስፍራ በሚሰጥበት ዘመን፤ እግዚአብሔር በሕይወታችን የሚያመጣቸውን የለውጥ እርምጃዎች ልብ አንላቸውም።

አንድ ጸሐፊ እንደ ተናገረው፤ እግዚአብሔር አንድን ሰው ከመስበሩ በፊት አይጠቀምበትም። «ምድረ በዳና የጸጥታ ዓመታት» እንደ ባክኑ ጊዜ የሚቆጠሩ ሳይሆኑ፤ እግዚአብሔር ሕዝቡን ለመሪነት የሚያዘጋጅበት ትልቅ ስፍራዎች ናቸው። (አብርሃም፤ ሙሴ፤ ዳዊትና ክርስቶስ ለዚህ እውነት ምስክሮች ናቸው።) ወጣቶችና ምሑራን ይህን እውነታ ማወቅ አለብን። የቤተ ክርስቲያንን ሥልጣን ለመረከብ መጣደፍ የለብንም። ሥልጣን ተገቢው ባሕርይ ካልታከለበት አደገኛ ነው። እግዚአብሔር ለእርሱና ለቃሉ ያለንን እውቀት እንዲሁም ባሕርያችንን፤ ትሕትናችንንና ለሕዝቡም ያለንን ፍቅር እንዲለውጥ በትዕግሥት መጠበቅ አለብን። እግዚአብሔር ለመሪነት ሲያስነሣን፤ ትሑት አገልጋዮች ሆነን እንቆማለን፤ ይሁንና እንደ ክርስቶስ ሁሉ እኛም ብርቱ የእግዚአብሔር ባሪያዎች እንሆናለን።

14ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ባሕርያቸው ከመለወጡ በፊት የተማሩ ሰዎች ናቸው የምንላቸው እንኳ፤ ብዙ ኃላፊነትን ቢቀበሉ ሳሉ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ችግሮችን ሲፈጥሩ የተመለከትኸው እንዴት ነው? ለ) ይህ እውነት ለሥነ መለኮት ትምህርት ሊኖረን በሚገባው ግንዛቤ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው? ሐ) እግዚአብሔር አንድን ሰው ለመሪነት ለማዘጋጀት፤ ምድረ በዳንና የጸጥታ ጊዜን እንዴት ሲጠቀም እንዳየህ ግለጽ።

ለቃስ በዚህ ጊዜ ስለተከሰተው የስደት ዘገባ የቋጩ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እየሆነ የነበረውን ነገር ጠቅለል አድርጎ በማቅረብ ነው። ሁኔታው ክርስቲያኖች ወደ ሰማርያና ይሁዳ እንዲሰደዱ ቢያደርግም፤ ጳውሎስ ከተለወጠ በኋላ ስደቱ ቀንሷል። ይህም አብያተ ክርስቲያናት በኢየሩሳሌም፤

በይሁዳና በሰማርያ (በሐዋ. 1:8 ክርስቶስ ደቀ መዛሙርቱ እንዲመሰክሩ የተናገራቸው የመጀመሪያዎቹ ሦስት ክፍሎች) በቁጥር እንዲያድጉ፤ ስለ ኢየሱስ ባላቸው እውቀት እንዲበሰሉ፤ እግዚአብሔርንም በመፍራት በቅድስና እንዲኖሩ አድርጓቸዋል። ስደት ለጥንቷ ቤተ ክርስቲያን እድገት የእግዚአብሔር መሣሪያ እንደነበረ ሁሉ፤ ዛሬም በሕይወታችንና በቤተ ክርስቲያን መሣሪያ አድርጎ ይጠቀምበታል።

2. ጴጥሮስ በይሁዳና ቂሣርያ ያካሄደው አገልግሎት (የሐዋ. 9:32-10:48)

እስካሁን ወንጌል በሦስት ዐበይት የዓለም ክፍሎች ሊዳረስ ችሎአል። እነርሱም በኢየሩሳሌም የነበሩ አይሁዶች፤ በይሁዳ የነበሩ አይሁዶችና በሰማርያ የነበሩ ከፊል አይሁዶች ናቸው። አንድ የዓለም ክፍል ግን አሁንም ይቀራል፤ ይህም «እስከ ምድር ዳርቻ» ያለው የአሕዛብ ዓለም ነው። ስለዚህ ሉቃስ በዚህ ክፍለ ዓለም ወንጌል እንዴት እንደ ተዳረሰ ይነግረናል። ምንም እንኳ አይሁዶች የሰማርያ ሰዎችን ቢጠሏቸውም፤ ቢያንስ ግማሽ አይሁዶች ነበሩ። የብሉይ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍትን የሚያምኑ ከመሆናቸውም በላይ፤ በአንዱ አምላክ ብቻ ያምኑ ነበር። ነገር ግን አይሁድ አሕዛብ ወደ እምነት ይመጣሉ የሚል ተስፋ የላቸውም። ይህ ሊሆን የሚችለው ደግሞ አሕዛብ በመጀመሪያ የአይሁድን እምነት ሲቀበሉ ነው። ከአይሁድ ሲሆኑ እግዚአብሔር ይቀበላቸዋል። ነገር ግን ወንጌል እስከ ምድር ዳርቻ ሁሉ እንዲዳረስ ከተፈለገ፤ አሕዛብ ባሕላቸውን ትተው ወደ ይሁዲነት መለወጥ አያስፈልጋቸውም ነበር። ስለሆነም፤ መንፈስ ቅዱስ ይህ ክፍለ ዓለም ወንጌልን እንዲያዳምጥና በቤተ ክርስቲያን ዘንድ ተቀባይነት እንዲያገኝ፤ በጴጥሮስ አማካይነት ይሠራ ጀመር። በሐዋርያት ሥራ 9:31-11:30 የምናገኘው ክፍል፤ ይህ አዲስ የወንጌል በር እንዴት እንደ ተከፈተ ያስረዳል። ይህ ለመጀመሪያው ምእተ ዓመት ክርስቲያኖች አስፈላጊ እውነት በመሆኑ፤ ሉቃስ ሂደቱን በዝርዝር ገልጾአል። መጀመሪያ እግዚአብሔር በጴጥሮስ ልብ ውስጥ በመሥራት እግዚአብሔር ለአሕዛብ ያለውን ፍቅር እንዲገነዘብ ማድረግ ነበረበት። አይሁዶችም አሕዛብን በእኩልነት ወደ ቤተ ክርስቲያን እንዲቀበሉ ልባቸውን መክፈት ነበረበት። ይህ የአይሁድ ክርስቲያኖች በአሕዛብ ላይ የነበራቸው ጥላቻ እስኪወገድ ብዙ ዓመታትን ወስዷል።

ጴጥሮስ ወደ ቆርኔሌዎስ ቤት ሄዶ ወንጌልን ይመሰክር ዘንድ፤ መንፈስ ቅዱስ በጴጥሮስ ልብ ውስጥ የነበረውን የአድልዎ መንፈስ መስበር አለበት።

ሀ. የጴጥሮስ አገልግሎት በይሁዳ፡- እስካሁን ድረስ የጴጥሮስ አገልግሎት ያተኮረው በኢየሩሳሌም ከተማ ውስጥ ነበር። አንድ ጊዜ ወደ ሰማርያ ተጉዞ ከሰበከ በኋላ ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሶ እዚያው ሲያገለግል ቆይቷል። አሁን ግን እግዚአብሔር ከኢየሩሳሌም ውጭ መራው። ጴጥሮስ በምዕራብ ይሁዳ የሚገኙትን አንዳንድ ክርስቲያኖች ለመጎብኘት ስለፈለገ፤ በባሕር ዳርቻ ወደሚገኙት የሊዲያና የኢዮጵ ከተሞች ሄደ። በዚያም መንፈስ ቅዱስ ጣቢታን ከሞት እንዲያስነሣና ሌሎችንም በርካታ ተአምራት እንዲሠራ አደረገው።

ለ. ጴጥሮስ በአንድ ክርስቲያን ቆዳ ፋቂ ቤት ተቀመጠ፡- እንደ ኢትዮጵያውያን ሁሉ አይሁዶችም ቆዳ ፋቂዎችን ይንቋቸው ነበር። በብሉይ ኪዳን የሞተ እንስሳ የነሳ ሰው እንደ ርኩስ ይቆጠር ነበር። ቆዳ ፋቂ ደግሞ የታረዱ ወይም የሞቱ እንስሳትን ቆዳ አልፍቶ ስለሚተዳደር በጎብረተሰቡ ዘንድ ሁልጊዜ እንደ ርኩስ ይቆጠር ነበር። ከእንዲህ ዓይነት ሰው ጋር የሚኖርና ወደ ቤቱም የሚገባ፣ እንደ ርኩስ ተደርጎ ይቆጠራል። ስለሆነም አይሁዶች ከቆዳ ፋቂዎች ይርቁ ነበር። ጴጥሮስ የይሁዲነት ባህላዊ አመለካከቱን ለመተው የመጀመሪያውን እርምጃ የወሰደው፣ መንፈስ ቅዱስ በሥርዓቱ መሠረት ንጹሕ ካልሆነ ሰው ጋር እንዲኖር በመራው ጊዜ ነበር። (ይህ በብዙ ኢትዮጵያውያንም ዘንድ በሚኖቁ እንደ ሸክላ ሠሪ፣ ቀጥቃጭ፣ ቆዳ ፋቂ ባሉት ቤት እንደ መኖር ይቆጠር ነበር።)

ሐ. እግዚአብሔር፣ ጴጥሮስ ንጹሕ ያልሆነ እንስሳ ሥጋ በራእይ እንዲያይ አደረገ። በእግዚአብሔር ዕቅድ መሠረት ወንጌል የዘር ልዩነት ጋራጣዎችን ጠራርጎ በቀጥታ ወደ አሕዛብ የሚደርስበት ጊዜ ደረሰ። ይህ ሁሉ ሂደት የተፈጸመው ቆርኔሎዎስ በተባለ አንድ ሰው ቤት ነበር። ቆርኔሎዎስ በቂሣርያ የሚኖር የሮም ወታደር ነበር። ቂሣርያ በፍልስጥኤም ምድር በሮማውያን ቁጥጥር ሥር የምትገኝ ግዛት ነበረች። መንፈስ ቅዱስ ብዙ አማልክትን ያመልክ በነበረው ቆርኔሎዎስ ልብ ውስጥ መሥራት ጀመር። ቆርኔሎዎስ ብዙ አማልክት ማምለኩን ትቶ የብሉይ ኪዳንን ብቸኛ እውነተኛ አምላክ ማምለክ ጀመረ። እግዚአብሔር በመልአኩ አማካይነት ቆርኔሎዎስ 50 ኪሎ ሜትር ርቆ በኢየሱ ወደሚገኘው ወደ ጴጥሮስ መልእክተኛ እንዲልክ ነገረው።

በዚያኑ ጊዜ፣ እግዚአብሔር፣ ጴጥሮስ ከአይሁድ የወረሳቸውን ሁለት ዐበይት ጥላቻዎች እንዲያስወግድ አድርጎት ነበር። በመጀመሪያ፣ እግዚአብሔር ጴጥሮስ አሕዛብን በቅንኦት እንዲቀበል ፈቅዶ ነበር። ሁለተኛ፣ እግዚአብሔር፣ ጴጥሮስን ሰዎች ስለሚመገቧቸውና መመገብ ስለሌለባቸው ነገሮች የነበረውን የአይሁድ ልምድ እንዲተው አግዞት ነበር። እግዚአብሔር የውሻ ሥጋና ትላትሎችን እንድትበላ ቢያዝህ፣ ምን ትሆናለህ? በተመሳሳይ ሁኔታ፣ ጴጥሮስ የደነገጠው፣ እግዚአብሔር ውሻዎችን፣ ጠጣዎችን፣ ትላትሎችን፣ እባቦችንና ብዙ ዓይነት ርኩስ እንስሳትን እንዲመገብ ሦስት ጊዜ (እውነቱ በጣም አስፈላጊ ስለሆነና ለጴጥሮስም መቀበሉ በጣም ከባድ ስለሆነበት ነበር፣ እግዚአብሔር ሦስት ጊዜ ያሳየው) ስለነገረው ነው። ጴጥሮስ «እግዚአብሔር የቀደሰውን አታርክስ» የሚለውን ትምህርት የግድ መቀበል ነበረበት። በእግዚአብሔር አምላል የተፈጠሩ አሕዛብ ርኩሳን አልነበሩም። እግዚአብሔር የፈጠረው ምግብም ለእግዚአብሔር ሕዝብ ርኩስ አልነበረም። (ማቴ. 15:11 እና 1ኛ ጢሞ. 4:3-5 በመመልከት፣ ክርስቶስና ጳውሎስ ክርስቲያኖች የትኛውንም ምግብ ሊመገቡ እንደሚችሉ መግለጻቸውን አስተውል)። ዛሬ ውሾችንና አሣማዎችን የማንበላው በመንፈሳዊ ሕይወታችን ላይ ችግር ስለሚያስከትሉ ሳይሆን፣ ከባሕላችን የተነሣ ስለማንፈቅዳቸው ነው።

መ. ጴጥሮስ አሕዛብ ከእርሱ ጋር እንዲኖሩ ፈቀደ፡- በግልጽ ባይነገረንም፤ ቆርኔሌዎስ የላካቸው ሦስት ሰዎች አሕዛብ ሳይሆኑ አይቀሩም። ከቤት ውጭ እንዲቀመጡ በማድረግ ፈንታ፤ ጴጥሮስ ከራሱ ጋር እንዲቆዩ አድርጓል። በዚህ ጊዜ ከአሕዛብ ጋር በመኖሩ ምክንያት እረክሳለሁ የሚለው ፍርሃቱ ተወግዶአል።

ሠ. ጴጥሮስ አሕዛብ ወደ ይሁዲ እምነት ሳይለወጡ ከእግዚአብሔር ጋር ግንኙነት ሊያደርጉ እንደሚችሉ ተገነዘበ፤ መልአኩ ከቆርኔሌዎስ ጋር እንዴት እንደ ተገናኘ ሲሰማ፤ «እግዚአብሔር ለሰው ፊት እንዳያደላ ነገር ግን በአሕዛብ ሁሉ እርሱን የሚፈራና ጽድቅን የሚያደርግ በእርሱ የተወደደ እንደሆነ» አስተዋለ (የሐዋ. 10:34-35)። ከዚያም ጴጥሮስ ለቆርኔሌዎስና በቤቱ ለተሰበሰቡት ስለ ኢየሱስ ሞትና ትንሣኤ እንዲሁም እግዚአብሔር የብሉይ ኪዳን ትንቢቶችን እንዴት እንደ ፈጸመ በመግለጽ አስተማረ። ጴጥሮስ ንስሐ ገብተው እንዲያምኑ ከመጠየቁ በፊት፤ መንፈስ ቅዱስ በአሕዛብ አማኞች ላይ ወረደ። እነዚህ አሕዛብ ጴጥሮስ ካሰማው ስብከት ወንጌሉን ተረድተው በክርስቶስ ስላመኑ፤ መንፈስ ቅዱስ በፍጥነት ወረደባቸው። በቆርኔሌዎስ ቤት ከተፈጸሙት ነገሮች መካከል በርካታ አስፈላጊ ነገሮችን መማር እንችላለን፡-

1. ጴጥሮስ የመጨረሻውን የወንጌል በር እንዲከፍት እግዚአብሔር ተጠቅሞበታል። እግዚአብሔር የወንጌልን በር ለአይሁዶች ለመክፈትና የሳምራውያኑን እምነት ለማረጋገጥ እንደ ተጠቀመበት ሁሉ፤ አሁንም የወንጌሉን በር ለአሕዛብ ለመክፈት በዚሁ ሐዋርያ ተገልግሏል።

2. እግዚአብሔር አሕዛብ በእኔ ዘንድ ተቀባይነት የምታገኙት የአይሁድ እምነትን ስትቀበሉ፤ ስትገረዙ የብሉይ ኪዳንን የአመጋገብ ሕጎችና ሌሎች ሥርዓቶችን ስትከተሉ ነው አላላቸውም። የጠየቃቸው ነገር ቢኖር በክርስቶስ አምነው እምነታቸውን በተለወጠ ሕይወት አማካይነት እንዲያሳዩ ብቻ ነበር።

3. አንዳንድ ክርስቲያኖች እንደሚያስተምሩት፤ መንፈስ ቅዱስ የመጣው ከደኅንነት በኋላ አልነበረም። በታሪኩ ላይ እንደምናነበው ባመኑበት ቅጽበት መንፈስ ቅዱስ መጣ።

4. መንፈስ ቅዱስ የወረደው ጴጥሮስ እጁን በሜኒባቸው ጊዜ አልነበረም። ገና ጴጥሮስ ሲናገር ሳለ መንፈስ ቅዱስ ወረደባቸው። መንፈስ ቅዱስ የመጣላቸው በእግዚአብሔር ሉዓላዊ ፈቃድ እንጂ፤ በጸሎት አልነበረም። ይህ ሁኔታ መንፈስ ቅዱስ በአንድ መንገድ ብቻ እንደማይመጣ ያሳያል።

5. መንፈስ ቅዱስ እንደ መጣ የተረጋገጠው በልሳን በመናገራቸው ነበር። ይህ ምልክት መንፈስ ቅዱስ መጀመሪያ በኢየሩሳሌም አይሁዶች ላይ በወረደ ጊዜ ታይቷል። ቀደም ብለን እንደተመለከትነው፤ መንፈስ ቅዱስ በሳምራውያኑ ላይ በወረደ ጊዜ በልሳን ሲናገሩ አላየንም። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር ክርስቲያኖች በደረጃ እንደማይበላላጡ ለአይሁዶች ሊያሳይ ፈለገ። ቤተ ክርስቲያን የታነጸቸው በአይሁዶች ወይም በልሳን በሚናገሩ ወይም መንፈሳውያን በሚመስሉ ወይም በአሕዛብ ወይም ልሳን በማይናገሩ

ወይም መንፈሳዊያን በማይመስሉ ሰዎች አይደለም። በክርስቶስ አካል ውስጥ ሊኖር የሚገባውን አንድነት ለማሳየት፤ እግዚአብሔር ለአይሁድና ለአሕዛብ አማኞች ያንኑ አንዱን መንፈስ ቅዱስ ሰጣቸው። ራሱ ጴጥሮስ ሲናገር፤ «እነዚህ እንደ እኛ ደግሞ መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉ» (ዮሐዋ. 10:47) ይላል። ይህ መንፈስ ቅዱስ በልሳን የተገለጸበት ሁኔታ፤ የአይሁድ ክርስቲያኖችን አስደነቃቸው።

6. ከዚህ ነገር በኋላ መንፈስ ቅዱስ በአይሁድና በሰማርያ ሰዎች ላይ በወረደው ዓይነት በእጅ መጫን ሥርዓት፤ በአሕዛብ ክርስቲያኖች ላይ ሲወርድ የሚያሳይ መረጃ በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ አናገኝም። በልሳን መናገር ለመጀመሪያዎቹ የአሕዛብ ክርስቲያኖች መንፈስ ቅዱስን ለመቀበላቸው መረጃ ነበር። በኋላ ጳውሎስ ለሌሎች የአሕዛብ ክርስቲያኖች እንደ ገለጸው፤ ይህ ከመንፈሳዊ ስጦታዎች አንዱ ስለሆነ ብዙዎቹ በልሳን አልተናገሩም (1ኛ ቆሮ. 12:29-30)።

7. የአሕዛብ ክርስቲያኖች ካመኑና መንፈስ ቅዱስን ከተቀበሉ በኋላ ወዲያው ተጠመቁ።

በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እገሌ ከዚህ ጎሣ ነው፤ እገሌ ከዚያ ጎሣ ነው የሚለው አስተሳሰብ ስፍራ ሊሰጠው አይገባም። ምክንያቱም እግዚአብሔር ለጴጥሮስ እንዳመለከተው፤ በዘርና በጎሣ መካከል እርሱ አያደላም። ሰዎች ሁሉ በእግዚአብሔር አምሳል የተፈጠሩ በመሆናቸው፤ ሁሉም እኩል ናቸው። ክርስቶስ ሰዎችን ሁሉ እኩል ስለሚወድ፤ ባመኑበት ጊዜ ሁሉንም በእኩል ደረጃ ይቅር አላቸው። በቤተ ክርስቲያንም ውስጥ በሌሎች ዘንድ ተቀባይነት ለማግኘት፤ አማኞች ሁሉም እኩል ስለሆኑ ባሕላቸውን መለወጥ አያስፈልጋቸውም። ጳውሎስ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ አይሁድ ወይም አሕዛብ ብሎ ልዩነት እንደሌለ ገልጾአል (ቆላ. 3:11)። እውነቱ ይህ ሆኖ ሳለ የጎሳ ልዩነቶች ወደ ቤተ ክርስቲያን ገብተው መከፋፈልን እንዳያስከትሉ ወይም የአንድ ጎሣ አባላት ተቀባይነትን እንዲያገኙ ባሕላቸውን በመለወጥ እኛን እንዲመስሉ በምናስገድድበት ጊዜ፤ ይህን የእግዚአብሔርን ቃል ትምህርት እናፈርሳለን።

15ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ጎሣኝነትና ጎሣዊ ትዕቢት፤ አንዳንድ ጊዜ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መከፋፈልን ያስከተሉት እንዴት ነው? ለ) የጴጥሮስ ራእይና ከአሕዛብ ጋር የነበረው ግንኙነት ዛሬ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እኩልነት መስፈን ስላለበት ጉዳይ ምንን ያስተምሩናል?

እግዚአብሔር፤ አይሁዶች የቤተ ክርስቲያን አካል እንዲሆኑ አይሁዳዊነታቸውንና ብሉይ ኪዳንን እንዲተው አላስገደዳቸውም። አሕዛብም በእርሱ ዘንድ ተቀባይነት እንዲያገኙ የራሳቸውን ባሕል ትተው አይሁዶች እንዲሆኑም በግድ አልጠራቸውም። ምክንያቱም በአንዱ የክርስቶስ አካል ውስጥ፤ ከተለያዩ ጎሣ፤ ባሕልና አገር የሚመጡ ሰዎች በቂ ስፍራ ስላላቸው ነው። እግዚአብሔር «ልዩነታችንንም ሆነ አንድነታችንን» ይወድዳል። ነገር ግን በእኛ ዘንድ ተቀባይነትን ለማግኘት ሌሎች አንደ እኛ እንዲሆኑ ስናስገድዳቸው ደስ አይሰኝም። እግዚአብሔር የቤተሰቡ አባላት የሆኑ ሁሉ በተለያዩ ባሕሎቻቸውና ቋንቋዎቻቸው ደስ እየተሰኙ አንድነታቸውን

ጠብቀው እንዲኖሩ ይሻል። በራእይ 7:9-10 ላይ እንደተመለከተው፡ ከተለያዩ ጎሣዎችና ቋንቋዎች የመጡ ሰዎች፡ ለክርስቶስ በዙፋኑ ፊት እንደሚሰግዱለት ተጽፎአል። ሁላችንም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀሱትን ምግባራዊ ሕጎች መታዘዝ ቢኖርብንም፡ ሰዎች በእግዚአብሔር ወይም በቤተ ክርስቲያን ዘንድ ተቀባይነትን እንዲያገኙ ባሕላቸውን እንዲለውጡ ማስገደድ የለብንም።

ረ. ጴጥሮስ የአሕዛብ ክርስቲያኖችን እያስተማረ አብሯቸው ሰነበተ። ጴጥሮስ በዚህ ጊዜ፡ እግዚአብሔር አሕዛብን እንደ ተቀበለና በቤተ ክርስቲያንም ውስጥ አድልዎ ስፍራ እንደሌለው ተገንዝቦ ነበር።

ይሁንና ጴጥሮስ በዚህን ጊዜም ቢሆን፡ ከአድልዎ አሳብ አልተላቀቀም። አድልዎን ከሕይወታችን ውስጥ ነቅሎ ለመጣል፡ እጅግ አስቸጋሪ ከሆኑ ክፉ ነገሮች አንዱ ነው። ጳውሎስ እንደ ገለጸው፡ ቆርኔሌዎስ ደኅንነትን ካገኘ ከብዙ ዓመት በኋላ፡ ጴጥሮስ ከአሕዛብ ጋር የነበረውን ኅብረት አቋርጧል። ጴጥሮስ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ አይሁዳዊነትን የሚያጎሉና መከፋፈልን የሚያስከትሉ ነገሮች ከልክል መሆናቸውን የዘነጋበት ጊዜ ነበር። (ገላ. 2:11-16 አንብብ።)

3. የኢየሩሳሌም አይሁዶች ጴጥሮስ ከአሕዛብ ጋር ሊተባበር አይተው ተቃወሙት (የሐዋ. 11:1-18)

ጴጥሮስ፡ እግዚአብሔር አድልዎን እንደማይፈቅድ ያቀረበለትን ፈተና አልፎአል። ሌሎች የአይሁድ ክርስቲያኖችስ? በሐዋርያት ሥራ 6 ላይ እንደተገለጸው የአይሁድ ክርስቲያኖች፡ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ በአሕዛብ ላይ የነበራቸውን ጥላቻ ማስወገድ ነበረባቸው። ይህ ግን ለረጅም ጊዜ በመጥፎ ገጽታው ቀጥሎ ነበር። የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ለእግዚአብሔር አልታዘዘም፤ ባሕሉንም አልተውም ብትል ኖሮ፤ አሕዛብ ወደ ኅብረትዋ መቀላቀል ከፈለጉ፤ በቅድሚያ አይሁድ ሁኑ በማለት ባስገደደቻቸው ነበር። አለበለዚያም ቤተ ክርስቲያን ለሁለት ተከፍላ አንዱ ወገን የአይሁድ፤ ሌላው ወገን የአሕዛብ ቤተ ክርስቲያን እየተባለ ይጠራ ነበር። አንድነት ካልኖራቸው ደግሞ ምስክርነታቸው እምብዛም ዓለምን የመለወጥ ኃይል ባልኖረውም ነበር።

የጥላቻን አመለካከት ማሸነፍ ቀላል አይደለም። ጴጥሮስ በኢየሩሳሌም ወደነበረችው እናት ቤተ ክርስቲያኑ ሲመለስ፡ ከአሕዛብ ጋር እንዳይተባበሩ የሚያስጠነቅቀውን የአይሁድ ደንብ በመጣሉ ተከስሷል። ጴጥሮስ ስላየው ራእይና እግዚአብሔር ለአይሁድ እንዳደረገው ሁሉ ለአሕዛብም መንፈስ ቅዱስን እንደ ሰጠ፤ በዝርዝር ተናግሯል። አሕዛብ ወደ ይሁዲነት ሳይመጡ፤ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ ሁሉም እኩል ናቸው፤ የሚለው አሳብ እጅግ ወሳኝ ነበር። በመሆኑም ሉቃስ፡ ጴጥሮስ ያየውን ራእይና መንፈስ ቅዱስ በአሕዛብ ላይ እንዴት እንደ ወረደ ያስተዋለውን ነገር በድጋሚ ጽፎታል። ጴጥሮስ እንዳለው፤ «እንግዲህ እግዚአብሔር በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ላመነው ለእኛ ደግሞ እንደ ሰጠን ያን ስጦታ ለእነርሱ ከሰጠ፤ እግዚአብሔርን ለመከልከል እችል ዘንድ እኔ ማን ነበርሁ?» ብሏል (የሐዋ. 11:17)።

የሚያሳዝነው ዛሬም ብዙ ክርስቲያኖች ሌሎች ሰዎችን በእኩል ደረጃ ባለመቀበል እግዚአብሔርን ይቃወማሉ። በእኛና በሌሎች ሰዎች መካከል (በሸክላ ሠሪዎች፣ በቀጥታኞች፣ ወዘተ...) ወይም በጎሣዎች መካከል መከፋፈል እንዲከሰት ስናደርግ በድርጊታችን ለእግዚአብሔር እንዲህ እያልነው ነው። «አንተ ነገሮች እንዲሆኑ ከምትፈልግበት መንገድ ጋር አንስማማም።» እኛ ከእነርሱ እንሻላለን ብለን ስለምናስብ፣ ባሕላችንን፣ ቋንቋችንን፣ የአምልኮ ስልታችንን፣ ዝማሬላችንን ካልተከተላችሁ አንቀበላችሁም እንላቸዋለን። እንዲህ ስንል ደግሞ ሁሉም ሰው እኛን ይምስል ማለታችን ነው። ለዓለም ደግሞ፣ «ወንጌሉ የጥላቻ አመለካከትን ሊያስወግድ አይችልም። በዓለም ውስጥ ያለው መከፋፈል እኛም ዘንድ አለ። ባሕላችንን መታዘዙ ክርስቶስን ከመታዘዝ የበለጠ ነው። አንድነት ለእኛ ብዙም አስፈላጊ አይደለም። እያልን ነው። ሰዎች ወደ ክርስቶስ ከማይሳቡባቸው ምክንያቶች አንዱ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ብዙ ፍቅርና አንድነት አለመታየቱ ነው። እኛ ጎሣዊ ጥላቻን ለማስወገድ ካልቻልን፣ የአገራችንና የዓለም ጎሣዎች ተስማምተው ስለሚኖሩበት ሁኔታ እንዴት ልናስብ እንችላለን?

4. የአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን - የመጀመሪያይቱ የአይሁድና የአሕዛብ ጥምረት የታየባት ቤተ ክርስቲያን ሆነች (የሐዋ. 11:19-30)

ምንም እንኳ በፍልስጥኤም ይኖር የነበረው ቆርኔሌዎስ በጌታ በማመን የመጀመሪያው ሰው ቢሆንም፣ ይህ ግን በቤተ ክርስቲያን ላይ ተጽዕኖ አላደረገም ነበር። በፍልስጥኤም ቁጥራቸው ጥቂት የሆኑ የአሕዛብ አማኞች ነበሩ። ስለሆነም፣ እግዚአብሔር አሕዛብን ወደ ቤተ ክርስቲያን ያመጣበት እውነት በአይሁድ ክርስቲያኖች ዘንድ ተፈትኖ ተቀባይነት ያገኘ ነገር አልነበረም። ነገር ግን ቀስ በቀስ ቤተ ክርስቲያን መስፋፋት ጀመረች። በኋላም በአሕዛብ አገሮች በቆጵሮስና በቀሬና ባደጉ አይሁዳውያን አገልግሎት ወደ ሰሜን እስከ ፊንቄ (ሊባኖስ)፣ ከፊንቄ እስከ ቆጵሮስ፣ በመቀጠልም እስከ አንጾኪያ ከተማ ድረስ ተስፋፋች። (እነዚህን አካባቢዎች በመጽሐፉ መጨረሻ ገጽ ላይ ካለው ካርታ ተመልከት)። አንጾኪያ በሮም ግዛት ውስጥ ከሚገኙት ከተሞች ሁሉ በትልቅነቷ የምስተኛ ደረጃ ነበራት። (ሁለቱ ታላላቅ ከተሞች ሮምና እስክንድርያ ነበሩ።) አንጾኪያ ለብዙ ዘመን የሶሎሲድ ግሪክ ግዛት መዲና ነበረች። በሮማውያን እጅ በነበረችበት ጊዜ፣ በመካከለኛው ምሥራቅ ዋነኛ የፖለቲካ ኃይል ማዕከል ሆና ቆይታለች። ቤተ ክርስቲያን ወደ አንጾኪያ መስፋፋቷ ጠቃሚ ነበር። በእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ አሕዛብን በወንጌል ለመድረስ ያገለገለችው የኢየሩሳሌሚ ሳትሆን፣ የአንጾኪያም ቤተ ክርስቲያን ነበረች። የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን በራሷ አሳብና በአይሁድ ባሕል ላይ ስላተኮረች፣ ለእግዚአብሔር ጠቃሚ መሣሪያ ለመሆን አልቻለችም። ነገር ግን የአሕዛብና የአይሁዶች ጥምር የሆነችው የአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን፣ እግዚአብሔር ለሰዎች ሁሉ ያለውን ዕቅድ በተሻለ ሁኔታ ስለ ተገነዘበች፣ እግዚአብሔር አሕዛብን እንድትማርክ ተጠቅሞባታል።

የአንጾኪያ አይሁድ ክርስቲያኖች ተወልደው ያደጉት በአሕዛብ አገሮች በመሆኑ፤ በፍልስጥኤም ተወልደው ካደጉት አይሁዶች ይልቅ ከአሕዛብ ጋር በቀላሉ ለመግባባት ይችሉ ነበር። ብዙ አሕዛብ አመኑ። ለመጀመሪያ ጊዜ ከአባላቷ መካከል ብዙ የአሕዛብ አማኞችን ይዛ የተገኘችው ቤተ ክርስቲያን አንጾኪያ ናት። በኢየሩሳሌም የምትገኘው እናት ቤተ ክርስቲያን ከኢየሩሳሌም 500 ኪሎ ሜትር ያህል ርቃ በምትገኘው አንጾኪያ፤ እግዚአብሔር እየሠራ ያለውን ትልቅ ሥራ ስትሰማ፤ በዚያ የሚደረገው ነገር እውነተኛና ከወንጌሉም ጋር የሚስማማ መሆኑን ለማረጋገጥ በርናባስን ላከችው። በአንጾኪያ የሚሠራው ሥራ በርናባስን እጅግ ደስ ስላሰኘው፤ ወደ ኢየሩሳሌም መመለሱን ትቶ በዚያ ለማገልገል ወሰነ። በርናባስ በአሕዛብ መካከል ተወልዶ ያደገ አይሁዳዊ በመሆኑ፤ እግዚአብሔር እያከናወነ ያለውን ልዩ ተግባር በአንክሮ ሊመለከት ችሏል። ከእርሱ በተጨማሪ በአገልግሎቱ እንዲያግዘው በአሕዛብ መካከል ተወልዶ ያደገ አይሁዳዊ መፈለግ ጀመረ። ስለዚህ 150 ኪሎ ሜትር ተጉዞ ወደ ተርሴስ በመሄድ ጳውሎስ አብሮት እንዲያገለግል አግባባው ሉቃስ በአንጾኪያ ሁለት ዐበይት ነገሮች እንደተደረጉ ገልጾአል። አንደኛው፤ «ክርስቲያኖች» የሚለው ስም ለክርስቶስ ተከታዮች መስጠቱን ሲሆን፤ ይህ ስም እስከ ዛሬ ድረስ ለክርስቶስ ተከታዮች ሁሉ በማገልገል ላይ ይገኛል። ይህ ሌሎች ክርስቲያኖችን ለመስደብ (በደርግ ዘመን «ጴጌ» ይባል እንደነበረው) ያወጡት ስም ይሁን ወይም ክርስቲያኖች ራሳቸው ያወጡት ስያሜ የሚታወቅ ነገር የለም። ነገር ግን የቃሉ ትርጉም «የክርስቶስ የሆነ» ስለሚል፤ ክርስቶስን ለሚከተሉ ሰዎች ተሰማሚ መጠሪያ ሆኖ ቆይቷል።

ሁለተኛው፤ የመጀመሪያው «የእርዳታ» ፕሮግራም በቤተ ክርስቲያን ተጀመረ። በኢየሩሳሌም ረሃብ መነሣቱን ቤተ ክርስቲያንቱ ስትሰማ ብዙ ሀብት የነበራቸው የአንጾኪያ ክርስቲያን አባላት ለመርዳት ወሰኑ። ገንዘብ አሰባስበው በመሪዎቻቸው ማለትም በበርናባስና በጳውሎስ በኩል ወደ ኢየሩሳሌም ላኩ። ቀደም ሲል ክርስቲያኖች ተለይተው የሚታወቁት እርስ በርሳቸው በመዋደዳቸው እንደሆነ ክርስቶስ እንደ አስተማረ ተመልክተናል። ምንም እንኳን የአንጾኪያ ክርስቲያኖች ከእነርሱ 500 ኪሎ ሜትር በላይ ርቀው የነበሩትን የኢየሩሳሌም ክርስቲያኖች በአካል ባያውቋቸውም፤ ለእግዚአብሔር ቤተሰብ ከነበራቸው ፍቅር የተነሣ የሚያውቋቸውን ወገኖች ለመርዳት ፈቀዱ። ከራሷ ምእመናንና ግዛት አልፋ በሩቅ ስፍራ ያሉ ወንድሞችንና እሳቶችን ለመርዳት የተነሣች ቤተ ክርስቲያን፤ መንፈሳዊ መሆኗን አስመሰከረች።

16ኛ ጥያቄ፦ ቤተ ክርስቲያንህ ለማታወቃቸው ሌሎች ክርስቲያኖች ፍቅሯን የምትገልጸው እንዴት ነው? ቤተ ክርስቲያንህ ይህንን የምታደርግ ከሆነ ምክንያቱ ምንድን ነው?

5. አይሁዶች ለሁለተኛ ጊዜ ክርስቲያኖችን አሳደዱ (የሐዋ. 12)

ክርስቶስ ከተሰቀለ፤ ከሞት ከተነሣ፤ ወደ ሰማይ ካረገና ቤተ ክርስቲያንም ከተመሠረተች አሥራ አራት ዓመት ሆኖታል። ቤተ ክርስቲያን በአንድ

ወቅት የተነሣባትን ስደት ተቋቁማለች። አሁን ደግሞ ስደት ለሁለተኛ ጊዜ ተነሣባት። ስደት በጥንታዊቷ ቤተ ክርስቲያን ላይ በተደጋጋሚ የሚደርስና በየጊዜው እየጨመረ የሚሄድ ነገር በመሆኑ፤ ሉቃስ ስለ ስደት እንዲያውቁ ፈለገ።

የሁለተኛው ስደት ዋናው ቀስቃሽ ሄሮድስ አግሪጳ ነበር። ሄሮድስ አግሪጳ ይሁዳን፤ ሰማርያንና ገሊላን እንዲያስተዳድር በሮማውያን ተሹሞ ስለነበር፤ በይሁዳ ከነበሩ አይሁዶች ጋር ለመወዳጀት ፈለገ። በዚያን ጊዜ ብዙ አይሁዶች ክርስቲያኖችን ይጠሉ ስለነበር ሊያሳድዳቸው ወሰነ። ስደቱ ከመሪዎች እንዲጀምር ፈልጎ ሐዋርያው ያዕቆብን አስገደለው። ይህ ድርጊቱ አይሁድን ምን ያህል እንዳስደሰተ ሊመለከት ዲጥሮለንም ለማስገደል ሲል አሳሰረው። እግዚአብሔር ግን ለዲጥሮስ የተለየ ዕቅድ ስለነበረው፤ መልአኩን ልኮ አስፈታው። ደቀ መዛሙርቱ ዲጥሮስ እንዲለቀቅ እየጸለዩ ስለ ነበር፤ እግዚአብሔር ጸሎታቸውን በመመለሱ ተደነቁ።

ታሪኩ በክርስቲያኖች ላይ ስደት እንደሚመጣ ያስተምራል። የስደቱ ውጤት ግን በእግዚአብሔር ፈቃድ ውስጥ የተሰወረ ነው። ክርስቲያኖች እግዚአብሔር እንዲጠብቃቸው መጸለይ አለባቸው። እግዚአብሔር ሕዝቡን ለማዳን እንደሚሠራና እንዲያውም ተአምር እንደሚያደርግ መጠበቅ አለብን። እግዚአብሔር አንዳንድ ጊዜ ጸሎታችንን በመመለስ ከስደትና ከሞት ይጠብቀናል። ሌላ ጊዜ ደግሞ ከጸሎታችን ባሻገር ልጆቹ እንዲሞቱ ወይም ስደት እንዲደርስባቸው ያደርጋል። ክርስቲያኖች እግዚአብሔር ስደትን ለማስቆም ሆነ ስደቱ በርትቶ በሞት ውስጥ እንዲያልፉ ሊፈቅድ እንደሚችል ማወቅ አለባቸው። ቁም ነገሩ ለጸሎት ያለን አመለካከት መለወጡ ላይ ነው። ዲጥሮስ እግዚአብሔር እንደሚያድነው ባያውቅም፤ እንኳ በእግዚአብሔር ፈቃድ ውስጥ መኖሩን በማሰብ በፍጹም ሰላምና ዋስትና ውስጥ እንደነበረ ሁሉ፤ እኛም የስደቱን ውጤት በእግዚአብሔር እጅ ውስጥ ትተን፤ በእግዚአብሔር ፍጹም ፈቃድ ውስጥ ልናርፍ እንችላለን። ነገር ግን ሞት እያንኻብን ሳለ እንዴት በሰላም መኖር እንችላለን? ምክንያቱም ለእግዚአብሔር ልጆች እርሱ ወደሚገኝበት ስፍራ መሸጋገሪያ መንገድ ነው። ሞት የሕይወት ፍጻሜ ሳይሆን፤ የታላቁ ሕይወት መጀመሪያ ነው። ይህንን አምነን የምንቀበለው በእምነት ነው።

17ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከዚህ ታሪክ ስለ ጸሎት መልስ ምን እንማራለን? ለ) ምንም ቢሆን ምን ለእግዚአብሔር ፈቃድ ራስን ስለ ማስገዛት ምን እንማራለን?

እግዚአብሔር ያዕቆብን ለማዳን ይችል ነበር፤ ነገር ግን እንዲሞት ፈቀደ። ዲጥሮስም ሊሞት ይችል ነበር፤ እግዚአብሔር ግን ተአምር ሠርቶ አዳነው። ይህ እኛ ልንረዳው የማንችለው የእግዚአብሔር ሉዓላዊ ፈቃድ አካል ነው። ነገር ግን እግዚአብሔር በሁሉ ላይ ጌታ ስለሆነ የያዕቆብን ገዳዮች ሳይቀጣ አያልፍም። ሄሮድስ አግሪጳ የእግዚአብሔርን ልጅ ስለ ገደለና በትዕቢት ለአምላክ ብቻ የሚገባውን ስግደት ስለ ተቀበለ፤ እግዚአብሔር በሕመም ቀስፎታል። ሰውነቱም በትል ተበልቶ እንዲሞት አድርጓል።

የክርስቲያኖች ጠላት የሆነ ሰው የእግዚአብሔርን ልጆች ለመግደል ይችላል ይሆናል። ግን እግዚአብሔር ሁልጊዜ ጌታ ነው። እግዚአብሔር በራሱ ጊዜ ሄሮድስን ቀጥቶታል። በአንጻሩም የቤተ ክርስቲያን እድገትና የእግዚአብሔርን ቃል መስፋት ሊገታ የሚችል ነገር አልነበረም። ንጉሥ ሄሮድስም ሆነ የሲኦል ልጆች ይህንን ማሸነፍ አይችሉም።

ሦስተኛ ቀን ከሐዋርያት ሥራ 13:15-35

ተመስገን ወጣት ክርስቲያን ነው። አባቱ የቤተ ክርስቲያን መሪ ነበሩ። ተመስገን በትምህርቱ ንበዝ ስላልነበረ የማትሪክ ውጤቱ ሳይሰምርለት ቀረ። ይህም ቀጣይ የትምህርት ዕድሉን አበላሸበት። ሥራ የማግኘት ዕድሉም የመነመነ ሆነ። «የማደርገውን አውቃለሁ። ወደ መጽሐፍ ቅዱስ ኮሌጅ ገብቼ ወንጌላዊ እሆናለሁ። በዚህ ዓይነት እግዚአብሔርን እያገለገልሁ፣ ክፍያም አገኛለሁ። ከዚህም በላይ በቤተ ክርስቲያኔ ውስጥ በሌሎች የተከበርሁ እሆናለሁ» ሲል አሰበ። ይህንንም አሳብ ለአባቱ አቅርቦ አባቱ ሌሎች የቤተ ክርስቲያኒቱን ሽማግሌዎች አግባብተው ልጃቸውን ወደ መጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት እንዲሰድዱላቸውና ሲመለስም በወንጌላዊነት እንዲቀጥሩት አደረጉ።

18ኛ ጥያቄ፦ ሀ) ብዙ ሰዎች የቤተ ክርስቲያን ወንጌላዊ የሚሆኑት ለምን ይመስልሃል? ለ) አንድ ሰው ወንጌላዊ እንዲሆን ወይም እንዳይሆን ከእግዚአብሔር የሚመጣ ግልጽ ጥሪ አስፈላጊ የሚሆነው እንዴት ነው? ሐ) ለሥራ ወይም ለክብር ብሎ ወንጌላዊ በሆነ ሰውና፣ እግዚአብሔር ጠርቶኛል ብሎ ወንጌላዊ በሆነ አገልጋይ መካከል ያለው ልዩነት ምንድን ነው?

ዛሬ ጳውሎስ ወንጌላዊ ለመሆን እንዴት እንደ ተጠራ እናጠናለን። ጳውሎስ አገሩንና አጥቢያ ቤተ ክርስቲያኑን ጥሎ በወንጌላዊነት ስም ዓለምን ለመዞር አሳብ አልነበረውም። ቤተ ክርስቲያንም ጳውሎስን በወንጌላዊነት ለመቅጠር አሳብ አልነበራትም። ነገር ግን እግዚአብሔር ለሥራው በግልጽ ጠራው። መንፈስ ቅዱስ በጳውሎስና በቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎች ልብ ውስጥ በመሥራት፣ በርናባስና ጳውሎስ የእነርሱ ተጠሪዎች በመሆን ወንጌልን በዓለም ሁሉ እንዲያደርሱ በግልጽ ነገራቸው። በእግዚአብሔር ያልተጠሩ በጣም ብዙ ወንጌላውያን አሉ። እነዚህ ሰዎች ወደ ወንጌላዊነት አገልግሎት የመጡት በራሳቸው ወይም በሌላ ሰው ፍላጎት ነው። ነገር ግን ከእግዚአብሔር ግልጽ የሆነ ጥሪ ካልተቀበሉ፣ ሰዎችም ሆኑ ቤተ ክርስቲያን በአገልግሎቱ እምብዛም ደስ አይሰኙም።

19ኛ ጥያቄ፦ የሐዋ. 13:1-15:35 አንብብ። ሀ) እነዚህ ምንባቦች ስለ ቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ምን ይነግሩናል? ለ) ስለ መንፈስ ቅዱስ አገልግሎት ምን ልንማር እንችላለን? ሐ) በዚህ መጽሐፍ መጨረሻ ገጽ ላይ ያለውን ካርታ እየተመለከትህ የመካከለኛውን ምሥራቅ ካርታ በትልቅ ወረቀት ላይ ግል። ጳውሎስና ባርናባስ ወንጌል የሰበኩባቸውን ከተሞችና አካባቢዎች ዘርዝር። እነዚህ ከተሞች የነበሩባቸው አገሮች ዛሬ ምን ተብለው እንደሚጠሩ ዘርዝር።

ከሐዋርያት ሥራ 13-28 ጀምሮ፣ የመጽሐፉ ትረካ ትኩረቱን ይቀየራል። ሉቃስ በሐዋርያት ሥራ ምዕ. 9 ላይ ጳውሎስን ካስተዋወቀን በኋላ፣ ከ9-11

ስለ ጳውሎስ ብዙ ነገር አይነግረንም። የነገረን ነገር ቢኖር ጳውሎስ በአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን ለማገልገል መምጣቱን ብቻ ነው። ሉቃስ ስለ ጴጥሮስ፣ እስጢፋኖስና ፊልጶስ ሲነግረን ከቆየ በኋላ፣ አሁን ደግሞ የትረካው ገጸ ባሕርይ ስለሆነው ስለ ጳውሎስ ይናገራል። ሉቃስ ከወጻጁ ጋር ብዙ ጊዜ ስለሚያሳልፍና አብሮትም ስለሚጓዝ፣ እነዚህን ታሪኮች በሚገባ ያውቃቸዋል። ወንጌሉ ወደ አሕዛብ አገሮች እንዲደርስ እግዚአብሔር በጳውሎስ ስለ ተገለገለ፣ ሉቃስ እግዚአብሔር በጳውሎስ አማካይነት ባከናወናቸው ተግባራት ላይ ያተኩራል።

1. በርናባስና ጳውሎስ ወንጌልን ወደ ቆጵሮስ አደረሱ (የሐዋ. 13:11-12)

እግዚአብሔር የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን ወደ ምድር ዳርቻ እንድታደርስ አዝዟት ነበር። ይህ ትእዛዝ ከተሰጠ 14 ዓመት ቢሆነውም፣ ወንጌሉ መድረስ የቻለው እስከ አንጾኪያ ድረስ ብቻ ነበር። በመሆኑም እግዚአብሔር የቀረውን የዓለም ክፍል ለመድረስ፣ ቤተ ክርስቲያንን የሚቀሰቅሰበት ጊዜ ደረሰ። እግዚአብሔር ይህንን ታላቅ ተግባር ለማከናወን የኢየሩሳሌሚን እናት ቤተ ክርስቲያንን ሳይሆን፣ የአንጾኪያን ቤተ ክርስቲያን መምረጡ አስገራሚ ነበር። ሥራውን ለማከናወን ከ12ቱ ሐዋርያት አንደኛውን ስመ ጥር ሐዋርያ አልጠራም። ነገር ግን እግዚአብሔር የአሕዛቡን ዓለም በወንጌል ለመድረስ የሚያስችል ብቃት ያለውን ግለሰብ ነበር የጠራው። እግዚአብሔር ልዑል አምላክ በመሆኑ ሥራውን ለማከናወን ማንኛውንም ግለሰብ ወይም ቤተ እምነት መጠቀም ይችላል። ስለሆነም፣ ማንኛውም ግለሰብ ወይም ቤተ እምነት፣ ለእግዚአብሔር በሚያከናውነው ተግባር መመካት የለበትም። ነገር ግን ለእግዚአብሔር ታማኞች በመሆን፣ በመንፈሳዊ ሕይወታችን ሕያዋን መሆናችንን ማረጋገጥ አለብን። ይህ ሲሆን፣ እግዚአብሔር ለአገልግሎቱ በመረጠን ጊዜ ዝግጁ መሣሪያዎቹ መሆን እንችላለን።

የአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን በርካታ የሆኑ ብርቱ መሪዎች ነበሯት። እነዚህም መሪዎች «ነቢያት» እና «አስተማሪዎች» ይባሉ ነበር። በአዲስ ኪዳን ውስጥ ነቢያት ሁልጊዜ ከሐዋርያት ቀጥለው ይጠቀሱ ነበር። አዲስ ኪዳን ከመጻፉ በፊት እግዚአብሔር ፈቃዱንና አሳቡን ለሕዝቡ የሚያስታውቀው በነቢያቱ በኩል ነበር (1ኛ ቆሮ. 12:28-29፤ ኤፌ. 2:20)። ነቢያቱ የሚናገሯቸው ቃሎች መጻሕፍትን ወይም የወደፊቱን ዘመን የሚያመለክቱ ነበሩ። ይሁንና በአብዛኛው እንደምንገነዘበው ነቢያቱ ይናገሩ የነበረው ለዚያው ዘመን ሕዝብ ነበር። ይህ አገልግሎት በተለይ አዲስ ኪዳን ከመጻፉ በፊት በጣም ይሠራበት ነበር። አስተማሪ በጽሑፍ የሰፈረውን የእግዚአብሔርን ቃል ሰዎች መረዳትና መታዘዝ እንዲችሉ የማብራራት ስጦታ ያለው ሰው ነበር። አስተማሪዎችም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እጅግ አስፈላጊ መሪዎች ነበሩ (ኤፌ. 4:11-13)።

ሉቃስ የአንጾኪያን ቤተ ክርስቲያን ዋና መሪዎች ስም የጠቀለው፣ ቤተ ክርስቲያኒቱ ምን ያህል ትልቅ እንደ ነበረች ለማመልከት ነው። በርናባስ

የቤተ ክርስቲያኒቱ ዋነኛ መሪ በመሆኑ በቀዳሚነት የተጠቀሰው በዚህ ምክንያት ሳይሆን አይቀርም። «ኒገር» (ጥቁር) ተብሎ የአይሁድ ስም የተሰጠው ስምያን አፍሪካዊ ሳይሆን አይቀርም። አንዳንድ ምሑራን ይህ ክርስቲያን የክርስቶስን መስቀል የተሸከመው የቀሬናው ስምያን ይሆናል ይላሉ። ሉክዮስ (የላቲን ስም ሲሆን፤ ምናልባት ሮማዊ ስምም ሊሆን ይችላል) በሰሜን አፍሪካ ውስጥ የሚገኘው የቀሬና ሰው ነበር። (በመጽሐፉ መጨረሻ ገጽ ላይ ያለውን ካርታ ተመልከት) መናሔ ምናልባትም አይሁዳዊ ሲሆን፤ የሄሮድስ አግሪኦ ጉዲፈቻ (ግደን) የነበረ ወንድም ሳይሆን አይቀርም። አይሁዳዊው ጳውሎስ የአሕዛብ ከተማ በሆነችው በተርሴስ ነበር ያደገው። የተለያዩ ዘሮች ወይም ጎሣዎች በአንድ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በሚኖሩበት ጊዜ፤ ሁሉም የጎሣ ቡድኖች በአመራሩ ውስጥ በሚገባ መወከላቸው አስፈላጊ ነው።

የአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች በጊዜው ለምን ለጸሎትና ለጾም እንደ ተሰበሰቡ አናውቅም። ሆኖም እግዚአብሔር በርናባስና ጳውሎስን ለተለየ ሥራ የመረጠው እየጸለዩ ሳለ ነበር። ከዚህ አራት ዐበይት ነገሮችን ልንመለከት እንችላለን።

ሀ. በርናባስና ጳውሎስ ራሳቸውን አልመረጡም። እግዚአብሔር እነዚህን ሰዎች በመምረጥ ወንጌላውያን ሆነው መሄድ እንዳለባቸው ለመሪዎቹ ገልጾላቸዋል።

ለ. እግዚአብሔር ወንጌል ወዳልደረሰበት ስፍራ፤ ወንጌልን እንዲያደርሱ ተራ ሰዎችን አልመረጠም፤ የመረጠው ግን እንደ በርናባስና ጳውሎስ ያሉ ታዋቂ መሪዎችን ነው። አብያተ ክርስቲያናት ብዙውን ጊዜ ሰዎችን በወንጌላዊነት ለመላክ ፈቃደኞች ናቸው። ነገር ግን በስጦታቸው የተመሰከረላቸውን ለራሳቸው አስቀርተው፤ ስጦታ የሌላቸውን ወንጌላውያን አድርገው ለመላክ ይፈልጋሉ። ይህ ግን ከእግዚአብሔር ፈቃድ ጋር ተቃራኒ ነው። እግዚአብሔር የአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን ምርጥ መሪዎቿን እንድትልክ ፈልጎ ነበር። በጳውሎስና በበርናባስ ፊት የተደቀነው ሥራ እጅግ ታላቅና ከባድ ስለነበር፤ እግዚአብሔርም የፈለገው ከፍተኛ ስጦታ ያላቸውን መሪዎች እንዲልኩ ነበር።

ሐ. በርናባስ እንደ ሽግግሌ መሪ፤ ጳውሎስ ደግሞ እርሱ እንደሚመራው ሰው ይታዩ ስለነበር በርናባስ ከጳውሎስ በፊት ተጠቅሷል። በመጀመሪያው የወንጌል አገልግሎት አጋማሽ ላይ ግን ይህ ቅደም ተከተል ተለውጦ፤ ጳውሎስ የቡድኑ መሪ ሆኗል።

መ. ከዚህ በኋላ የቤተ ክርስቲያኒቱ ሽግግሌዎች በረከቶቻቸውን በመስጠትና እጆቻቸውን ጭነው በመጸለይ ለእግዚአብሔር ሥራ ላኳቸው።

20ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ወንጌላውያንን ስለ መምረጥ፤ ግሃልጠንና መላክ ከዚህ ምን እንግራለን? ለ) ይህ አሁን እኛ ከምናከናውነው ተግባር የሚለየውና የሚመሳሰለው እንዴት ነው? ቤተ ክርስቲያንህ ወንጌላውያንን የምትመርጥበትና የምትልክበትን መንገድ በተመለከተ ምን ልትለውጥ ይገባል?

በርናባስና ጳውሎስ ለመጀመሪያው የወንጌል አገልግሎት ሲሄዱ የሐንስ ማርቆስ የተባለ ወጣትን ይዘው ሄደዋል። የሐንስ ማርቆስ ከበርናባስ ጋር የመጣው፣ በርናባስና ጳውሎስ የእርዳታውን ገንዘብ አድረሰው ከኢየሩሳሌም ሲመለሱ ነበር። ምናልባትም እንደ ረዳት እንዲያገለግላቸው በማሰብ፣ የሐንስ ማርቆስ አብሯቸው እንዲሄድ የወሰነው በርናባስ ሳይሆን አይቀርም። እግዚአብሔር እንዲህ እንዲያደርጉ ያዘዛቸው ነገር ስለመኖሩ ምንም አናገኝም። ይህ ረዳት ይሆነናል ብለው የወሰዱት ሰው፣ የኋላ ኋላ በበርናባስና በጳውሎስ መካከል መቃቃርንና መከፋፈልን እንደሚያስከትል ሁለቱም ያጤኑት አይመስልም።

በርናባስና ጳውሎስ መጀመሪያ የሄዱት ወደ ቆጵሮስ ደሴት ነበር። በርናባስ ያደገው በቆጵሮስ ስለነበር፣ መንፈስ ቅዱስ የወንጌል አገልግሎታቸውን በዚያ እንዲጀምሩ መራቸው። ወንጌሉን እየሰበኩ በደሴቲቱ መሀል በሚጓዙበት ወቅት፣ ሰርግዮስ ጳውሎስ የተባለ የርም ባለሥልጣን ወንጌልን እንዲሰብኩለት ጠየቃቸው። ሰርግዮስ ጳውሎስ ጠንቋይ የነበረ አይሁዳዊ አማካሪ ነበረው። ይህ ሰው የበርናባስንና የጳውሎስን አገልግሎት ተቃወመ። በዚህ ጊዜ ጳውሎስ በጠንቋዩ ኤልማስ ላይ የእግዚአብሔርን ፍርድ በማወጅ፣ ዓይኑ እንዲታወር አደረገ። ሰርግዮስ ጳውሎስም በክርስቶስ አመነ። ሉቃስ ይህን አስመልክቶ ሁለት ለውጦችን ዘግቦአል።

ሀ. እዚህ ላይ ሉቃስ ሳውልን በሮማዊ ስሙ ጳውሎስ እያለ መጥራት ይጀምራል። በዚህ ጊዜ የነበሩት በአሕዛብ ክልል ውስጥ በመሆኑ፣ ሉቃስ ከአይሁዳዊ ስሙ (ሳውል) ይልቅ የአሕዛብ ስሙን ለመጠቀም መርጧል።

ለ. የቡድኑን መሪነት ስፍራ ጳውሎስ ወሰደ። ከዚህ በኋላ በመጀመሪያ የወንጌል መልእክተኝነት አገልግሎት ወቅት በሙሉ ጳውሎስ መጀመሪያ ይጠቀሳል። እንዲያውም፣ በሐዋርያት ሥራ 13:13 የበርናባስ ስም ሳይጠቀስ፣ ቡድኑ «ጳውሎስና ተባባሪዎቹ» ተብሎ ተጠቅሷል። ምናልባትም በርናባስ ከአሕዛብ መሪዎች ጋር ለመሥራት ልምዱ አልነበረውም ይሆናል።

21ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በዚህ ሁኔታ አንዱ ከሌላው በላይ ታዋቂ በሚሆንበት ጊዜ፣ በአብዛኛው ትናት እንዴት በመሪዎች ውስጥ በቀላሉ ሰርጎ እንደሚገባ ግለጽ። ለ) በዚህ ጊዜ በርናባስና በጳውሎስ መካከል በቀላሉ ትናት ሊከሰት ይችላል የነበረው እንዴት ነበር?

2. ጳውሎስና በርናባስ በጲስዲያና በአንጾኪያ አገለገሉ (የሐዋ. 13:13-52)

የወንጌል ልዑካት ቡድኑ ከቆጵሮስ ደሴት በስተ ሰሜን ወደሚገኘው የገላትያ ክፍለ ግዛት ተጓዘ። የባሕር ዳርቻ ከተማ ወደ ሆነችው ጲርጋን ሲደርሱ፣ የሐንስ ማርቆስ ተለይቷቸው ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሰ። የሐንስ ለምን ይህን እርምጃ እንደ ወሰደ አናውቅም። ምናልባት በዚህ ጊዜ ጳውሎስ በጠና ታዋ ስለነበር፣ (ገላ. 4:13-14)፣ እርሱም እንዳይታመም ፈርቶ ይሆናል። አንዳንድ ምሑራን የሐንስ ማርቆስ የአጎቱ (አክስቱ) ልጅ የሆነው በርናባስ መሪነቱን ለጳውሎስ በመልቀቁ ተበላጭቶ ነበር ይላሉ። ሌሎች ደግሞ የሐንስ ማርቆስ የተናደደው የጳውሎስ አገልግሎት ከአይሁዶች ይልቅ

በአሕዛብ ላይ እያተኮረ በመሄዱ ምክንያት ነው ይላሉ። ምናልባት የተመለሰው አገሩን ስለናፈቀ ወይም የወንጌላዊነት ሥራ ከባድ ስለሆነበት ሊሆን ይችላል። ዮሐንስ ማርቆስ ለምን ወደ ኢየሩሳሌም እንደ ተመለሰ ባናውቅም፤ ጳውሎስ ግን ዮሐንስ ከእነርሱ በመለየቱ በጣም አዝኖ ነበር።

22ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የምናምነው ሰው እጅግ በምንፈልገው ሰዓት ትቶን ሲለይ በጣም የምንጎዳው እንዴት ነው? ለ) አንተ በጳውሎስ ስፍራ ብትሆን ኖር፤ ከቡድኑ አባላት መካከል አንዱ አገልግሎቶቹን ቢያቆም ምን ይሰማሃል?

ጳውሎስና በርናባስ ከኢርጋን ተነሥተው ከአንጾኪያ በስተ ሰሜን 90 ኪሎ ሜትር ተጓዙ። አንጾኪያ በገላትያ አውራጃ ውስጥ ወላኝ ከተማ ነበረች። ከተማይቱ የሮም ቅኝ ግዛት ስለነበረች ብዙ ጡረታ የወጡ የሮም ወታደሮች ይኖሩባት ነበር። በርካታ የአይሁድ ሕዝብም ይኖርባት ነበር። ከተማዋ የተቆረቆረችው በርካታ መንገዶች በሚገናኙበት ስፍራ በመሆኑ፤ ወንጌልን ለማሰራጨት ምቹ ስፍራ ነበረች። ስለዚህ ወንጌል ከአንጾኪያ ወደ ተለያዩ አቅጣጫዎች ሊሠራጭ ይችላል ነበር።

ጳውሎስና በርናባስ ምስክርነታቸውን በምክራብ የመጀመር ልማድ ነበራቸው። ብሉይ ኪዳንን ይከተሉ የነበሩ አይሁድና አሕዛብ ከአረማዊው ሕዝብ ይልቅ የወንጌልን እውነት በቀላሉ ለመረዳት ይችሉ ነበር። አይሁዶች በእግዚአብሔር የተመረጡ ሕዝቦች በመሆናቸው፤ ንስሐ ገብተው በክርስቶስ እንዲያምኑ ሁልጊዜ የመጀመሪያ ዕድል ይሰጣቸው ነበር። በአይሁድ ባሕል ከሌላ ስፍራ የሚመጡ እንግዳ መምህራን፤ ከአምልኮው ፍጻሜ በኋላ የጽሞና መልእክቶችን እንዲያካፍሉ ይጋበዙ ነበር። ስለሆነም፤ የምክራቡ መሪዎች ጳውሎስና በርናባስ የጽሞና መልእክቶችን እንዲያካፍሉ ጋበዟቸው። ስለዚህ የቡድኑ ቃል አቀባይ የነበረው ጳውሎስ ወንጌልን ማካፈል ጀመረ። ጳውሎስ የሚናገረው ለአይሁዶች በመሆኑ፤ መልእክቱ ቀደም ሲል በሐዋርያት ሥራ ውስጥ ከተመለከትናቸው የጲፐሮስና የእስጢፋኖስ ስብከቶች ጋር ተመሳሳይ ነበር። ጳውሎስ ያተኮረው በብሉይ ኪዳንና በእግዚአብሔር አሠራር ላይ ነበር። ከዚያም ስለ መጥምቁ ዮሐንስና ስለሚመጣው መሢሕ የተናገረውን ትንቢት ገለጸ። በመቀጠልም ጳውሎስ የተሰቀለውንና ከሞት የተነሣውን ክርስቶስን አስተዋወቃቸው። ጳውሎስ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶችን በመጥቀስ፤ ክርስቶስ ይመጣል ተብሎ የተነገረለት መሢሕ መሆኑን በሚገባ አብራራላቸው። ከዚያም ሕዝቡ ንስሐ ገብተው በክርስቶስ እንዲያምኑና የኃጢአታቸውን ይቅርታ እንዲያገኙ አጠመቃቸው። በመጨረሻም አይሁዶች እንደ ቀደሙት አባቶቻቸው ወንጌሉን ቸል እንዳይሉ በማስጠንቀቅ ስብከቱን ደመደሙ።

አይሁዶችና ፈሪሃ እግዚአብሔር የነበራቸው አሕዛብ፤ ጳውሎስ ባለማቸው ቃል ስለተደነቁ በቀጣዩ ሰንበት ተጨማሪ ማብራሪያ ለማግኘት ፈለጉ። በጳውሎስ መልእክት ደስ የሚያሰኝ ነገር ስለ ሰሙ፤ በመጨረሱ ሰንበት ብዙ አሕዛብ ሊሰሙት ተሰበሰቡ። ይህም ወንጌል ለእኛ ብቻ ነው ብለው ያስቡ የነበሩትን አይሁዶችና ወደ ይሁዲነት የተለወጡ ጥቂት አሕዛብን አስቆጣዩ ስለዚህ አይሁዶች በጳውሎስና በርናባስ ላይ በቅናት ተነሣሡ።

በዚህ ጊዜ ጳውሎስና በርናባስ ወደ አሕዛብ ዘወር አሉ። ጳውሎስና በርናባስ እግዚአብሔር አይሁዶችን ብቻ ሳይሆን አሕዛብንም እንደሚፈልግ ሲናገሩ፣ አሕዛብ ደስ ተሰኙ። አሕዛብ በአይሁድ እምነት ውስጥ ብዙ የሚወዱቸው ነገሮች ነበሩ። በሰዎች እጅ ያልተሠራ ገጹሕና ቅዱስ አምላክ በማምለካቸው ደስተኞች ነበሩ። ነገር ግን ከእግዚአብሔር ጋር ግንኙነት ለማድረግና በእርሱ ዘንድ ተቀባይነት ለማግኘት መገረዙንና አይሁድ መሆኑን አይወዱትም ነበር። አይሁድ መሆን ሳያስፈልጋቸው የእግዚአብሔር ልጆች ለመሆን እንደሚችሉ ሲነገራቸው፣ ብዙ አሕዛብ አመኑ። ከዚህ ምቹ ከተማ ወንጌሉ ወደ ገላትያ አውራጃ ተሰራጩ።

ሉቃስ፥ የሐዋርያት ሥራን ከጻፈባቸው ዓላማዎች አንዱ ክርስቲያኖችን የሚያሳድዱት ሮማውያን ሳይሆኑ አይሁዶች እንደ ነበሩ ለማሳየት ነበር። የሮም ባለ ሥልጣን የሆነው ሰርግዮስ ጳውሎስ፣ የጳውሎስንና የክርስቲያኖችን ትምህርት ሲቀበል፣ አይሁዶች ግን ሁከት አለነሁ። በአንጾኪያ አይሁዶች በከተማይቱ ውስጥ ከነበሩት ታላላቅ ባለሥልጣናት ጋር የነበራቸውን ግንኙነት በመጠቀም ጳውሎስና በርናባስ ከተማይቱን እንዲለቅቁ አደረጉ። ጳውሎስና በርናባስ ወደ ኢቆንዮን ሄዱ። በአንጾኪያ ግን ደስታና መንፈስ ቅዱስ የሞላባቸውን ደቀ መዛሙርት አፍርተው ነበር።

3. የጳውሎስ አገልግሎት በኢቆንዮን፣ በልስጥራንና በደርቤን (የሐዋ. 14:1-20)

ሉቃስ ለሦስት ዓመት ያህል የዘለቀውን የጳውሎስንና የበርናባስን አገልግሎት ያቀረበው አጠር ባለ ዘገባ ነው። ኢቆንዮን ከአንጾኪያ 100 ኪሎ ሜትር ርቃ የምትገኝ ከተማ ናት። ጳውሎስ በምኩራብ ለአሕዛብ ወንጌልን ከሰበከ በኋላ፣ ብዙ ሰዎች በክርስቶስ አመኑ። ተቃውሞ ቢገጥማቸውም ጳውሎስና በርናባስ በዚያ ለተወሰነ ጊዜ ተቀመጡ። ሉቃስ በዚህ ስፍራ ተአምራት ከተፈጸሙበት ምክንያቶች ውስጥ አንዱን ገልጾአል። «ምልክትና ድንቅ በእጃቸው ይደረግ ዘንድ እየሰጠ ለጸጋው ቃል ስለመሰከረው ስለጌታ ገልጠው እየተናገሩ ረጅም ወራት ተቀመጡ» ብሏል (የሐዋ. 14:3)። ነገር ግን አይሁዶች አሁንም ከባለሥልጣናት ጋር ያላቸውን ዝምድና ተጠቅመው አሕዛብን በጳውሎስና በርናባስ ላይ አስነሁ። ሰደቱ እየጠነከረ ሲመጣ ወንጌላውያኑ ከኢቆንዮን 30 ኪሎ ሜትር ያህል ርቃ ወደምትገኘው ወደ ልስጥራን ሄዱ።

አንዳንድ ጊዜ ጳውሎስና በርናባስ ሰደት ከመነሣቱ በፊት ከአካባቢው ሲርቁ፣ ሌላ ጊዜ ግን (ለምሳሌ በደርቤ) እዚያው ቆይተው ሰደቱን ሲቋቋሙ መመልከት አስገራሚ ነበር። ክርስቲያኖች ሰደትን የሚመለከቱት በአንድ መንገድ ብቻ አይደለም። አንዳንድ ጊዜ ከሰደቱ መሰወር ፣ ሌላ ጊዜ ደግሞ ሰደቱን በጽናት መጋፈጥ ሊያስፈልግ ይችላል። መንፈስ ቅዱስ ለአንዳንዶች አማኝ የትኛውን እርምጃ መውሰድ እንዳለበት ይመራዋል። ስለዚህ በሰደት ውስጥ በሚያልቱ ሰዎች ላይ ተገቢ ያልሆነ ነገር ከመናገር መጠንቀቅ አለብን። ቁም ነገሩ እግዚአብሔርን መታዘዙ እንጂ፣ በሕይወት መኖሩ አይደለም።

በልስጥራን ጳውሎስና በርናባስ እንደ ልማዳቸው ወደ ምኩራብ እንደ ሄዱ ያልተጠቀሰው በአካባቢው ጥቂት አይሁዶች ብቻ ይኖሩ ስለነበር ነው። ነገር ግን አንዲት አይሁዳዊት ሴትና ጢሞቴዎስ የተባለ ሰው በልስጥራን ከተማ ውስጥ ይኖሩ ነበር። እነዚህን ሰዎች ወደ ክርስቶስ ያመጣቸው ጳውሎስ ሳይሆን አይቀርም። ጳውሎስ በሁለተኛው የወንጌል ጉዞው ተመልሶ ሲመጣ፣ ጢሞቴዎስን በአገልግሎቱ ረዳት እንዲሆነው ወስዶታል።

ጳውሎስ በልስጥራን ለአሕዛብ በሚሰብከበት ጊዜ አንድ ሽባ ሰውዬ በወንጌሉ እጅግ ተደንቆ ነበር። ጳውሎስ ይህን ግለሰብ ሲፈውስ ያዩ የከተማዋ ሰዎች በሙሉ ተደነቁ። በልስጥራን ከተማ «ዚዎስ» (ድያ) የሚባል የታወቀ ጣዖት ነበር። በግሪክ ሃይማኖት፣ ዚዎስ ሄርሜን የሚባል ቃል አቀባይ ነበረው። በአንድ ወቅት ዚዎስና ሄርሜን ልስጥራንን እንደ ጎበኙ የሚያወሳ አፈ ታሪክ አለ። ሕዝቡ ተአምሩን በተመለከቱ ጊዜ ዚዎስና ሄርሜን እንደገና አካባቢውን ለመጎብኘት የመጡ መሰላቸው። በርናባስ ዝምተኛና በላል ሰው በመሆኑ እርሱን ዚዎስ አሉት። ተናጋሪው ጳውሎስ በመሆኑ እርሱን ደግሞ ሄርሜን ብለው ጠሩት። መሥዋዕት ለመሠዋት ወደ ዚዎስ ቤተ መቅደስ የመጡ ሰዎች ለበርናባስ ለጳውሎስ ለመሠዋት ተነሡ። ይናገሩ የነበሩት በገዛ ቋንቋቸው በመሆኑ፣ መጀመሪያ ጳውሎስና በርናባስ ምን ለማድረግ እንዳለቡ አላወቁም ነበር። ነገር ግን ሰዎቹ እንደ አማልክት እያዩላቸው መሆኑን ሲገነዘቡ፣ ወንጌላውያኑ በታላቅ ጎዘን ልብላቸውን ቀደዱ። ለሕዝቡም እንደ እነርሱ ሰዎች እንጂ አማልክት እንዳልሆኑ ገለጹላቸው። እነዚህ ሰዎች ስለ ብሉይ ኪዳንና ስለ እግዚአብሔር ማንነት የሚያውቁት ነገር ስላልነበራቸው ጳውሎስ ምስክርነቱን ከፍጥረት ታሪክ ጀመረ። ጳውሎስ ፈጣሪው እግዚአብሔር እንጂ፣ እነዚህ ግዑዛን የሆኑ ጣዖታት ኃጢአታቸውን ይቅር እንዳላሏቸው ገለጸላቸው። እርሱም ለሰብሎቻቸው ዝናብ፣ ለእነርሱም ምግብና የልብ ደስታ የሚሰጥ ቸር አምላክ እንደሆነ አብራራላቸው። አሁን ግን ለእርሱ ምላሽ መስጠት እንደሚገባቸው አሳስባቸው። በዚህ ጊዜ ስለ ክርስቶስና ስለ ደኅንነት የተናገረው ነገር የለም። ሰዎች ወንጌልን ከመረዳታቸው በፊት ስለ እግዚአብሔርና ስለ ኃጢአት፣ መዳንም እንደሚያስፈልጋቸው መገንዘብ አለባቸው። ይህ ደግሞ ጊዜ ይፈልጋል።

23ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ጳውሎስ ለልስጥራን ሰዎች ያቀረበውን ስብከት ለኢቆንዮን ሰዎች ካቀረበው ጋር አነጻጽር። ምን ልዩነቶች ይታያሃል? ለ) ይህ ወንጌልን በሰሚዎቻችን ዳራ ላይ ተመሥርቶ ስለማቅረብ አስፈላጊነት ምን ያስተምረናል? ሐ) ለሙስሊምና ኦርቶዶክስ ለመመስከር ከፈለገህ፣ ለሁለቱ ሰዎች የምታቀርበው ምስክርነት እንዴት ይለያያል?

ጳውሎስና በርናባስ በልስጥራን ብዙ ጊዜ ለመቆየት አልቻሉም። የኢቆንዮንና የአንጾኪያ አይሁዶች በየሄዱበት እየሄዱ ብጥብጥ አስነሡባቸው። በዚህ ጊዜ ጳውሎስ ከስደት አላመለጠም፤ እንዲያውም፣ እስኪ ሞት ድረስ በድንጋይ ተወገረ። እግዚአብሔር ግን ጳውሎስን ከሞት ታደገው። በዚያ በሚገኙ ጥቂት አማኞች እርዳታ በተከታዩ ዕለት ጳውሎስና በርናባስ ከልስጥራን 30 ኪሎ ሜትር ያህል ርቃ ወደምትገኘው ወደ ደርቤን ሄዱ።

4. ጳውሎስና በርናባስ ወደ አንጾኪያ ተመለሱ (የሐዋ. 14:21-28)

በደርቤን ብዙ አማኞች ከመኖራቸው በስተቀር በዚያ ስለነበራቸው አገልግሎት ምንም የተነገረን ነገር አልነበረም። በሶርያ ወደምትገኘው አንጾኪያ መመለስ አለብን ብለው ስላሰቡ ጳውሎስና በርናባስ በመልስ ጉዟቸው ወቅት ልስጥራን፣ ኢቶንዮንና ጲስድያን ጎበኙ። (ማሰታወቂ፡- አንጾኪያ የሚባሉ ሁለት ከተሞች ስላሉ በጥንቃቄ ልንለያቸው ይገባል። አንደኛው በትንሹ እስያ ስትገኝ፣ ሁለተኛይቱ በእስያ ውስጥ ናት)። በዚህ ጊዜ ትኩረት ያደረጉት በአማኞች ላይ ነበር። እንደ ክርስቶስ ሁሉ፣ ጳውሎስና በርናባስም ጌታን መከተል ስለሚያስከፍለው ዋጋ ከመናገር አልተቆጠቡም ነበር። ክርስቶስን ስንከተል መንገዱ የመስቀልና የመከራ መንገድ ነው። ስለሆነም፡ «ወደ እግዚአብሔር መንግሥት በብዙ መከራ እንገባ ዘንድ ያስፈልገናል» ብለው አስተማሯቸው (የሐዋ. 14:22)። የኢየሱስ ተከታዮች የሆንን ሰዎች እምነታችንን ከመደበቅ ይልቅ በእምነታችን ጸንተን መከራውንም ሆነ በረከቱን ልንካፈል ይገባል።

24ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ክርስቲያኖች፣ በተለይም ወጣቶች መንግሥተ ሰማይ ከመግባታችን በፊት እኛ ክርስቲያኖች ልንቀበለው ስለሚገባ መከራ ብዙም የማይናገሩት ለምንድን ነው? ለ) ስለ መስቀሉ በረከት ብቻ መናገር ሳይሆን፣ ስለሚቀበሉትም መከራ አስቀድሞ መግለጹ አስፈላጊ የሚሆነው ለምንድን ነው?

የአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን ጳውሎስና በርናባስ የወንጌል መልእክተኞች ሆነው ወንጌልን ወደ አዳዲስ አካባቢዎች እንዲያደርሱ ልከዋቸው ነበር። ምእመናንም የወንጌል መልእክተኞቹን በጸሎት ይደግፉ ነበር። ስለሆነም፡ ጳውሎስና በርናባስ እግዚአብሔር በገላትያ ቤተ ክርስቲያንን ለመመሥረት እንዴት እንደ ተጠቀመባቸው ለመግለጽ ወደ ቤተ ክርስቲያኒቱ ተመለሱ። ብዙ ጊዜ አብያተ ክርስቲያናት ወንጌል ሰባኪዎቻቸውን ወደ ሩቅ ስፍራ ይልኳቸዋል። ነገር ግን ወንጌላውያኑ የሚሄዱት በአውራጃ ወይም በብሔራዊ ቢሮ በኩል ስለነበረ፣ እግዚአብሔር በወንጌላውያናቸው በኩል ምን እየሠራ እንዳለ የሚያስገነዝብ ሪፖርት አያገኙም ነበር። ይህም የቤተ ክርስቲያኒቱን ራእይ ያደናቅፍ ነበር። ወንጌላውያኑን የምትልከው አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ናት። አውራጃ ወይም ዋና ጽሕፈት ቤት አጥቢያ አብያተ ክርስቲያናት ወንጌል ሰባኪዎቻቸውን የሚልኩባቸው ወኪሎች ብቻ ናቸው። ዓለምን ለክርስቶስ የመለወጡ ራእይ የእያንዳንዱ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ራእይ መሆን አለበት። ራእዩ በእያንዳንዱ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ሕያው ሆኖ እንዲኖር ደግሞ እግዚአብሔር እያደረገ ስላለው ነገር ሪፖርት መቅረብ አለበት። አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን «የእኛ ወንጌላውያን ናቸው» የሚል ስሜት ሊኖራት ይገባል። ስለዚህ ልንደግፋቸው፣ ልንጸልይላቸውና ልንረዳቸው ያስፈልጋል። ምክንያቱም እነርሱ የእኛ ወኪሎች ናቸው፤ ዓለምን በክርስቶስ የምንደርስበት እጆቻችንም ናቸው።

25ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ይህ የትብብር መንፈስ በአብዛኞቹ አጥቢያ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ አለ? ለ) እያንዳንዱ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን በዓለም ሁሉ ለማድረስ በሚደረገው ተሳትፎ ላይ የአንተ ቤተ ክርስቲያን፣ የአውራጃ ቤተ ክርስቲያንና ዋናው ጽሕፈት ቤት ምን ለማድረግ የሚችሉ ይመስልሃል? ሐ) አሳብህን በወረቀት ላይ

ጽፈህ ለአጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ለእንዲሁም ለአውራጃው ጽሐፊት ቤት ቢሮ መሪዎች ሰጣቸው።

5. የኢየሩሳሌሙ ጉባኤ ስለ ብሉይ ኪዳን ሕግ ሚናና ስለ አሕዛብ ተወያየ (የሐዋ. 15:1-35)

በአስተምህሮ ጉዳዮች ላይ ከፍተኛ የአሳብ ልዩነት በሚከሰትበት ጊዜ ቤተ ክርስቲያን ምን ልታደርግ ይገባል? መሪዎች ችግሩ በራሱ ጊዜ ይፈታል ብለው ዝም በማለት መጠባበቅ አለባቸው ወይስ ጥቂት መሪዎች ብቻቸውን በጉዳዩ ላይ ውሳኔ መስጠት አለባቸው? የውሳኔው መሠረት ምን መሆን አለበት? የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን በዚህ ጉዳይ ላይ ያደረገችው ምንድን ነው? በአሁኑ ጊዜ ተሰሚነት ያላቸው ሰዎች የሚሰጡት አስተያየት ምንድን ነው? የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን የአሳብ ልዩነቶችን የፈታቸው እንዴት ነው?

የጥንቷን ቤተ ክርስቲያን ያሳሰባት የመጀመሪያው ዐቢይ ችግር ሰው ለመዳን ምን ማድረግ አለበት? የሚለው ጥያቄ ነበር። አንድ ሰው ለመዳን የብሉይ ኪዳንን ሕግጋት ሙሉ በሙሉ መከተል አለበት? እግዚአብሔር ይቀበላቸው ዘንድ አሕዛብ መገረዝና የአይሁድን እምነት መቀበል አለባቸው? በብሉይና በአዲስ ኪዳን መካከል በነበረው ዘመን መገረዝ ለአይሁዶች የእግዚአብሔር ሕዝብ ለመሆናቸው እንደ ትልቅ ምልክት ይወሰድ ነበር። ስለሆነም፣ አይሁዶች መገረዝ ለደኅንነት አስፈላጊ ነው ብለው ያምኑ ነበር።

ቤተ ክርስቲያን እያደገች ስትመጣ ብዙ ካህናት በክርስቶስ እንዳመኑ ቀደም ሲል ተመልክተናል (የሐዋ. 6:7)። ከእነዚህም መካከል የብሉይ ኪዳንን ሕግጋትና በየዘመኑ በአይሁድ ሃይማኖታዊ መሪዎች የተሰጡትን ደንቦች አጥብቀው የሚከተሉ ፈሪሳውያን ይገኙበት ነበር (የሐዋ. 15:5)። እነዚህ የአይሁድ ክርስቲያኖች አንድ ሰው የሚድንበት ብቸኛው መንገድ ልክ እንደ አይሁዶች በመገረዝና የብሉይ ኪዳን ሕግጋትን በመጠበቅ ነው ብለው ያስቡ ነበር። አሕዛብ በክርስቶስ ከማመናቸው በተጨማሪ ደኅንነትን ለማግኘት ሕግጋትንም መጠበቅ እንደሚገባቸው ገለጹ። በእነርሱ አስተሳሰብ፣ ከእግዚአብሔር ጋር ግንኙነት ማድረግ የሚቻለው በክርስቶስ ከማመን በተጨማሪ የብሉይ ኪዳንን ሕግጋት በመጠበቅ ነበር። ከእነዚህ አጥባቂ ክርስቲያኖች አንዳንዶቹ ከኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን 150 ኪሎ ሜትር ርቃ ወደምትገኘው ወደ አንጾኪያ ሄደው ነበር። የአሕዛብ ቁጥር ብዙ በሆነበት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ አሕዛብ ሙሉ ክርስቲያኖችና እግዚአብሔር የሚቀበላቸው አማኞች ለመሆን ከፈለጉ፣ የአይሁድን እምነት ተቀብለው መገረዝና የብሉይ ኪዳንን ሕግጋት መጠበቅ አለባቸው በማለት ማስተማር ጀመሩ።

ለአሕዛብ ሐዋርያ የነበረው ጳውሎስ እንዲሁም በርናባስ፣ ደኅንነት በክርስቶስ ብቻ እንደሚገኝ በመግለጽ ይህንን ትምህርት አጥብቀው ተቃውሙ። ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት ለማድረግ፣ አሕዛብ የአይሁድን እምነት መቀበል አያስፈልጋቸውም ነበር። ይህም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መከፋፈልን ፈጠረ። አንዳንዶች ከአይሁድ ክርስቲያኖች ጎን ሲለለፉ፣ ሌሎች ከጳውሎስና ከበርናባስ ጎን ተሰለፉ። የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ይህ ነገር መለኮታዊ ጉዳይ ትልቅ ችግር እንደሆነ ተገነዘቡ። ስለሆነም፣ ጳውሎስና

በርናባስ በኢየሩሳሌም ወደምትገኝ እናት ቤተ ክርስቲያን ተመልሰው እግዚአብሔር ኃይልን ከሰጣቸው ሐዋርያት ጋር በመሆን የእግዚአብሔርን ፈቃድና የቤተ ክርስቲያንን አስተምህሮ እንዲወስኑ አደረጉ። ይህ የኢየሩሳሌም ጉባኤ ቤተ ክርስቲያን በመጀመሪያዎቹ ሦስት ምእተ ዓመታት ውስጥ ካካሄደቻቸው በርካታ ነገረ መለኮታዊ ሙግቶች የመጀመሪያው ነበር። ይህ ሙግት የደኅንነትን መንገድ የሚመለከት ነበር።

26ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ቤተ ክርስቲያን አንድ ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት ለማድረግ የሚችልበትን መንገድ በተመለከተ፣ ግልጽ አቋም መያዝ ያለባት ለምንድን ነው? ለ) አንዳንድ ጊዜ በሰዎች ሕሊና ውስጥ ስለ ደኅንነት መንገድ፣ ስለ ተወላኝ ሕጎችና ደንቦች ውዥንብር ይፈጠራል? እንዲህ ዓይነቱን ውዥንብር ስለተመለከትህበት ሁኔታ አብራራ። ሐ) የአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌ ብትሆን ኖሮ፣ ደኅንነት የሚገኘው በክርስቶስ በማመን እንጂ ባሕልን በመለወጥ ወይም የብሉይ ኪዳንን ደንቦች በመጠበቅ እንዳልሆነ የሚያመለክተውን እውነት እንዴት ታላይ ነበር?

ዛሬ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ነገረ መለኮታዊ ጉዳዮችን አስመልክቶ አያሌ የአሳብ ልዩነቶች ይከሰታሉ። በሥላሴ፣ በመንፈስ ቅዱስ፣ በልሳን፣ በተአምራት፣ በብዝሃ ጋብቻ፣ በአምልኮ ስልቶችና በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ ያሉት ግንዛቤዎች የተለያዩ ናቸው። እነዚህን ልዩነቶች ችል ከማለት ይልቅ ቤተ ክርስቲያን ጉዳዩን በማንሣት በግልጽ መወያየት ይኖርባታል። የጥንቷን ቤተ ክርስቲያን አርአያ በመከተል ነገረ መለኮታዊ ልዩነቶቻችንን ስለምናስተናግድበት መንገድ ጠቃሚ ነጥቦችን ልንመለከት እንችላለን።

ሀ. ክርስቲያኖች ሁሉ እግዚአብሔር ስለሚሠራበት መንገድ እንዲሰሙ የተደረገበት ጠቅላላ ስብሰባ ተካሄደ። ጳውሎስና በርናባስ በሄዱባቸው ስፍራዎች ሁሉ እግዚአብሔር በአሕዛብ መካከል ቤተ ክርስቲያኑን ስለሚመሠርትበት ሁኔታ ሪፖርት አቅርበዋል። በዚህ ጠቅላላ ስብሰባ ላይ አንዳንዶች፣ አሕዛብ መገረዝ አለባቸው የሚል አመለካከት ሲያንጸባርቁ ነገረ መለኮታዊ ጉዳዩ በግልጽ ተብራርቷል። ጳውሎስና በርናባስ የእነዚህን ወገኖች አሳብ በመቃወም፣ አሕዛብ ለመዳን በክርስቶስ ማመን ብቻ እንደሚበቃቸው ሳይገልጹ አላለፉም።

ለ. የቤተ ክርስቲያን መሪዎች (ሐዋርያትና ሽማግሌዎች) ለብቻቸው ተሰባስቦ። ሰፋ ያለ ነገረ መለኮታዊ እውቀት የሌላቸው ምእመናን አንዳንድ ውስብስብ ነገረ መለኮታዊ ልዩነቶችን ላይረዱ ይችላሉ። ስለሆነም፣ መጽሐፍ ቅዱስን በሚገባ የሚያውቁና የእግዚአብሔርን መንጋ የመምራት ኃላፊነት ያላቸው ወገኖች፣ ጊዜ ወስደው ጉዳዩን በጥልቀት መመርመር ይኖርባቸዋል።

ሐ. መሪዎቹ የእግዚአብሔርን አሠራር ታሪክ መረመሩ። የቀድሞውን ተሞክሮ ዘወር ብለው ተመለከቱ። ጴጥሮስ እግዚአብሔርን ላመኑት አሕዛብ ሳይገረዙ መንፈስ ቅዱስን ስለተቀበሉበት ሁኔታ አብራራ። እግዚአብሔር ለአሕዛብ በክርስቶስ ማመናቸው ከእነርሱ ጋር ግንኙነት ለማድረግ በቂ እንደሆነ አሳይቶ ነበር። አይሁዶችም ቢሆኑ ብሉይ ኪዳንና የአይሁድ ሥርዓት ለአንድ ሰው ሽክሙ እንጂ ወደ እግዚአብሔር እንደማያቀርቡት ያውቃሉ፣ ሥርዓቶቹን ሙሉ በሙሉ ለመፈጸም እንደማይችሉ ያውቃሉ።

ስለሆነም፤ ጴጥሮስ፤ «በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ እንደ እነርሱ ደግሞ እንድን ዘንድ እናምናለን» (ዮሐ. 15:11) ሲል በሕይወቱ ያየውን እውነት ጠቅሷል።

መ. ሁለቱም የወንጌል መልእክተኞች የወቅቱን ሁኔታና የእግዚአብሔርን እጅ መገለጥ ተናገሩ። ጳውሎስና በርናባስ እግዚአብሔር በአሕዛብ መካከል ተአምራት በመሥራት እምነታቸውን እንደ ተቀበለው አስረዱ። (በእናት ቤተ ክርስቲያናቸው በኢየሩሳሌም፤ ሉቃስ የበርናባስን ስም ከጳውሎስ ማስቀደሙን ልብ በል። የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን በርናባስን ታውቀውና ታከብረው ስለነበርም በርናባስ ዋነኛው ቃል አቀባይ ሆነ።)

ሠ. መጽሐፍ ቅዱስን መረመሩ። የኢየሱስ ወንድም የነበረውና በዚህ ጊዜ የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን ዋነኛ መሪ የነበረው ያዕቆብ፤ ጴጥሮስ፤ በርናባስና ጳውሎስ የተናገሩት አሳብ እግዚአብሔር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከተናገረው ጋር እንደሚስማማ አረጋገጠ። መጽሐፍ ቅዱስ አሕዛብ ወደ እግዚአብሔር ስለሚመጡበትና ከአይሁድ ጋር እኩል ስፍራ ስለሚያገኙበት ዘመን ተንብዮ ነበር። ብሉይ ኪዳን አሕዛብ በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ለማግኘት በመጀመሪያ የአይሁድን እምነት መቀበል እንዳለባቸው አልተናገረም።

ረ. ውሳኔው። የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ውሳኔ የመጣው በሁለት ደረጃ ነበር። አንደኛው፤ መሪዎቹ የቤተ ክርስቲያንን እምነት በግልጽ በመዘርዘር። ደጎንነት የሚገኘው በክርስቶስ በማመን እንጂ በውጫዊ የግዝረት ሥርዓት ወይም የአይሁድን እምነት በመቀበል እንዳልሆነ አስረዱ። በክርስቶስ ከማመን በተጨማሪ ሌላ ሥርዓት መደንገግ ወንጌሉን እንደሚለውጥና ይህም በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ያለው መዳን ሊሆን አይችልም። ማንም በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ያለው መዳን ሊሆን አይችልም። ማንም ሰው በራሱ ጥረት ከእግዚአብሔር ጋር ግንኙነት ለማድረግ አልቻለም። ይህ ክርስቶስ በመስቀል ላይ በፈጸመው ሥራ ብቻ በመደገፍ የሚገኝ ነው። ዛሬ ብዙ ክርስቲያኖች በዚህ እምነት ላይ ይታገላሉ። አንዳንድ ጊዜ ክርስቲያኖች ወንጌሉን እያብራሩ ሳለ «በክርስቶስ ስታምንና መጠጥ ስታቆም ትድናለህ» ይላሉ። በወንጌሉ ላይ ሰው ሠራሽ ሥርዓት በመጨመር ወደ እግዚአብሔር የሚያስከደውን መንገድ የሰው ሥራ ያደርጉታል። አንዳንድ ወንጌላውያን ለዘላኖች በሚመሰክሩበት ጊዜ፤ «በክርስቶስ በማመን፤ ልብስ በመልበስ፤ እንደ ሌሎች ደገኛ ኢትዮጵያውያን በመኖር፤ እርሻ በማረስና ተጨማሪ ሚስቶችህን በመፍታት በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ታገኛለህ» ይላሉ። በወንጌሉ ላይ የራሳቸውን ትምህርት በመጨመር ወንጌሉን ይለውጡታል። በዚህም ሰው ከእግዚአብሔር ጋር የሚገናኘው በሥራ እንጂ በእምነት እንዳልሆነ ያስተምራሉ።

27ኛ ጥያቄ። ብዙ ክርስቲያኖች ደጎንነት በክርስቶስ በማመን ሳይሆን፤ እነርሱ በሚፈጽሙት ተግባር እንደሚገኝ በማለብ ግራ ሲጋቡ የተመለከተኸው እንዴት ነው?

ሁለተኛው፤ ሐዋርያቱ አይሁድና አሕዛብ በሚገኙበት ቤተ ክርስቲያን አንድነትን ለማምጣት አንዳንድ ደንቦችን አወጡ። እነዚህም ሁለት ዓይነት ደንቦች ነበሩ።

1. እግዚአብሔር በየትኛውም ዘመን ከሚኖር ሕዝቡ የሚጠብቃቸው ሁሉን አቀፍ ትእዛዛት አሉ። ዝሙት የአሕዛብ ሕይወትና አምልኮ አካል ስለነበር፤ ያዕቆብ አሕዛብ የእግዚአብሔርን ሕግ በመቃዘዝ ከዝሙት መራቅ እንዳለባቸው ገለጸ። ይህ ክርስቲያኖች ሁሉ ከዝሙት መራቅ አለባቸው የሚለው ጉዳይ በብሉይም ሆነ በአዲስ ኪዳን የተጠቀሰ በመሆኑ፤ በየትኛውም ዘመን ያሉ ክርስቲያኖችን የሚመለከት ትእዛዝ ነው። የሚያሳዝነው ታዲያ ዛሬ፤ ለዚህ የማይለወጥ የእግዚአብሔር ትእዛዝ የማይገዙ ብዙ ክርስቲያኖች አሉ።

2. አሕዛብ ከፍቅር የተነሣ አይሁዳውያን ወንድሞቻቸውንና እኅቶቻቸውን ላለማስቀየም ብለው የሚጠብቋቸው ደንቦች ነበሩ። እነዚህም የሚከተሉት ናቸው።

ሀ. ለጣዖት የተሠዋ ሥጋ አለመብላት። አሕዛብ በግ ወይም በሬ ወደ ቤተ ጣዖት መውሰድ፤ ለቤተ ጣዖቱ አምላክ አሳልፎ መስጠትና ማረድ ልማዱ ነበራቸው። ከሥጋው የተወሰነው ለጣዖቱ መሥዋዕት ሆኖ ሲቃጠል፤ የቀረው ወደ ቤት ተወስዶ ይበላል ወይም ሥጋ ቤት ተወስዶ ይሸጣል። የአይሁድ ክርስቲያኖች እንዲህ ዓይነት ሥጋ መብላት በጣዖት አምልኮ ላይ እንደ መሳተፍ ስለሚቆጥሩት፤ ከገበያ ሥጋ የሚገዙ አሕዛብ ክርስቲያኖችን ለመቀበል ይቸገሩ ነበር። ስለሆነም፤ ያዕቆብ ከአይሁድ ክርስቲያኖች ጋር ለመተባበር ይችሉ ዘንድ አሕዛብ ክርስቲያኖች ይህን ሥጋ እንዳይበሉ ጠየቀ። ጳውሎስ ወደ በኋላ ይህንን ጉዳይ በተመለከተ የበለጠ ግልጽ ማብራሪያዎችን ሰጥቷል (1ኛ ቆሮ. 9:101 ሮሜ 14-15)።

ለ. ከብቱ በትክክል ታርዶ ደሙ መሬት ላይ ያልፈሰሰውን ሥጋ መብላት አለመብላት። ስለሆነም፤ ታንቀው የተገደሉ እንስሳት ሥጋን እንዳይበሉ ተከልክለዋል።

ሐ. ደም አለመጠጣት። (ማስታወሻ፡- ክርስቲያኖች ደም ያለመጠጣቱ ትእዛዝ ለአይሁዶች ብቻ ወይም ለክርስቲያኖች ሁሉ ስለ መስጠቱ አንድ ዓይነት አሳብ የላቸውም። ስለሆነም፤ ዛሬ አንዳንድ ክርስቲያኖች ደም መብላት ተገቢ መሆኑን ሲያስተምሩ ሌሎች ግን ይቃወማሉ።)

መ. ውሳኔው በመሪዎች (ሐዋርያትና ሽማግሌዎች) እና በቤተ ክርስቲያን ተደገፈ።

ሠ. አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ የመሪዎቹን ምክንያቶች እንዲያውቁና ክርክሩ እልባት እንዲያገኝ ለማድረግ፤ ውሳኔአቸው እንዲጻፍ አደረጉ። ሐዋርያቱ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በመንፈስ ቅዱስ መሪነት የወሰኑትን አሳብ በመግለጽ ለአሕዛብ አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ ደብዳቤ ጻፉ።

ረ. ከቤተ ክርስቲያናቸው በሙግቱ ውስጥ ካልተሳተፉ ሰዎች መካከል ወኪሎች ላኩ። ከበርናባስና ከጳውሎስ (ለቤተ ክርስቲያን የላኳቸው) ጋር ይሁዳንና ሲላስን ሰደዱ። (ሲላስ በሁለተኛው የወንጌል ተልእኮ ጉዞ ከጳውሎስ ጋር አገልግሏል።) እነዚህ ወኪሎች (ልዑካን) ደብዳቤውን

በማብራራት ሁሉም ሰው አንድምታውን በትክክል እንዲረዳ የማድረግ ኃላፊነት ነበራቸው።

28ኛ ጥያቄ፡- ዛሬ በኢትዮጵያ ውስጥ እየተካሄደ ያለውን ነገረ መለኮታዊ ክርክር ግለጽ። የጥንቷን ቤተ ክርስቲያን ምሳሌ በመከተል፤ የኢትዮጵያ ወይም የኦፕቢያ ቤተ ክርስቲያን ችግሩን እንዴት ልትፈታ ይገባል?

አራተኛ ቀን፡ የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ከሳምንታዊ ስብሰባ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት።

ማስታወሻ፡- የመጀመሪያውን ትምህርት የስብሰባ ቅርጽ ተክል።

የውይይት ጥያቄዎች፡-

1. ሀ) በጎሣ ወይም በማኅበራዊ ቡድን ላይ የተደረገ ትኩረት፤ በቤተ ክርስቲያን አንድነት ላይ ያስከተለው ተጽዕኖ ምንድን ነው? ለ) መሪዎቹ ችግሩን እንዴት አስተናገዱት? ሐ) በሐዋርያት 6:1-7 ሐዋርያት የወሰዱቸውን እርምጃዎች በመጠቀም፤ ይህ የመበላለጥ ስሜት እንዴት ሊቃለል ይችላል ነበር? መ. በቤተ ክርስቲያን በተለያዩ ቡድኖች መካከል አንድነትን ለማምጣት እርምጃዎች ሊወሰዱ የሚገባቸው አከራካሪ ሁኔታዎች ምን ምን ናቸው? አንድነትን ለማምጣት ምን ልታደርግ ይገባል?
2. ሀ) ሉቃስ ስደት የተለመደ የክርስትና ሕይወት ሂደት እንደሆነ የገለጸባቸውን መንገዶች ዘርዝር። ለ) ከእነዚህ ምዕራፎች ስለ ስደት ምን እንማራለን? ሐ) ክርስቲያኖችን ለዚህ እውነት ለማዘጋጀት ከወንጌል ምስክርነታችን ውስጥ ሊለወጥ የሚገባው ምንድን ነው?
3. ሀ) ከፊልጶስና ከጃንደረባው ታሪክ፤ እግዚአብሔር ለላጪዎች ስላለው ፍቅር ምን እንማራለን? ለ) እያንዳንዱ ሰው ክርስቲያን ካልሆኑ ሰዎች ጋር ግንኙነት የሚያደርግባቸውን ሁለት ወይም ሦስት ነገሮች እንዲገልጽ አድርግ። ሐ) እያንዳንዱ ሰው እንዲመሰክር እግዚአብሔር ለሚመራው አንድ ወይም ሁለት ሰው እንዲመሰክር አድርግ። መ) እግዚአብሔር ሰዎቹን ለምስክርነት እንዲያዘጋጃቸው በጸሎት ጠይቁት።
4. ሀ) እግዚአብሔር የኢጥሮስንና የአይሁዶችን አድሏዊ አመለካከት ለማስወገድ የተጠቀመባቸውን መንገዶች ዘርዝር። ለ) ዛሬ በክርስትና ላይ ጉዳት እያደረሰ ያለው የክርስቲያኖች አድሏዊ አመለካከት ምንድን ነው? ሐ) ይህን አድሏዊ አመለካከት ለማስወገድ ቤተ ክርስቲያን ምን ትምህርት ልትሰጥ ይገባል?
5. ሀ) ሉቃስ፤ መንፈስ ቅዱስ በአዲስ የሕዝብ ቡድን ላይ እንደ መጣ የገለጸባቸውን ሦስት የተለያዩ ሁኔታዎች ግለጽ። ለ) በእያንዳንዱ ሁኔታ ውስጥ ተመሳሳዩ ነገር ምንድን ነው? ሐ) የተለየውስ? መ) መንፈስ ቅዱስ በአዲስ ክርስቲያን ሕይወት ውስጥ ስለሚያድርበት ሁኔታ፤ ስለ ልሳን ሚናና ስለመሳሰሉት ክርስቲያኖች የሚከተሏቸው የተለያዩ አቋሞች ምንድን ናቸው? ሠ) የትኛውን ታምናለህ? ለምን?

6. ሀ) ከጳውሎስ የመጀመሪያው የወንጌል ተልእኮ ጉዞ፣ ስለ ወንጌላዊ ሕይወቱ፣ ሥራና አስተምህሮ ምን እንግራለን? ለ) ወንጌላውያን እነዚህን እውነቶች ተግባራዊ ግድረጋቸው አስፈላጊ የሚሆነው እንዴት ነው? ሐ) በወንጌላዊ፣ በአጥቢያ ቤተ ክርስቲያንና በአውራጃ ዋና ጽሕፈት ቤት መካከል ሊኖር ስለሚገባው ግንኙነት ምን እንግራለን?

ትምህርት አሥራ ዘጠኝ

የመጀመሪያ ቀን የሐዋርያት ሥራ 15:36-18:22

ካሳና አስፋው የአንዲት ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ናቸው። ካሳ ጭምትና አርቆ አስተዋይ ሲሆን፤ አስፋው ግን ተጫዋች ነበር። ሁልጊዜ የአንዱ ባሕርይ ለሌላው ይከብደዋል። ሁለቱም ቤተ ክርስቲያናቸው እንድታድግ ይፈልጋሉ። ነገር ግን ካሳ ለቤተ ክርስቲያን እጅግ አስፈላጊው ነገር ትምህርት በመሆኑ ገንዘቡ በሙሉ በዚህ ላይ እንዲውል ይፈልጋል። አስፋው ግን ብዙው የቤተ ክርስቲያኒቱ በጀት ወንጌላውያንን ለመቅጠር እንዲውል ይሻል። የሁለቱም አሳብ ስለማይስማማ በሽማግሌዎች ስብስባ ላይ ሁልጊዜ ይጋጫል። የአሳብ ግጭቱ እየከረረ በመሄዱ ሁለቱም አገልጋዮች መነጋገር አቆሙ።

1ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ሰዎች በግንኙነታቸውና በአገልግሎታቸው እንደነካሳ ሊጣሉ ያየኸው እንዴት ነው? ለ) የተለያዩ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እርስ በርስ ባላቸው ግንኙነት፣ በምን ምክንያቶች ሊጣሉ እንደ ተመለከትህ ግለጽ። ሐ) የሐዋ. 15:36-41 አንብብ። ጳውሎስና በርናባስ ግንኙነታቸው እንዲደፈርስ ያደረገው ምን ነበር? መ) ከዚህ መለያታቸው የተገኘ መልካም ነገር ነበር?

ግንኙነት ምን ጊዜም እክል አያጣውም። የተለያዩ ግለሰቦችና የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሳይግባቡ ሲቀሩ ሁልጊዜ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ችግሮች ይኖራሉ። እንደ ጳውሎስና በርናባስ ያሉ ታላላቅ መንፈሳዊ መሪዎች መጣላት/መጋጩት ከቻሉ፣ ብዙዎቻችን በእንዲህ ዓይነት ሁኔታ ውስጥ ብናልፍ አያስደንቅም። በግንኙነት ጊዜ የሚከሰቱ ችግሮችን ለመፍታት፣ የችግሮቹን ምንጮች ግወቅ ወሳኝ ነው። ለግንኙነት መደፍረስ ብዙ የተለያዩ ምክንያቶች ሊኖሩ፣ እያንዳንዱ ምክንያት የተለየ አመለካከትና መፍትሔ ይሻል።

ሀ. ከባሕርይ ልዩነት የሚመጡ አለመግባባቶች፡- ሁልጊዜ ከሌሎች ጋር ለመግባባት የሚያስቸግር ባሕርይ ያላቸው ሰዎች አሉ። ካሳና አስፋው ከተጋጩባቸው ምክንያቶች አንዱ የተለያዩ ባሕርያት ያሏቸው መሆናቸው ነበር። ለዚህ ዓይነቱ ግጭት መፍትሔው እግዚአብሔር ለሁለቱም የተለያዩ ባሕርያትን እንደ ሰጠ መገንዘብ ነው። ሁለቱም በእግዚአብሔር ፊት የከበሩ ሲሆኑ፣ ለቤተ ክርስቲያንም ያስፈልጓታል። ምንም እንኳን ካሳና አስፋው ጥሩ ጓደኞች ለመሆን ፅድላቸው የመነመነ ቢሆንም፣ አንዱ የሌላውን ጥንካሬ ካከበረና እርስ በርሳቸው ለመዋደድና ለመግባባት ከቆረጡ የተሻለ ግንኙነት ሊኖራቸው ይችላል።

ለ. ከተለያዩ አመለካከት የሚመነጩ ልዩነቶች፡- ካላና አስፋው ከተጋጩባቸው ምክንያቶች ሁለተኛው ይሄ ነው። ለቤተ ክርስቲያን የሚበጃት የትኛው ነው? በሚለው ጥያቄ ላይ ሁለቱም የተለያዩ አመለካከቶችን ይዘዋል። ትክክለኛው ማን ነው? የተሳሳተውስ? የእግዚአብሔርን ሥራ የማከናወኛ መንገዳቸው ከመለያየቱ በስተቀር፤ እገሌ ትክክል ነው ወይም ስሕተት ነው ልንል አንችልም። ጳውሎስና በርናባስ ያጋጠማቸው መሠረታዊ ችግር ይሄ ነበር። ዮሐንስ ማርቆስ ለወንጌል አገልግሎት ስኬትም ሆነ ውጤት አደገኛ በመሆኑ፤ ጳውሎስ አብሯቸው እንዲሄድ አልፈለገም። በርናባስ ግን ዮሐንስ ማርቆስ በእምነቱ እንዲያድግ ለማበረታታት ስለፈለገ አብሯቸው እንዲሆን ፈለገ። ሁለቱም አመለካከቶች የየራሳቸው ብርቱ ጎን አላቸው። ምናልባትም ለዛሬም ዘመን ምሳሌ የሚሆነን ሸምገል ያሉ ክርስቲያኖች ጸጥታ የሰፈነበትን አምልኮ ሲፈልጉ፤ ወጣቶቹ ግን በጭብጨባ፤ በእልልታና በሽብሽባ የደመቀ አምልኮ መሻታቸው የሚያስከትለው የአሳብ ልዩነት ሊሆን ይችላል። ለዚህ ዓይነቱ ልዩነት መፍትሔው አንዱ የሌላውን ምክንያቶች ተገንዝቦ አሳቡን ለመቀየር በትሕትናና በፍቅር መነሣጣቱ ነው።

ሐ. ኃጢአት በሆነ ጉዳይ ላይ የሚከሰቱ ልዩነቶች፡- አብዛኛውን ጊዜ ክርስቲያኖች ኃጢአት የሚሠራን ሰው ለመጋፈጥ አይፈልጉም። በባሕርይ ወይም በአመለካከት ልዩነቶች ላይ እየተጣላን ግጭቱ እንዲቀጥል እናደርጋለን። ነገር ግን መጽሐፍ ቅዱስ በዚህ ጉዳይ ላይ እንዳንስማማ ያሳስበናል። ጳውሎስ ከአባቱ ሚስት ጋር እያመነዘረ ስለሚኖር ክርስቲያን በሰማ ጊዜ፤ ግለሰቡ ከቤተ ክርስቲያን ኅብረት እንዲወጣ አስጠንቅቆታል (1ኛ ቆሮ. 5:1-5)። ክርስቶስ፤ ኃጢአት የሚሠራ ክርስቲያን ካጋጠመን፤ በኃጢአቱ ወቅሱን ወደ ንስሐ ለማምጣት ኃላፊነት እንዳለብን ገልጾአል (ማር. 18:15-18)። ያዕቆብም ኃጢአት እየሠራ ያለውን ሰው ወቅሱ ወደ ንስሐ መመለስ ነፍሱን ማዳን እንደሆነ ተናግሯል (ያዕ. 5:19-20)።

መ. በአስተምህሮ ጉዳዮች አለመስማማት፡- ሁለት ዓይነት አስተምህሮአዊ መለያየቶች አሉ። አንደኛው፤ መጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ባልተናገረባቸው ነገሮች ላይ የሚከሰት አለመስማማት ነው። ከዚህ አንጻር፤ ክርስቲያኖች የመጨረሻው ዘመን ስለሚፈጸምበት ሁኔታ፤ በልሳን መናገር መጽሐፍ ቅዱሳዊ ስለመሆኑ ወይም አለመሆኑ፤ ጥምቀት እንዴት መካሄድ እንዳለበት እና ሌሎችም የተለያዩ አሳቦች አሏቸው። በአሳብ መለያየት እንዳለ ሁሉ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በግልጽ ባልተነገሩ አስተምህሮአዊ ልዩነቶች ፍቅርና መቻቻልን ማሳየት ይኖርብናል። ይህም የአመለካከት ልዩነቱ እንዳለ ሆኖ ክርስቲያናዊ አንድነትን እንድንጠብቅ ያስችለናል።

ነገር ግን በእግዚአብሔር ቃል እውነት መሠረታዊ የሆኑ አስተምህሮአዊ ልዩነቶች አሉ። የሐሰት መምህራንና መናፍቃን እነዚህን መሠረታዊ እውነቶች በሚቃወሙበት ጊዜ ልንታገጣቸው አይገባም። ጴጥሮስ አሕዛብም ከአይሁድ እኩል በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ማግኘት የሚችሉት፤ በአይሁድ ሥርዓት ውስጥ ሲያልፉ ነው ባለ ጊዜ፤ ጳውሎስ በግልጽ ተቃውሞታል (ገላ. 2:11-16)። የይሐዋ ምስክሮች፤ የብልጽግና ወንጌል ሰባኪዎች፤ የአዲሱ ዘመን እንቅስቃሴ አራማጆች ወይም «የኢየሱስ ብቻ»

አስተማሪዎች የሐሰት ትምህርታቸውን ወደ ቤተ ክርስቲያን በሚያመጡበት ጊዜ፤ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ በመመሥረት ሊቋቋሟቸው ይገባል። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ለሰዎቹ ጥላቻን ወይም ቁጣን ሳያሳዩ፤ በፍቅር አሳባቸውን ሊቋቋሙ ይገባል።

ስለሆነም፤ መለያየት በተለይም የአመለካከት ልዩነቶች በሚከሰቱበት ጊዜ፤ የሚከተሉትን ነገሮች ልናደርግ ይገባል፡-

1. የአሳብ ልዩነቱ ከላይ ከተጠቀሱት አራት ነጥቦች የትኛው እንደሆነ ለይ። ልዩነቱን የምናስተናግድበት መንገድ በልዩነቱ ዓይነት ይወሰናል።

2. ልባችንን እንመርምር። አብዛኛውን ጊዜ ከሌሎች ሰዎች ጋር የምንጣላው በልባችን ውስጥ ራስ ወዳድነትና ለምን ተነካሁ ባይነት ስላለ ነው። የተጣላናቸው ስላላዳመጡን ወይም አሳባችንን ስላልተቀበሉን ሊሆን ይችላል። እነዚህ ሁለት ኃጢአቶች ለብዙ ግጭቶች መሠረት ናቸው። እነዚህን ኃጢአቶች ለይተን በማወቅ ለእግዚአብሔርና ለተቀያየምነው ሰው መናዘዝ አለብን።

3. በምታደርገው በማንኛውም ተግባር የክርስቶስ ስም እንዳይለደብ ቁርጥ ውሳኔ አድርግ። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የክርስቶስን ስም የሚያስድብ አሳፋሪ ነገር ከመፈጸም ይልቅ ብንበደል ይሻላል (1ኛ ቆሮ. 6:7)።

4. ለእግዚአብሔር መንግሥት ቀዳሚ ትኩረት ስጥ (ማቴ. 6:33)። ለራስህ፤ ለቤተሰብህ፤ ለቤተ ክርስቲያንህ ወይም ለቤተ እምነትህ የሚጠቅመውን ብቻ ሳይሆን፤ የእግዚአብሔርን መንግሥት ከሁሉም በተሻለ ሁኔታ የሚያስፋፋውን መንገድ ምረጥ።

5. ሌሎችን ውደድ። የክርስቲያን ፍቅር፤ «ሌላውን ሰው ለማክበርና ለመደገፍ ምን ላድርግ?» ሲል ይጠይቃል። ፍቅር ግለሰቡ የሚናገረውን ብቻ ሳይሆን፤ የልቡን ስሜት ጭምር እንድንገነዘብ ያስችለናል። ፍቅር ራሳችንን ዝቅ አድርገን አመለካከታችንን በመተው ለሌሎች እንድንገዛ ያደርገናል። ፍቅር ከምጣላው ግለሰብ ጋር ያለኝ ግንኙነት አካል ሲሆንና ግለሰቡም እያዳመጥሁትና እየተቀበልሁት እንደሆነ ሲረዳ፤ እርሱም እኔን ለመውደድና ለማዳመጥ አይቸገርም። ይህም በጋራ የተሻለ ውሳኔ እንድንወስን ያስችለናል። ከሁሉም በላይ ደግሞ የዚህ ዓይነቱ ስምምነት ለክርስቶስ ስም ታላቅ ምስክር ይሆናል።

6. የእግዚአብሔርን ቃል ግልጽ አስተምህሮ አትጣስ። የእግዚአብሔር ቃል የሕይወታችን መመዘኛ ስለሆነ፤ ግልጽ ሆኖ በቀረበ ጊዜ ልንከተለው ይገባል። የእግዚአብሔር ቃል ስለ ጉዳዩ የሚናገረው አሳብ አሻሚ ትርጉም የሚሰጥ ሲሆን ግን፤ የአሳብ ልዩነቶችን በትዕግሥት ማስተናገድ አለብን።

ከጳውሎስና በርናባስ ግጭት ታሪክ ሌሎች ሁለት ጠቃሚ እውነቶችን ልንማር እንችላለን። አንደኛው፡ በሰዎች አለመግባባትም ውስጥ እንኳ እግዚአብሔር ልዑል እንደሆነ እንረዳለን። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር አንዱን የወንጌል ተልእኮ ቡድን ሁለት ለማድረግ ስምምነት አለመኖሩን ተጠቅሞበታል። ታላቅ ስጦታ በነበራቸው ክርስቲያኖች የሚመሩ ሁለት

የወንጌል ልዑካን ቡድኖች ከአንድ ቡድን ይልቅ ወንጌሉን በፍጥነት ለማዳረስ ችለዋል። ሁለተኛ፣ ወዲያውኑ ግጭቱ ተወግዶ የኋላ ጓላ የሐንስ ማርቆስ ከጳውሎስ የቅርብ ጓደኞች መካከል አንዱ ለመሆን በቅቷል። ጳውሎስ ለሞት በተቃረበበት ሰዓት አብረውት እንዲሆኑ ፈልጎ ነበር። ከእነዚህም አንዱ ጢሞቴዎስ ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ ለጳውሎስ ጠቃሚ ሆኖ የተገኘው የሐንስ ማርቆስ ነበር (ቆላ. 4:10) 2ኛ ጢሞ. 4:11)።

2ኛ ጥያቄ፡- የሐዋ. 15:36-18:22 አንብብ። ሀ) ይህ ክፍል ስለ መንፈስ ቅዱስ ምን ይነግረናል? ለ) ስለ ጤናማ ቤተ ክርስቲያን ምን ልንማር እንችላለን? ሐ) በመጽሐፉ መጨረሻ ላይ ያለውን ካርታ በመመልከት አንድ ካርታ በወረቀት ላይ ሣልና ሁለተኛውን የወንጌል ተልእኮ ጉዞ አመልከት። ጳውሎስ በዚህ ጉዞ ወንጌሉን የለበከላቸው አገሮች ዛሬ እነማን በመባል ይታወቃሉ?

የሐዋ. 15:36-18:22 ስለ ጳውሎስ ሁለተኛ የወንጌል ጉዞ ይናገራል! ጊዜውም ከ 49-52 ዓ.ም. ነበር። በአውሮፓ ታሪክ ይህ እጅግ ታላቅ የወንጌል ጉዞ ነበር። ይህ በእግዚአብሔር ዕቅድ ወንጌል ከእስያ ወደ አውሮፓ የተሻገረበት ወቅት ነበር። ለተከታዮቹ 1900 ዓመታት አውሮፓ ወንጌልን ከእስልምና በመከላከልና ወደ ዓለም ሁሉ በማስራጨት፣ የወንጌሉን አደራ ለመጠበቅ ችላለች።

1. በጳውሎስና በበርናባስ መካከል የተከሰተ አለመግባባት (የሐዋ. 15:36-41)

ጳውሎስና በርናባስ በአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ምን ያህል ጊዜ ሲያገለግሉ እንደ ቆዩ አልተገለጸም። ነገር ግን መንፈስ ቅዱስ ለወንጌል አገልግሎት እንዲወጡ ልባቸውን አነሣጣ። ይሁንና፣ ስለ ጉዟቸው እያቀዱ ሳለ ችግሮች ተከሰቱ። በርናባስ የአክሱቱ ልጅ እንደገና አብሯቸው እንዲሄድ ሲሻ፣ ጳውሎስ ግን የሐንስ በመጀመሪያው የወንጌል ተልእኮ ጉዞ ወቅት ተለይቷቸው ወደ ኢየሩሳሌም በመሄዱ ከልቡ አዝኖ ስለነበር የበርናባስን አሳብ ተቃወመ። ስለሆነም፣ ሁለቱ መሪዎች ሁለት ቡድኖችን መሥርተው ወደ ተለያዩ አቅጣጫዎች ተጓዙ። በርናባስ የሐንስ ማርቆስን ይዞ ወደ ቆጵሮስ ደሴት ተመለሰ። የሐዋርያት ሥራ ታሪክ ያተኮረው በጳውሎስ ላይ በመሆኑ፣ በርናባስ ከዚያ በኋላ ወዴት እንደሄደ አልተጠቀሰም። የቤተ ክርስቲያን ታሪክም ስለዚህ ጉዳይ ምንም የሚለው የለውም።

ጳውሎስ ለወንጌል አገልግሎቱ አጋር ያስፈልገዋል። ብሉይ ኪዳን እንደሚያስተምረው፣ ሁለት ሰዎች ከአንድ ሰው ይልቅ ብርቱ እንደሆኑ ይናገራል (መክ. 4:9-12)። ክርስቶስም ደቀ መዛሙርቱን ሁለት ሁለት አድርጎ እንደ ላካቸው ሁሉ (ሉቃስ 10:1)፣ ጳውሎስ የሚያበረታታውና የሚረዳው አንድ ሰው እንደሚያስፈልገው ያውቅ ነበር። ስለሆነም ሲላስን መረጠ። ሲላስ የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን ስለ አሕዛብ ክርስቲያኖች ያስተላለፉአቸውን ውላኔዎች ለአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን እንዲያብራሩ ከላከቻቸው ሰዎች አንዱ ነበር (የሐዋ. 15:32)። ሲላስ ወደ ኢየሩሳሌም የተመለሰ ቢሆንም፣ ወደ አንጾኪያ ለአገልግሎት ተመልሶ መጥቶ ይሆናል ወይም ጳውሎስ ልኮ አስመጥቶት ይሆናል። ጳውሎስ ምናልባትም

በኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን በነቢይነት አገልግሎት ይከበር የነበረው ሲላስ፣ አንዳንድ የአይሁድ ክርስቲያኖች አሕዛብ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ ተቀባይነት ለማግኘት መጀመሪያ ወደ አይሁድነት መለወጥ እንዳለባቸው በመግለጽ ለሚያቀርቡት ትምህርት እልባት ለመስጠት እንደሚረዳው አስቦ ይሆናል። ጳውሎስና ሲላስ በመጀመሪያ የወንጌል ጉዞ የተመሠረቱትን አብያተ ክርስቲያናት በመጎብኘት የወንጌላዊ ጉዟቸውን ጀመሩ።

2. የጳውሎስ አገልግሎት በገላትያና በእስያ (የሐዋ. 16:1-10)

3ኛ ጥያቄ፦ ስለ ጢሞቴዎስ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት አንብቦህ ስለ እርሱ የምናውቀውን ሁሉ ጠቅለል አድርገህ ጻፍ።

ሉቃስ፣ ጳውሎስና ሲላስ በገላትያና በእስያ ሰላደረጉት ጉዞ ብዙ አልነገረንም። በዚህ ክፍል አራት ዐበይት ነገሮች ተጠቅሰዋል። አንደኛው፣ ሉቃስ በልስጥራን ጢሞቴዎስ የተባለ ወጣት ከጳውሎስ ቡድን መቀላቀሉን ገልጾአል። ምናልባት ጢሞቴዎስ ገና ታዳጊ ወጣት ሳይሆን አይቀርም። ይህም ሆኖ፣ በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት በብርቱ ክርስቲያንነቱ ይታወቅ ነበር። የጢሞቴዎስ አባት ግሪካዊ ሲሆን፣ እናቱ ግን አይሁዳዊት ነበረች። አባቱ በሞት ተለይተት ይሆናል ወይም ልጁ የአይሁድን ባሕል እንዲከተል አልፈለገም ይሆናል፣ ምን ሆኖ ጢሞቴዎስ አልተገረዘም ነበር። ነገር ግን እናቱና አያቱ እግዚአብሔርን የሚፈሩ ሴቶች ስለነበሩ፣ ወንጌል ወደ ገላትያ ሲመጣ አመኑ። ጢሞቴዎስ ከፊል አይሁዳዊ በመሆኑ፣ ጳውሎስ ለአይሁዶች ወንጌልን ለመስበክ መስናክል ላለመፍጠር ሲል ገረዘው። ጳውሎስ አሕዛብ (ቲቶ) እንዳይገረዙ ቢከራከርም፣ አይሁዶች ባሕላዊ ልማዶቻቸውን እንዲያደርጉ ያበረታታቸው ነበር። ለመጨመሩ 15 ዓመታት ጢሞቴዎስ የጳውሎስ የቅርብ ባልደረባው ነበር። ጢሞቴዎስ ወንጌልን እንዲያካፍል እንዲያስተምር ጳውሎስ አሠለጠነው። ከዚያም እንደ ወኪሉ አድርጎ ወደ ተለያዩ አብያተ ክርስቲያናት ይልከው ጀመር።

ጳውሎስ ከአንድ መሪ ኃላፊነት ውስጥ አንዱ ተተኪ ትውልድን ግሠልጠን እንደሆነ ተገንዝቦ ነበር። ዛሬ መንፈሳዊ ስጦታ ያላቸው ወጣቶች ወደ አገልግሎት እንዳይገቡ ከሚከላከሉ መሪዎች በተቃራኒ፣ ጳውሎስ መንፈሳዊ ስጦታ ያላቸው ወጣቶች ውጤታማ አገልግሎት እንዲሰጡ ያሠለጥን ነበር። ይህንንም የሚያደርገው አብረውት በማገልገል ከሕይወቱና ከአገልግሎቱ ጠቃሚ እውነቶችን እንዲቀስሙ በመፍቀድ ነበር።

4ኛ ጥያቄ፦ ሀ) ወንጌልን ለመመስከር ከፍተኛ ብቃት ያላቸውን ወጣቶች ከቤተ ክርስቲያንህ ዘርዝር። ለ) አንተና ሌሎች መሪዎች የእነዚህን ወጣቶች የመሪነት ብቃት ለማሳደግ እንዴት ልታሳድጓቸው ትችላላችሁ? ሐ) አሁን ካሉት መሪዎች ብዙዎቹ ወደፊት የሚነሡ መሪዎችን የሚፈሩት ለምን ይመስላሃል? በዚህ ጉዳይ ላይ መጽሐፍ ቅዱስ ምን የሚል ይመስላሃል?

ሁለተኛው፣ ሉቃስ ጳውሎስና ሲላስ ከኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን የተላኩ ደብዳቤ መስጠታቸውን ገልጾአል። በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት ውዝግብ የሚቀሰቅሱ አይሁዶች ስለነበሩ፣ (ጳውሎስ ቀደም ሲል ለገላትያ ሰዎች የጻፈው ለዚህ ነበር)፣ ይህ በአብያተ ክርስቲያናት መካከል ለነበረው መለያየት

ተግባራዊ መፍትሔ ያመጣ ነበር። ችግሩ እነዚህ አሕዛብ መገረዝና የብሉይ ኪዳንን ሕግ መጠበቅ አለባቸው የሚሉ አይሁዶችን በጳውሎስ የአገልግሎት ዘመን ሁሉ እየተከታተሉ ሰው የብሉይ ኪዳንን ሕግ በመጠበቅ እንደሚድን ሲናገሩ ቆይተዋል። ጳውሎስ፣ ለሮሜና ለቆላስዶስ ሰዎች የላካቸው መልእክቶች፣ በሕግና በደኅንነት መካከል ያለውን ግንኙነት ለመግለጽና ደኅንነት በክርስቶስ በማመን ብቻ የሚገኝ መሆኑን ለክርስቲያኖች ለማስተማር፣ መፈለጉን ያመለክታሉ።

ሦስተኛው፡ ሉቃስ ጳውሎስ በትንሹ እስያ ሳይሆን፣ በአውሮፓ እንዲያገለግል መንፈስ ቅዱስ በግልጽ እንደመራው ጠቅሷል። የጳውሎስ ዕቅድ ወንጌልን በትንሹ እስያ ማሠራጨት ነበር። ጳውሎስ ኤፌሶን በምትገኝበት እስያ በኩል ለማለፍ ሲሞክር፣ መንፈስ ቅዱስ ከለከላቸው። መንፈስ ቅዱስ ጳውሎስ ከሦስተኛው የወንጌል ጉዞው በፊት በእስያ እንዲያገለግል ሳይፈቅድለት ቆይቷል። በሰሜን አቅጣጫ ወደምትገኘው ሚስያ (በመጽሐፉ መጨረሻ ገጽ ላይ የሚገኘውን ካርታ ተመልከት) ለመሄድ ሲሞክሩ አሁንም መንፈስ ቅዱስ ከለከላቸው። በመጨረሻም፣ የትንሹ እስያ ምዕራባዊ ክፍል ወደ ሆነችው ጢሮኦዳ ተጓዙ። በዚያም እግዚአብሔር አንድ ግሪካዊ የመቄዶንያ ሰው ወንጌልን እንዲሰብክ ሲጠይቅ የሚያመለክት ራእይ ለጳውሎስ አሳየው። ጳውሎስ ይህን ምልክት ከእግዚአብሔር ዘንድ ተቀብሎ ከዚህ በፊት ወዳልሄደበት የአውሮፓ አህጉር ተሻገረ።

5ኛ ጥያቄ፡ ከዚህ ገጠመኝ ስለ መንፈስ ቅዱስ አመራር ምን እንማራለን?

አራተኛው፡ ሉቃስ ወደ ቡድኑ ተቀላቀለ። በሐዋ. 16:11 ሉቃስ ታሪኩን በመለወጥ ራሱን ከቡድኑ ጋር ያደርጋል። ነገር ግን ከትንሽ ጊዜ በኋላ ቡድኑ ከፊልጵስዩስ ሲነሣ፣ ሉቃስ ከቡድኑ በመለየት «እነርሱ» እያለ መጻፍ ይጀምራል። ምናልባትም ሉቃስ በፊልጵስዩስ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ለማገልገል የፈለገ ይመስላል። ሉቃስ ከዚህ በኋላ ከጳውሎስ የወንጌል ተልእኮ ቡድን ጋር የተገናኘው በሦስተኛው ጉዞ ወቅት ነው።

3. ጳውሎስ በፊልጵስዩስ አገልገለ (የሐዋ. 16:11-40)

ጳውሎስ ለአገልግሎቱ አመቺ ስፍራዎችንና ከተሞችን የመምረጥ ልማድ ነበረው። በመሆኑም፣ በመቄዶንያ ከማገልገል ይልቅ ወደ ውስጠኛው የፊልጵስዩስ ክፍል ዘልቆ ሄደ። ፊልጵስዩስ ብዙ ሮማውያንና አሕዛብ (ጥቂት አይሁዶች) የሚገኙባት የሮም ቅኝ ግዛት ነበረች። ፊልጵስዩስ ከመቄዶንያ አውራጃዎች በአንዱ ውስጥ ዋነኛ ከተማ ነበረች።

ብዙ አይሁዶችና አገልግሎቱን ለመጀመር የሚያስችሉ በርካታ የአይሁድ ምክራቦች ከነበሩባቸው ሌሎች ከተሞች በተቃራኒ፣ በፊልጵስዩስ ምክራብ ለመገንባት የሚችሉ ብዙ አይሁዶች ስላልነበሩ፣ ከከተማይቱ ደጃፍ ላይ በአነስተኛ ስፍራ ይሰበሰቡ ነበር። ጳውሎስ በዚህ አነስተኛ የሰብሰባ ስፍራ ወንጌልን ሲሰብክ ልድያ የተባሉት ሀብታም ነጋዴ በክርስቶስ አመነች። ልድያ አንድ አምላክ ለማምለክ ስትል ከአሕዛብ ወደ አይሁድ እምነት የመጣች ሴት

ነበረች። በጳውሎስ ምስክርነት እርሷና በቤቷ ውስጥ የነበሩ ሰዎች አምነው ተጠመቁ፤ በፊልጵስፎስም ቤተ ክርስቲያን ተመሠረተች።

ሉቃስ የፊልጵስፎስ ቤተ ክርስቲያን እንዴት እንዳደገች ብዙ አልነገረንም። ጳውሎስ ይህች ቤተ ክርስቲያን ከቅርብ ረዳቶቹ አንዱ እንደሆነች ገልጾአል። ለአገልግሎቱ ገንዘብ በማምጣት የቤተ ክርስቲያኒቱ ምእመናን ከጳውሎስ ጋር ለየት ያለ ግንኙነት ነበራቸው። (ፊልጵ. 4፡14-18 አንብብ) ሉቃስ ይህን ቤተ ክርስቲያን ለመትከል የተከፈለውን ዋጋ ለማመልከት ሲል፣ ስለ ጳውሎስና ሲላስ መታሰር አጽንኦት ሰጥቶ ይናገራል።

ጳውሎስና የጥንቱ ክርስቲያኖች ከከተማይቱ ደጅ መሰብሰባቸውን ቀጠሉ። አንድ ቀን ተሰብስበው በማምለክ ላይ ሳሉ፣ ከአንዲት አገልጋይ ሴት ርኩስ መንፈስ አስወጣ። በአጋንንቱ አማካይነት ሴቲቱ ጳውሎስ የደኅንነትን መንገድ የሚሰብክ የእግዚአብሔር ባሪያ እንደሆነ ትመሰክር ነበር። ሰይጣን ጳውሎስን እያገዘ ነበር። እርሱ ግን የመንፈስ ቅዱስን እንጂ የሰይጣንን ድጋፍ አልፈለገም ነበር። አጋንንቱ ከወጣላት በኋላ ሴቲቱ ትንቢት እየተናገረች፣ ገንዘብ መሰብሰብ ስላልቻለች ጌቶቿ ተቆጡ። ጳውሎስንና ሲላስን እየጎተቱ ወደ ከተማይቱ ባለሥልጣናት ዘንድ በመውሰድ ሕገ ወጥ ሃይማኖት በማስተማር ላይ መሆናቸውን አስረዱ። ከዚያም ጳውሎስና ሲላስ ተደብድበው በወኅኒ ተጣሉ። ነገር ግን ተስፋ በመቁረጥና የእግዚአብሔርንም ፈቃድ በመጠራጠር ፈንታ (በመቄዶንያ እንዲያገለግሉ ከጠራቸው በኋላ፣ ለምን ለእስር እንደዳረጋቸው)፣ ለእግዚአብሔር የምስጋና መዝሙሮችን በመዘመር በእርሱ ላይ ያላቸውን መተማመን ገለጹ። ዝግሬአቸውና በመሬት መንቀጥቀጥ የተገለጸው የእግዚአብሔር ኃይል፣ ይጠብቃቸው የነበረውን ወታደር በማስደነቁ በክርስቶስ አመነ። በዚህ ጊዜ ጢሞቴዎስና ሉቃስ የት እንደነበሩና እንዴት ሳይታሰሩ እንደ ቀሩ አልተገለጸም። ምናልባት ጢሞቴዎስ ገና ልጅ ሲሆን፣ ሉቃስ በምስክርነቱ ውስጥ ከፍተኛ ተሳታፊ አልነበረም ይሆናል።

6ኛ ጥያቄ፡- ስደትን የምንመለከትበት መንገድ ለወንጌሉ ብርቱ የምስክርነት ኃይል የሚሆነው እንዴት ነው?

ጳውሎስና ሲላስ በአንድ ከተማ ውስጥ ብዙ አይቆዩም ነበር። ጥቂት ክርስቲያኖች ሲገኙ ጳውሎስ እነርሱን ለእግዚአብሔር አደራ ሰጥቶ፣ ወደ ሌላ አካባቢ የመሄድ ልማድ ነበረው። ጳውሎስና ሲላስ የሮሜ ዜግነት ያላቸውን ሰዎች በማሰራቸው ባለሥልጣናቱን ከገሠዱአቸው በኋላ፣ ወደ ተሰሎንቄ ሄዱ። ጢሞቴዎስ አማኞችን ለማጽናት በዚያው የቀረ ይመስላል።

4. ጳውሎስ በተሰሎንቄ ሰበከ (የሐዋ. 17፡1-9)

ከዚህ በኋላ ጳውሎስ ወንጌሉን የሰበከበት ትልቋ ከተማ ከፊልጵስፎስ 120 ኪሎ ሜትር ርታ ትገኝ የነበረችው ተሰሎንቄ ናት። በተሰሎንቄ ብዙ አይሁዶች ስለነበሩ ጳውሎስ ምስክርነቱን ለመጀመር ወደ ምኩራብ ሄደ። በምስት ተከታታይ ሰንበት ክርስቶስ በብሉይ ኪዳን ተስፋ የተገባለት መሢሕ እንደሆነ አስተማረ። በዚህ ጊዜ አንዳንድ አይሁዶችን ሕያው የሆነውን ፈጣሪ ለማምለክ ሲሉ ከጣዖት የተመለሱ ብዙ አሕዛብ በክርስቶስ አመኑ። ይህም

እንዳንድ አይሁዶችን በማስቆጣቱ፤ በጳውሎስና በሲላስ ላይ ሁከት አስነሡ። ጳውሎስንና ሲላስን ለማግኘት ባለመቻላቸው ጳውሎስን አስጠልሎ የነበረውን ኢያሱን ወደ ባለሥልጣናት ጎትተው ወስዶት። ከዚያም ጳውሎስና ሲላስ ሕገ ወጥ ሃይማኖት አስተምረዋል ብለው ከሰሏቸው። ኢያሱን ጳውሎስና ሲላስ የከተማይቱን ጸጥታ እንዳያውኩ ዋስትና እንዲሰጥና ይህ ካልሆነ ግን የንብረት መወረስና እስራት እንደሚጠብቀው ተነገረው።

ከጳውሎስ የመጀመሪያ መልእክቶች መካከል ሁለቱ ለተሰሎንቄ ቤተ ክርስቲያን የተጻፉ ናቸው። እነዚህ መልእክቶች የመከራ ውጤቶች በመሆናቸው፤ ጳውሎስ በእነዚህ መልእክቶች ውስጥ ካስተማራቸው እውነቶች መካከል አንዱ ክርስቶስ በቶሎ ይመለሳል የሚል ነበር። ክርስቶስ ዳግም ተመልሶ በሚመጣበት ጊዜ ሳይወስደን ይቀር ይሆን እያሉ ለሚጩት የተሰሎንቄ ሰዎች፤ ጳውሎስ ክርስቶስ ገና እንዳልተመለሰና ቢመለስ ኖሮ ወደ ሰማይ ይወስዳቸው እንደነበር ገልጾላቸዋል።

5. ጳውሎስ ለቤሪያ ሰዎች ወንጌልን ሰበከ (የሐዋ. 17:10-15)

በዚያን ሌሊት የተሰሎንቄ ክርስቲያኖች ጳውሎስና ሲላስ ከተሰሎንቄ 80 ኪሎ ሜትር ርቃ ወደምትገኘው ቤሪያ እንዲሄዱ መከሯቸው በቤሪያም ብዙ አይሁዶች ስለነበሩ፤ ምስክርነታቸውን በምክራብ ጀመሩ። ነገር ግን እነዚህ አይሁዶች ጳውሎስን ካጋጠሙት አይሁዶች ሁሉ የተለዩ ነበሩ። አዲስ በመሆኑ ብቻ ትምህርቱን ላለመቀበል ከማንገራገር ወይም ትውፊትን ከማጣቀስ ይልቅ፤ ጳውሎስ የተናገረውን ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ያነጻጽሩ ጀመር።

ዛሬ በአስተማሪዎች፤ ካሲቶች፤ ቪዲዮዎችና በሌሎችም መንገዶች ብዙ እንግዳ ትምህርቶች ወደ ኢትዮጵያ እየመጡ ናቸው። ምን ማድረግ አለብን? የሚያስተምሩት እውነት ይሁን አይሁን እንዴት እናውቃለን? ጥሩ ስለሚመስሉ ብቻ ልንቀበላቸው ይገባል? ሉቃስ ለክርስቲያኖች እውነትን ከሐሰት፤ ከእግዚአብሔር የሆነውን የብርሃን መልአክ ከሆነው ከሰይጣን አሳብ ለይቶ ለማወቅ የሚያስችል አንድ ፍጹም መመዘኛ ብቻ እንዳለ ገልጾአል። ይህም መመዘኛ የእግዚአብሔር ቃል ነው።

7ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አንተና ቤተ ክርስቲያንህ የሚቀርበውን ትምህርት፤ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከተጻፈው አሳብ ጋር በጥንቃቄ የምትገመገሙት እንዴት ነው? ለ) የምንሰማውና የምናየው ሁሉ ከእግዚአብሔር ነው ብሎ መደምደሙ አደገኛ የሚሆነው ለምንድን ነው?

ቤተ ክርስቲያን በቤሪያ ተወልዳ አደገች። ብዙም ሳይቆይ ታዲያ አይሁዶች ሁከት አስነሡ። (ማስታወሻ፡- ሉቃስ በእነዚህ ስፍራዎች ሁሉ ጳውሎስና ሲላስ ሁከት አለመቀስቀሳቸውን ለማመልከት ይፈልጋል። ሁከት የሚያስነሡት አይሁዶች ነበሩ። የሐዋርያት ሥራ በተጻፈበት ጊዜ እስር ቤት ውስጥ የነበረው ጳውሎስ ለአይሁዶች ተግባር በኃላፊነት መጠየቅ አልነበረበትም። ይልቁንም አይሁዶች በራሳቸው ሥራ መጠየቅ ነበረባቸው።) ስደቱ ያተኮረው በጳውሎስ ላይ ስለሆነ፤ ከተማይቱን ለቅቶ መውጣት

ነበረበት፤ ሲላስና ጢሞቴዎስ ግን ከፊልጵስዩስ ስለመጡ፤ አዳዲስ አማኞችን ማስተማር ጀመሩ።

6. ጳውሎስ ወንጌልን በአቴና ሰበከ (የሐዋ. 17:16-34)

ጳውሎስ ከደቡብ ቤሪያ 300 ኪሎ ሜትር ያህል ርቃ ወደምትገኘው ወደ አቴና በመርከብ ተጓዘ። አቴና ከ500 ዓመታት በፊት የምዕራቡ ዓለም የሥልጣኔ ማዕከል ነበረች። የትምህርት፣ የሥነ ጥበብ፣ የፍልስፍናና የሥነ ጽሑፍ ማዕከል ነበረች። የግሪክ ሥልጣኔ ወደ ጥንቱ ዓለም የተስፋፋው ከአቴናስ ነበር። በጳውሎስ ዘመን የአቴና ከብር ገና ያልደበዘዘ ስለነበር፤ እንደ ወትሮው የትምህርትና የፍልስፍና ማዕከል ነበረች።

ሉቃስ፡ ጳውሎስ ወደ ምኩራብ ገብቶ እንዳስተማረ ቢናገርም፤ ታሪኩ ያተኮረው ጳውሎስ አረማጊ ፈላስፎችን በማስተማሩ ላይ ነው። ጳውሎስ ስለ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ የሚያቀርበው ትንተና ለእነርሱ ፍጹም አዲስ እውነት ስለነበር፤ ፈላስፎቹ ለመስማትና ለመገምገም ፈቀዱ። ምሑራን ተሰብስበው ወደሚወያዩበት አርዮስፋጎስ ወደ ተባለ ስፍራ ወሰዱት። ጳውሎስ ለእነዚህ አሕዛብ ምሑራን ወንጌልን የመስከረበት መንገድ ብሎይ ኪዳንን ለማያውቁ አሕዛብ ይመስክርበት የነበረው ዘዴ ሳይሆን አይቀርም።

ጳውሎስ የተነሣው እነዚህ አሕዛብ ምሑራን ከማያውቁት አሳብ ነበር። የብሎይ ኪዳንን ፈጣሪ አምላክን ስለማያውቁ፤ ጳውሎስ በሚገባቸው መንገድ ወንጌሉን ማብራራት ነበረበት። የግሪክ ሰዎች አንድን አምላክ ሳያውቁና ሳያከብሩ ቀርተው እንዲያስቀይሙት ይፈሩ ነበር። ስለሆነም፤ «ለማይታወቅ አምላክ» መሠዊያ ሠርተው ነበር። ጳውሎስ ይህ እነርሱ የማያውቁት አምላክ ማን እንደሆነ በመግለጽ ስብከቱን ጀመረ።

ሀ. እርሱ የሰዎች ሁሉ ፈጣሪ ነው። እርሱ የሕይወት ሁሉ ምንጭ ነው። ጳውሎስ አሳቡን ለማስደገፍ የግሪክ ፈላስፎችን ጠቅሷል። (ይህ ጳውሎስ በአይሁድ ሃይማኖት ብቻ ሳይሆን በግሪክ ትምህርትም የገፋ ምሑር እንደነበር ያሳያል።)

ለ. እውነተኛው አምላክ በእጅ የተሠራ ሳይሆን፤ በዓይን የማይታይ ነው።

ሐ. እግዚአብሔር ሰዎችን ከእርሱ ጋር ባላቸው ግንኙነት መሠረት በኃላፊነት ይጠይቃቸዋል። እርሱ ፈራጃቸው ስለሆነ፤ ለሚሠሩት ሥራ ሁሉ ለእርሱ ተጠያቂነት አለባቸው።

ጳውሎስ ለእነዚህ ሰዎች ስለ ክርስቶስ ብዙም ሊያብራራላቸው አልቻለም። ጳውሎስ ስለ ክርስቶስ ትንሣኤ መናገር ሲጀምር፤ በሙታን ትንሣኤ የማያምኑት ግሪኮች ይስቁበት ጀመር።

በአቴና ጥቂቶች በክርስቶስ ቢያምኑም፤ በዚያ ግን ቤተ ክርስቲያን ልትመሠረት አልቻለችም። አንዳንድ ምሑራን ከተማሩ ሰዎች ጋር መከራከሩ ውጤት እንደማያስገኝ ከአቴና ተሞክሮ በመገንዘብ፤ ጳውሎስ ወደ ቆሮንቶስ በሄደ ጊዜ ለመዳን የእግዚአብሔር ኃይል በሆነው የክርስቶስ መስቀል ላይ ብቻ እንዳተኮረ ይናገራሉ (1ኛ ቆሮ. 1:18)። ጳውሎስ በኋላ እግዚአብሔር

ብዙ የተማሩ ሰዎችን እንዳልጠራ ገልጾአል። (1ኛ ቆሮ. 1:18-2:16 አንብብ።) ይህ የሆነው ክርስቶስ ሊያድናቸው ስላልፈለገ ሳይሆን፤ በትምህርታቸው በመኩራራት «የመስቀሉን ሞኝነት» ለማመን ባለመፈለጋቸው ነው።

8ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ብዙ የተማሩ፤ ሀብታሞች፤ ኃያላንና ታላላቅ ሰዎች በክርስቶስ ያለማመናቸው እውነታ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚታየው እንዴት ነው? ለ) ለእነዚህ ሰዎች ራሳቸውን ዝቅ አድርገው ክርስቶስንና የደኅንነት መንገዱን መቀበል የሚከብዳቸው ለምን ይመስላል?

7. ጳውሎስ ወንጌልን በቆሮንቶስ ሰበክ (የሐዋ. 18:1-22)

ጳውሎስ የግሪክ ግዛትና ታላቅ የትምህርት መዲና ከነበረችው ከአቴና የግሪክ የንግድ ማዕከል ወደ ነበረችው ወደ ቆሮንቶስ ተጓዘ። ቆሮንቶስ ከአቴና 80 ኪሎ ሜትር ያህል ትርቅ ነበር። ቆሮንቶስ የወደብ ከተማና ዐቢይ የንግድ ማዕከል በመሆኗ የብዙ ሕዝብ መገናኛም ስፍራ ነበረች። የከተማይቱ ታዋቂ ጣዖት «የፍቅር ጣዖት» ትባል ነበር። ለዚህች ጣዖት የሚቀርብ አምልኮ፤ ከቤተ ጣዖቱ ካህናት ጋር የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈጸምን ይጨምር ነበር። ከተማይቱ በዘማዊነቷ ትታወቅ ስለነበር፤ አንድ ሰው የዘማዊነት ባሕርይ ካሳየ ሰዎች «የቆሮንቶስን ሰው» ይመስላል ይሉ ነበር።

ቆሮንቶስ በጳውሎስ የወንጌል ተልእኮ ጉዞው ወቅት የአገልግሎቱ ማዕከል ሆና አገልግላለች። ጳውሎስ ከአቴና ወደ ቆሮንቶስ ሲደርስ እግዚአብሔር ትርስቅላና አቂላ ወደሚባሉ ባልና ሚስት መራው። እነዚህ ባልና ሚስት በሮም ያደጉ አይሁዶች ሊሆኑ፤ በዚያም የንግድ ሥራ ነበራቸው። ነገር ግን በሆነ ምክንያት ገላውዲዎስ የተባለ ንጉሥ አይሁዶችን ከሮም አስወጥቷቸው ነበር። አንድ የሮም የታሪክ ጸሐፊ እንደ ዘገበው፤ በገላውዲዎስ ዘመን አይሁዶች «ክራስተስ» በተባለ ሰው ጉዳይ ይጋጩ ነበር። ብዙ ምሑራን ይህ «ክርስቶስ» ለማለት የታሰበ ስም ነው ይላሉ። ወንጌል ወደ ሮም በደረሰ ጊዜ አይሁዶች ክርስቶስ መሢሕ ነው በሚለው ጉዳይ ላይ በአሳብ ተለያይተው ይጣሉ ጀመር። ጉዳዩ ያስቆጣው ንጉሥ፤ አይሁድ የተባሉ ሁሉ ከከተማይቱ እንዲወጡ አዘዘ። በዚህ ጊዜ ትርስቅላና አቂላ ወደ ቆሮንቶስ ተጉዘው የድንኳን መስፋት ሥራ ጀመሩ። ትርስቅላና አቂላ በሁለተኛና ሦስተኛው የጳውሎስ የወንጌል አገልግሎት ወቅት ጳውሎስንና ወንጌልን በከፍተኛ ደረጃ ከደገፉ ክርስቲያኖች መካከል በዋናነት የሚጠቀሱ ናቸው። በክርስቶስ የሆኑበት ጊዜ ስላልተጠቀሰ ቀድሞውኑ ክርስቲያኖች የነበሩ ይመስላል። በኋላ ትርስቅላና አቂላ የጳውሎስ የሦስተኛው የወንጌል ጉዞ መናገሻ ወደ ሆነችው ኤፌሶን ሄደዋል። ቤተ ክርስቲያን በቤታቸው ውስጥ ትሰበሰብ ነበር። በዚህ ውስጥ የእግዚአብሔርን አስደናቂ አሠራር ልንመለከት እንችላለን። እንደ ጳውሎስ ያሉትን የሙሉ ጊዜ አገልጋዮች ብቻ ሳይሆን፤ እንደ ትርስቅላና አቂላ ያሉትን መልካም ሰዎች ለወንጌሉ መስፋፋት ተጠቅሞባቸዋል።

በአይሁድ ባሕል፤ የሃይማኖት ምሑራንን ጨምሮ አይሁዶች ሁሉ በንግድ ሥራ ተሰማርተዋል። የጳውሎስ ንግድ ድንኳን ስፍቶ መሸጥ ስለነበር፤ ከትርስቅላና አቂላ ጋር አብሮ በመኖር ድንኳን በመስፋቱ ሥራ

ረድቷቸዋል። በትርፍ ጊዜው እውሎስ በተራው በምኩራብ ውስጥ ይመስከርና ያስተምር ነበር። (ግስታወሻ፡- ዛሬ ሚሲዮናውያን ወይም ወንጌላውያን ወደ አገራቸው እንዳይገቡ የሚከለክሉ ብዙ አገሮች አሉ። ነገር ግን ክርስቲያን ነጋዴዎች ወደ አገራቸው ገብተው እንዲሠሩ ይፈልጋሉ። እግዚአብሔር ክርስቲያኖች በእነዚህ አስቸጋሪ አገሮች ውስጥ እየሠሩ እንዲመስክሩ መርቷቸዋል። በትርፍ ጊዜአቸው ወንጌል ይመስክራሉ። በወንጌል መልእክተኝነት ሥራ ውስጥ እነዚህ ሰዎች «ድንኳን ሰፊዎች» ይባላሉ። ይህም እውሎስ ራሱን እየረዳ ወንጌልን የመስከረበትን ምሳሌ የሚያመለክት ነው። እግዚአብሔር በደርግ ዘመን እንደዚህ ዓይነት ብዙ ሰዎች በኢትዮጵያ ውስጥ አብያተ ክርስቲያናትን እንዲመሠርቱ ተጠቅሞባቸዋል። አስተማሪዎች፣ የጤና ባለሙያዎችና ነጋዴዎች በእግዚአብሔር መሪነት ወንጌል ባልደረሰባቸው አካባቢዎች በመመስከር፣ አሁን እያበቡ ያሉትን አብያተ ክርስቲያናት መሥርተዋል። ወንጌልን ማስፋፋት ደመወዝ የሚከፈላቸው ወንጌላውያን ሥራ ብቻ አይደለም። እግዚአብሔር ከወንጌላውያኑ በተጨማሪ ሌሎች ባለሙያዎችንም ይጠቀማል። በሥራቸው ምክንያት ተንቀሳቅሰው ባስቀመጣቸው ሰፍራ በታማኝነት ወንጌልን እንዲመስክሩ ያደርጋል።)

9ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በሙያ ዘርፋቸው ተሰማርተው እያሉ በኢትዮጵያ ወንጌል ባልደረሰበት ሰፍራ ቤተ ክርስቲያን ለመትከል እግዚአብሔር የተጠቀመባቸውን ሰዎች ስም ዘርዝር። ለ) ይህ ቤተ ክርስቲያን እነዚህ የሙያ ሰዎች ወንጌሉን ስለሚመስክሩበት፣ ቤተ ክርስቲያን ስለሚተክሉበትና ስለሚያሳድጉበት መንገድ ሥልጠና መስጠትና ማበረታታት እንደሚያስፈልጋት ምን ያስተምረናል?

ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ሲላስና ጢሞቴዎስ የፊልጵስፎስን፣ የተሰሎንቄንና የቤሪያን አብያተ ክርስቲያናት ሲያስተምሩና ሲያንጹ ቆይተው ወደ መቄዶኒያ መጡ። (እውሎስ በቆርንቶስ ሳለ በሆነ ወቅት ላይ 1ኛና 2ኛ ተሰሎንቄን በመጻፍ ስለ ጌታ ምጽአት ለነበራቸው ስጋት ምላሽ ሰጥቷል።) ሲላስና እውሎስ ምናልባትም ከፊልጵስፎስ ቤተ ክርስቲያን ገንዘብ ይዘው ሲመጡ፣ እውሎስ ጊዜውን በሙሉ ለማስተማርና ለምስክርነት የሚያውልበትን ዕድል አግኝቷል። እንደ ልማዱ በመጀመሪያ የሚሰብከው ለአይሁዶች ነበር፤ ምንም እንኳ ከጣዖት አምልኮ የተመለሱ አሕዛብ ቢሰሙትም። አይሁዶች እንደ ቡድን ወንጌልን ላለመቀበል በመወሰናቸው ምክንያት እንደ ቀርስጵስ (የአይሁድ የምኩራብ አለቃ) ዓይነት ብዙ አይሁዶች ባያምኑም፣ እውሎስ አገልግሎቱን ልባቸውን ከፍተው የሚቀበሉ ብዙ ሰዎች ወደሚገኙበት የአሕዛብ አገልግሎት ለውጧል።

አሁንም እውሎስ ሳይሆን አይሁዶች ሁከት ማስነሣታቸውን ሉቃስ ገልጾአል። እነዚህ አይሁዶች በመጀመሪያ እውሎስን ይዘው እንዲፈረድበት በጋልሶስ ፊት አቀረቡት። ጋልሶስ አሳባቸውን ካለመቀበሉም በላይ፣ አይሁዶች ለሚያስነሡት ውዝግብ እንደሚጠየቁ አስጠነቀቃቸው። ከከፍሉ እንደሚታየው፣ አሕዛብ ከአይሁድ ጋር ሰላማዊ ግንኙነት የነበራቸው ይመስላል። አይሁዶች ከፍርድ ቤቱ ወጥተው እንደሄዱ ከአሕዛብ ሶስቴንስ

የተባለውን አዲስ የምኩራብ አለቃ ይዘው ደበደቡ። (ሶስቱን በኋላ ክርስቲያን የሆነ ይመስላል [1ኛ ቆሮ. 1:1])

ጳውሎስ በቆሮንቶስ ለአንድ ዓመት ተኩል ካገለገለ በኋላ፣ ወደ አንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን በመመለስ እግዚአብሔር የሠራውን ለመመስከር ፈለገ። ጳውሎስ ከጽርስቅላና አቂላ ጋር በመርከብ ተጉዞ ከኤፌሶን ወደብ ደረሰ። እዚያም ወደ ምኩራብ ገብቶ ስለ ክርስቶስ መስከረ። እዚያ እንዲቆይ ቢፈልጉም፣ እርሱ ግን ወደ ኢየሩሳሌምና አንጾኪያ ለመድረስ ቸኩሎ ነበር። ስለሆነም፣ ተመልሶ እንደሚመጣ ነገራቸው። ጽርስቅላና አቂላ በኤፌሶን ሲቀሩ፣ ጳውሎስ ወደ ቂሣርያ ተጓዘ። ከዚያም ወደ ኢየሩሳሌም ከደረሰ በኋላ በስተ ሰሜን አቅጣጫ ወደምትገኘው ወደ አንጾኪያ ሄደ። (ይህን የጳውሎስ ጉዞ ሁለተኛውን የጳውሎስ የወንጌል ተልእኮ ጉዞ ከሚያሳየው የካርታው ከፍል ተመልከት።)

10ኛ ጥያቄ፡- ከዚህ የጳውሎስ የወንጌል መልእክተኝነት ጉዞ ስለ ወንጌላዊ ሥራው ጥሪው፣ የአገልግሎት ዘዴው፣ ወንጌልን ለማካፈል ስለሚከፈል ዋጋ ምን እንግራለን?

ጳውሎስ ሌሎች ወንጌላውያን ሊከተሉት የሚገባ፣ ምሳሌ ወንጌላዊ (ሚሲዮናዊ) ነው። ከእርሱ አገልግሎት ብዙ ትምህርቶችን ልናገኝ እንችላለን።

ሀ. ለመንፈስ ቅዱስ አመራር መንቃት። የወንጌል መስኮች ሁሉ በአንድ ጊዜ ዝግጁ አይሆኑም። በሁለተኛው የወንጌል አገልግሎት ወቅት እግዚአብሔር ጳውሎስ ወደ ኤፌሶን እንዲሄድ አልፈለገም። በሦስተኛው የወንጌል ጉዞው ወቅት ግን ኤፌሶን ዋና የአገልግሎት ቦታ ትሆን ነበር። ወዴት መሄድ፣ ከማን ጋር መነጋገርና መሥራት እንዳለብን ሊያሳየን የሚገባው መንፈስ ቅዱስ ነው።

ለ. የሰደትን ዋጋ ለመክፈል መዘጋጀት፡- የሰይጣንን መንግሥት በማፈራረስ ላይ የሚገኝ ወንጌላዊ፣ ነገሮች አልጋ በአልጋ ይሆኑልኛል ብሎ መጠበቅ የለበትም። ሰይጣን በመቶዎችና በሺዎች ለሚቆጠሩ ዓመታት የነገሠበትን ስፍራ ያለ ተቃውሞ ለመልቀቅ አይፈልግም። ስለሆነም፣ ጳውሎስ ወንጌሉን በሰበከባቸው ስፍራዎች ሁሉ ሰደትን እንደ ተቋቋመ ሁሉ፣ ሌሎች ወንጌላውያንም በዚህ መስመር ያልፋሉ። እግዚአብሔር ከፈቀደ መከራ ለመቀበልና ለመሞት መዘጋጀት አለባቸው። ይህ ግን ግልጽ የመንፈስ ቅዱስ ምሪትን ይጠይቃል። አንዳንድ ጊዜ እግዚአብሔር አገልጋዮቹ ከሰደት እንዲተርፉ ሲያደርግ፣ በሌሎች ጊዜያት አገልጋዮቹ በሰደት ውስጥ እንዲያልፉ ይፈቅዳል። ምን፣ የት ስፍራ መደረግ እንዳለበት የሚወስነው የመከራ ጌታ የሆነው እግዚአብሔር ነው። ሁልጊዜ የሚሠራ አንድ ዓይነት ቀመር የለም።

ሐ. አመቺ ማዕከሎችን መምረጥ፡- የጥንቷን ዓለም ካርታ ብናጠና፣ ጳውሎስ ሁልጊዜ ከተሞችን እያለፈ ሲሄድ እንመለከታለን። ከተሞችን የሚመርጠው ለምንድን ነው? በእርግጠኝነት ለመናገር ባንችልም፣ ጳውሎስ ለወንጌል ስብከት አመቺ ማዕከሎችን የሚመርጥ ይመስላል። ጳውሎስ እንደ ኤፌሶን፣ ፊልጵስዩስ፣ አንጾኪያ፣ ጵስዲያ፣ አቴናና ቆሮንቶስ የመሳሰሉትን የጥንቱ ዓለም ቁልፍ ከተሞች መርጧል። ወንጌሉ በእንደዚህ ዓይነት ከተሞች

614

ማመልከቱን ያውቅ ነበር። የሐንሰ ክርስቶስ በእሳትና በመንፈስ ቅዱስ እንደሚያጠምቅ በመግለጽ የሰጠውን ምስክርነት ያውቅ ነበር። ነገር ግን ስለ ክርስቶስ ሕይወት፣ ሞት፣ ትንሣኤና ዕርገት አያውቅም ነበር። ጵርስቅላና አቂላ የቀረውን የወንጌል ክፍል በማብራራት ይበልጥ ትክክለኛ መልእክት እንዲያቀርብ ረዱት። ሉቃስ ይህንን ታሪክ የጠቀሰው ለሁለት ምክንያቶች ነበር፡-

1. ሉቃስ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ክፍል እውቀት መያዝ አደገኛ መሆኑን ለማሳየት ይፈልጋል። ከእግዚአብሔር ቃል እውነት ከፊሉን ብቻ በታላቅ ቅንዓት ማስተማሩ በቂ አይደለም። እንዲያውም፣ ይህ የሰዎችን የእውቀት ሚዛናዊነት በማዛባት አደገኛ ውጤት ሊያስከትል ይችላል። አንድ ሰው ስለ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ሳያውቅ፣ በክርስቶስ ሊያምን ይችላል? ይህ የማይመስል ነገር ነው። ዛሬ ከመጽሐፍ ቅዱስ እውነቶች ክፍሉን ብቻ የሚያውቁ ብዙ ሰባዊዎች አሉ። ተገቢውን ሥልጠና ለማግኘት ወይም መጽሐፍ ቅዱስን ሙሉ በሙሉ ለማጥናት በቂ ጊዜ አይወስዱም። እነዚህ አስተማሪዎች የተለያዩ የመጽሐፍ ቅዱስ እውነቶች ሚዛናዊ ባሕርይ እንዳላቸው አልተገነዘቡም። እንዲያውም አንድ ሰው በአንድ እውነት ላይ ብቻ ካተኮረ፣ አደገኛነቱ ይብሳል። ምክንያቱም የሰዎች እምነት ሚዛናዊ ባልሆነ ነገር ላይ እንዲመሠረት አድርጓል። ከፍተኛ መንፈሳዊ ቅንዓት ያላቸው መልካም ክርስቲያኖች፣ «በልሳን ካልተናገራችሁ ሙሉ ክርስቲያኖች አይደላችሁም» ሊሉ ይችላሉ። ወይም «እግዚአብሔር ከማንኛውም ዓይነት በሽታ ይፈውሳችኋል። ከታመምህ ምክንያቱ ኃጢአት መሥራትህ ነው ወይም የእምነትህ ማነስ ነው» ሊሉ ይችላሉ። ሌሎች ደግሞ፣ «እግዚአብሔር ሊባርክህ ቃል ስለ ገባህ እግዚአብሔርን በመታዘዝ ብትመላለስ ሀብታም ትሆናለህ» ይላሉ። እነዚህ ሁሉ ክፍል እውነቶች ናቸው። ከሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ጋር ካልተመሳከሩና ሚዛናዊነታቸው ካልተጠበቀ ሐሰት ይሆናሉ።

12ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ይህ የሚያስተምሩና የሚሰብኩ ሰዎች በሚገባ ሠልጥነው የእግዚአብሔርን ቃል በሙላት ማወቅ አለባቸው ስለሚለው ነጥብ ምን ያስተምረናል? ለ) የሚሰብኩ ሰዎች የእግዚአብሔርን ቃል በብቃት እንዲያውቁ ለማድረግ ቤተ ክርስቲያንህ ምን እያደረገች ነው? ሐ) ቤተ ክርስቲያንህ ክፍል እውነት ብቻ ካላቸው ክርስቲያኖች ጋር በምትገናኝበት ጊዜ ምን ታደርጋለች? ቤተ ክርስቲያንህ እንደ ጵርስቅላና አቂላ ሌሎችን በእግዚአብሔር ቃል እውቀት ዕድገታቸው ልትረዳቸው የምትችለው እንዴት ነው?

2. ሉቃስ በተጨማሪም የመጥምቁ የሐንሰ ደቀ መዝሙር መሆን ብቻ በቂ እንዳልሆነና የክርስቶስ ተከታይ መሆን እንደሚያሻ አሳይቷል። ብዙ ምሑራን ከጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ችግሮች አንዱ የመጥምቁ 'የሐንሰ ደቀ መዝሙር' ጉዳይ እንደሆነ ያስረዳሉ። እንደ አጵሎስና በሐዋርያት ሥራ 19 ውስጥ እንደሚገኙ ሌሎች ደቀ መዝሙርት ያሉት፣ ስለ ክርስቶስ ክፍል እውቀት ብቻ ነበራቸው። እነዚህ ሰዎች እውነተኛ አማኞች ነበሩ? ወይስ በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ለማግኘት ተጨማሪ እውቀት ያስፈልጋቸው ነበር? ከአጵሎስ ታሪክና ጳውሎስ ለየሐንሰ ደቀ መዝሙርት ከመስከረሳቸው

ቃል እንደምንረዳው፡ የክርስቶስን ሙሉ ምስል (ሞቱን፡ መቀበሩንና መነሣቱን) እስካልተረዱ ድረስ እውነተኛ አማኞች አይደሉም።

በኤፌሶን ለተወሰነ ጊዜ ካገለገለ በኋላ፡ እግዚአብሔር አጽሎስን ወደ ቆሮንቶስ መራው። በዚያው እግዚአብሔር ክርስቲያኖችን እንዲያስተምርና በክርስቶስ መሢሕነት የሚያምኑትን አይሁዶች እንዲያሳምን ተጠቀመበት። እግዚአብሔር የአጽሎስን ትምህርተ መለኮት እውቀትና ርቱዕ ተናጋሪነቱን ለመንግሥቱ መስፋፋት ተጠቅሞበታል። የሚያሳዝነው ሰይጣን በኋላ በቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ መከፋፈል ያስነሣ ነበር። የቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ከክርስቶስ ይልቅ ሰብአዊ መሪዎችን መምረጥ ጀመረች። ስለሆነም አንዳንዶች ጴጥሮስን፡ ሌሎች ጳውሎስን፡ የተቀሩት ደግሞ የንግግር ችሎታ የነበረውን አጽሎስን እንደሚከተሉ አስታወቁ። በ1ኛ ቆሮንቶስ ውስጥ ጳውሎስ እግዚአብሔር የተለያየ ስጦታ ያላቸውን ሰዎች እንደሚጠቀም፡ እነዚህ አገልጋዮች ግን መሣሪያ ብቻ እንደሆኑ አብራርቷል። ቤተ ክርስቲያንን የሚተክለውና የሚያሳድገው እግዚአብሔር ነው (1ኛ ቆሮ. 1፡10-17፤ 3፡1-15)።

ለ. ጳውሎስ በኤፌሶን የመጥምቁ የሐንስን ደቀ መዛሙርት አገልገለ (የሐዋ. 19፡1-7)። ጳውሎስ ኤፌሶን ከተማ ሲደርስ አጽሎስ ወደ ቆሮንቶስ ሄደ። ጳውሎስ በኤፌሶን አንድ አስገራሚ ነገር ተመለከተ። እንደ አጽሎስ ሁሉ የመጥምቁ የሐንስ ተከታይ የሆኑ ሰዎች በኤፌሶን ከተማ ነበሩ። ጳውሎስ ከእነዚህ ሰዎች ሕይወት ውስጥ አንድ የጎደለ ነገር ስለ ተመለከተ፡ መንፈስ ቅዱስን ተቀብለው እንደሆነ ጠየቃቸው። የሚያውቁት ለመሢሔ መምጫ በመዘጋጀት በየሐንስ መጠመቃቸውን ብቻ በመሆኑ፡ ጳውሎስ ስለ ምን ጉዳይ እንደሚያወራ እንኳ አልገባቸውም ነበር። ክርስቶስ መጥቶ አገልግሎቱን ከመጀመሩ በፊት በትንሹ እስያ ውስጥ ወደምትገኘው ከተማቸው ተመልሰው ነበር። ከመጥምቁ የሐንስ ባገኙት አነስተኛ ትምህርትና መንፈሳዊ ቅንዓት በስተቀር እነዚህ ሰዎች በክርስቶስ ለማመን የሚያስችል መረጃ አልነበራቸውም። ስለሆነም፡ ጳውሎስ ባቀረበላቸው ማብራሪያ መሠረት በክርስቶስ አምነው ተጠመቁ። ከዚያም ጳውሎስ በየሐንስ ደቀ መዛሙርት ላይ እጁን ሲጭንባቸው በመንፈስ ቅዱስ ተሞልተው በልሳንና በትንቢት ተናገሩ።

አንዳንድ ክርስቲያኖች ከደኅንነት በኋላ በጸሎትና እጅን በመጫን መንፈስ ቅዱስ በአማኞች ላይ እንደሚወርድ ለማስተማር ይህን ክፍል ይጠቅሳሉ። ነገር ግን ሉቃስ ይህን ሁልጊዜ የሚፈጸም ክርስቲያናዊ ልምምድ እንደሆነ ለማስተማር የፈለገ አይመስልም። ከዚህ ታሪክ ውስጥ የሚከተሉትን ነገሮች አጠጉ።

1. እነዚህ የየሐንስ ተከታዮች በአዲስ ኪዳን ትምህርት መሠረት ደኅንነትን አግኝተው ነበር? የሐዋርያት ሥራ ከዳር እስከ ዳር እንደሚያስተምረው፡ ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ በኋላ ደኅንነት የሚገኘው በክርስቶስ በማመን ብቻ ነው። ለዚህም ነው ጴጥሮስ በሐዋ. 4፡12 ላይ ከሰማይ በታች ደኅንነትን ለማስገኘት የሚችለው የክርስቶስ ስም ብቻ

እንደሆነ የገለጸው ሉቃስ አይሁዶች በብሉይ ኪዳን ላይ ያላቸው እምነት ከእንግዲህ ሊያድናቸው እንደማይችል አመልክቷል። ለመዳን በሞተውና ከሞት በተነሣው በኢየሱስ ክርስቶስ ማመን ያስፈልጋቸው ነበር። ስለሆነም፤ በአዲስ ኪዳን ግንዛቤ እነዚህ የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት ጳውሎስ እስካብራራላቸው ጊዜ ድረስ ክርስቲያኖች አልነበሩም ማለት ነው። እንደ ጵርስቅላና አቂላ በኤፌሶን የነበሩ ክርስቲያኖች ለእነዚህ የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት ደኅንነትን ለምን እንዳላብራሩላቸው የምናውቀው ነገር የለም። ነገር ግን ስለ መንፈስ ቅዱስ የሚያውቁት ነገር ስላልነበረ፤ የወንጌሉንም እውነት በሚገባ አያውቁም ነበር።

2. ጳውሎስ ለሁለተኛ ጊዜ እንዲጠመቁ አድርጓል። ከኃጢአታቸው ንስሐ መግባታቸውንና ለእግዚአብሔር መንግሥት መዘጋጀታቸውን በመግለጽ የዮሐንስን ጥምቀት ተቀብለዋል። አሁን ደግሞ ለደኅንነታቸው በክርስቶስ ብቻ እንደሚታመኑ እርሱም መሢሐቸው እንደሆነ አምነው እንደሚከተሉት በመግለጽ የክርስቶስን ጥምቀት ተቀብለዋል።

3. ደኅንነትና ጥምቀት አንድ ክንውን መሆናቸውን ለመግለጽ መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ። ደኅንነትንና መንፈስ ቅዱስን በተቀበሉ ጊዜ በመካከል የተፈጠረ የጊዜ ርቀት አልነበረም። መንፈስ ቅዱስን ለመቀበል መጸለይ አያስፈልጋቸውም። ደግሞም ኃጢአትን ከሕይወታቸው ለማስወገድ መማር ወይም ልባቸውን ማዘጋጀት አያስፈልጋቸውም። በዳኑ ጊዜ መንፈስ ቅዱስን ተቀብለዋል።

4. እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስን ለመስጠት ጳውሎስን መሣሪያ አድርጎ ተጠቅሞበታል። ጴጥሮስ በሳምራውያን ላይ እጁን በጫነ ጊዜ፤ መንፈስ ቅዱስን እንደ ተቀበሉ ሁሉ፤ በጳውሎስም አገልግሎት ተመሳሳይ ተግባር ተከናውኗል። ሉቃስ ይህ መንፈስ ቅዱስ ሁልጊዜ የሚመጣበት መንገድ ነው ብሎ እንዳስተማረ የሚያመለክት መረጃ የለም። ምክንያቱም ሉቃስ የጠቀሰው ይህ ያልተለመደ የመንፈስ ቅዱስ መውረድ / መምጣት በመሆኑ ነው። ምናልባትም ሉቃስ የጳውሎስ ኃይልና ሥልጣን አሁን ከጴጥሮስ ጋር እኩል እንደሆነና ጳውሎስ ሐዋርያዊ ሥልጣን እንዳለው እንዲታወቅለት ፈልጎ ይሆናል። በሐዋርያት ሥራ ውስጥ ቢያንስ በሌሎች ሁለት አጋጣሚዎች (ለአይሁዶች በሐዋርያት ሥራ 2 እና ለቆርኔሌዎስና ጓደኞቹ በሐዋርያት ሥራ 10) እጅ መጫን አስፈላጊ ሆኖ አልተገኘም ነበር።

5. እነዚህ ደቀ መዛሙርት በልሳንና በትንቢት ተናግረዋል። በዚህ ድርጊታቸው በሐዋርያት ሥራ 2 ከተጠቀሱት የአይሁድ ደቀ መዛሙርትና በሐዋርያት ሥራ 10 ከተጠቀሱት የመጀመሪያዎቹ የአሕዛብ አማኞች ጋር ይመሳሰላሉ። የመጀመሪያዎቹ የሰማርያ ሰዎች ባመኑ ጊዜ መንፈስ ቅዱስ በመካከላቸው መገኘቱ፤ በምን መረጃ እንደ ታወቀ አልተጠቀሰም (የሐዋ. 8፡17)። የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት በተመሳሳይ ገጠመኝ ውስጥ በማለፋቸው ሰዎች የእግዚአብሔርን በረከትና የመንፈስ ቅዱስን ኃይል ማግኘት የሚችሉት በክርስቶስ በማመን ብቻ እንደሆነ ያመለክታል። ይህ የዮሐንስ ጥምቀት ብቻ በቂ እንዳልሆነ የሚያመለክት ውጫዊ ምልክት ነበር።

(ማስታወሻ፡- እንዲያውም በትንቢት መናገራቸውን ስለሚያሳይ የበለጠ ልምምድ አግኝተዋል። ይህ መንፈስ ቅዱስ በአግኖች ላይ ባልተለመደ መንገድ በወረደ ጊዜ ያልተገለጸ ነው።)

13ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስን በመጥምቁ የሐንስ ደቀ መዛሙርት ላይ እንዲህ ባለ አስደናቂ ሁኔታ ያወረደው ለምን ይመስልሃል? ለ) ሉቃስ ይህንን ታሪክ የጻፈው ሁልጊዜ ደኅንነትንና መንፈስ ቅዱስን የምንቀበለው በዚህ መንገድ ብቻ መሆኑን ለማስተማር ይመስልሃል፤ ወይስ እግዚአብሔር ለተለየ ዓላማ መንፈስ ቅዱስን ስላወረደበት ሁኔታ ለመግለጽ? ለምን?

ሐ. ጳውሎስ በኤፌሶን የነበረው አገልግሎት (የሐዋ. 19፡8-41)። ጳውሎስ በኤፌሶን ከሁለት ዓመት በላይ አገልግሏል። ይህም በወንጌል አገልግሎቱ ወቅት በየትም ስፍራ ከቆየበት ጊዜ የሚበልጥ ነው። ሉቃስ ስለዚህ ጊዜ ብዙ ታሪኮችን ሊነግረን ሲችል፤ ጥቂቶቹን ብቻ መርጧል።

1. ጳውሎስ አገልግሎቱን የጀመረው በአይሁዶች ምክራብ ነበር። አይሁድ ወንጌሉን ለመቀበል ባለመፈለጋቸው ወደ አሕዛብ ዘወር አለ።

2. ጳውሎስ ሲያስተምር ሰፊ የስብሰባ አዳራሽ ይጠቀም ነበር። በየዕለቱ ወደ አዳራሹ የሚመጡትን ክርስቲያኖችና ክርስቲያን ያልሆኑ ሰዎች ያስተምር ነበር። አገልግሎቱ በጣም ውጤታማ በመሆኑ፤ በእስያ አውራጃ ውስጥ የሚገኙ ሰዎች ሁሉ እየመጡ ይሰሙት ነበር። ወደ ቤታቸው ሲመለሱ ወንጌልን ይዘው ይሄዳሉ። ሉቃስ እንዳለው፤ «በእስያም የሚኖሩ ሁሉ አይሁድም የግሪክ ሰዎችም የጌታን ቃል እስኪሰሙ ድረስ ሁለት ዓመት ያህል እንዲህ ሆነ» (የሐዋ. 19፡10)።

3. እግዚአብሔር ቀደም ሲል በጴጥሮስ በኩል ታላላቅ ተአምራትን እንዳደረገ ሁሉ፤ የጳውሎስንም አገልግሎት በሚያስደንቁ ተአምራት አጽንቶለታል (የሐዋ. 5፡12-16)።

4. ምናልባትም በኢየሩሳሌም ከአይሁድ ሊቀ ካህናት ጋር ዝምድና የነበራቸው የሚያምኑ የአስቄዋ ልጆች እንደ ምትሐት የክርስቶስን ስም ተጠቅመው፤ አጋንንት ለማውጣት ሲሞክሩ፤ አጋንንቱ በእነርሱ ላይ ተነሥተው መቷቸው። አጋንንትን ለማውጣት የሚያስችል ሥልጣንና ኃይል የሚገኘው ከክርስቶስ ጋር ባለን ግንኙነት እንጂ፤ እንደ ምትሐት የክርስቶስን ስም በመጥራት አይደለም። አጋንንት የሚወጡት የእግዚአብሔር ልጆች በክርስቶስ ላይ በጽኑ ሲደገፉ ነው። ደግሞም በሰይጣን ላይ ሥልጣን ሊሰጣቸው የቻለው በክርስቶስና በእግዚአብሔር ልጅነቱ ሥልጣን ሊሰጣቸው ምክንያት እንደሆነ በጽኑ ሲያምኑ ነው። በኢየሱስ ክርስቶስ ስም መጠቀም የሚችሉትም በዚህ መንገድ ብቻ ነው።

5. ክርስቲያኖች ከአሮጌው ሕይወታቸውና ከአምልኮተ ጣዖት በግልጽ ተለዩ። አንዳንድ ጊዜ ክርስቲያኖች ከአሮጌ ሕይወታቸው ተለይተው ክርስቶስን ለመከተል ይፈልጋሉ። ተብትቦ የያዛቸውን ነገር አሸቀንጥረው አይጥሉም። ወይም ደግሞ በሚታመሙበት ጊዜ በሰይጣን ኃይል ወደሚሠሩ ጠንጃዮች ይሄዳሉ። ሉቃስ የጣዖት አምልኮና የጥንቆላ ማዕከል በሆነችው ኤፌሶን ከጣዖት አምልኮና ከሰይጣን ጋር የተገናኘ ነገር ሁሉ እንደተወገደ

ገልጽሏል። የምትሐት መጽሐፎቻቸው 50,000 የሥራ ቀናት ደመወዝ ያህል ቢያወጡም፤ አማኞቹ ከማቃጠል አልተመለሱም። ሰይጣን እኛን ለመቆጣጠር የሚጠቀምባቸውን ነገሮች እስካላስወገድን ድረስ፤ ሰይጣን በሕይወታችን ላይ ያለውን ኃይል ሙሉ በሙሉ ልናፈርስ አንችልም። እነዚህም የቀድሞ አምልኮ ምትሐታዊ ነገሮች፤ መጥፎ መጻሕፍትና ሺዲዮዎች፤ ወደ ክፋት የሚመራ ጓደኝነትና የመሳሰሉት ሊሆኑ ይችላሉ።

6. በኤፌሶን የወንጌሉ ኃይል ታላቅ በመሆኑ፤ አርጤምስ የምትባል ጣዖት የሚያመልኩ ሰዎች ስጋት ያዛቸው። አርጤምስ የቤቶችን ማጎፀን በማልማት ልጆችን እንዲወልዱ ታደርጋለች የምትባል የኤፌሶን ሰዎች ትልቋ ጣዖት ነበረች። የአርጤምስ አምልኮ ብዙ ወሲባዊ ርኩሶቶችን ያካትት ነበር። የወርቅና የሌላም ጌጣጌጥ ሠሪዎች በአርጤምስ አምላኪዎች ላይ ጥገኞች ነበሩ። ሰዎች ትናንሽ የአርጤምስ ምስሎችን እየገዙ ወደ ቤታቸው ይወስዱ ነበር። ስለሆነም፤ ብዙ ሰዎች ክርስቲያኖች እየሆኑ ሲመጡ ገበያቸው እየቀነሰ መጣ። በዚህ ጉዳይ የተጨነቀው ድሜፕሮስ የተባለ ጌጣጌጥ ሠራተኛ በክርስቲያኖች ላይ ሁከት የሚያስከትሉ ሰዎችን አደራጀ። ነገር ግን ክርስቲያኖቹ በገዢው ፊት ሲቀርቡ ብጥብጥ እንዳላሰነሡና የአርጤምስን ቤተ መቅደስ በቀጥታ እንዳላጠቁ ስላረጋገጠ፤ በነፃ አሰናበታቸው። ምናልባትም ሉቃስ ሮማውያን ይህንን ሁኔታ እንዲገነዘቡ ፈልጎ ይሆናል። ምንም እንኳ ክርስቲያኖች ጣዖትን ወይም ቄሣርን እንደማያመልኩ ቢታወቅም፤ የጣዖት አምልኮን በመቃወም፤ ቤተ ጣዖቶችን በማፈራረስ ተግባር አይሳተፉም ነበር። ስለሆነም፤ ክርስቲያኖች በሰላም የሚኖሩ እንጂ የሌሎችን ሃይማኖት ለማውደም የሚታገሉ አልነበሩም።

የእግዚአብሔር መንግሥት የሰይጣንን መንግሥት ድል የሚነሣው በሥጋዊ ውጊያ አይደለም። መጽሐፍ ቅዱስ የጠንቋዮችን ቤቶች፤ የጥንቆላ ዕቃዎችና ዛፎች እንድናቃጥል አላዘዘንም። ነገር ግን ወንጌሉን በመስበክ መንፈስ ቅዱስ የራሳቸውን ነገሮች እንዲያቃጥሉ እንዲያነሣላቸው፤ ለእርሱ አሳልፈን እንሰጣለን።

14ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ለኤፌሶን ክርስቲያኖች የጥንቆላ ዕቃዎቻቸውን ማቃጠል ያስፈለጋቸው ለምንድን ነው? ለምን አይሸጧቸውም ነበር? ለ) ይህ አዳዲስ ክርስቲያኖች ቀደም ሲል የተጠቀሙባቸውን የአምልኮ ዕቃዎች ምን ሊያደርጉ እንደሚገባ ያስተምረናል?

2. ጳውሎስ በመቄዶንያና በግሪክ የነበሩትን አብያተ ክርስቲያናት ጎበኘ (የሐዋ. 20:1-12)።

ጳውሎስ ረዳቶቹ የሆኑትን ጢሞቴዎስንና ኤርስጦንን ወደ መቄዶንያ ልኳቸው ነበር (የሐዋ. 19:21-22)። ብዙም ሳይቆይ ከብጥብጡ በኋላ፤ ጳውሎስ፤ ኤፌሶንን ትቶ በመቄዶንያ በኩል ወደ ቆሮንቶስ ሄደና እግረ መንገዱን የፊልጵስጮን፤ የተሰሎንቄን፤ የቤርያንና የቆሮንቶስን አብያተ ክርስቲያናት ጎበኘ። በቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ እያስተማረና አንዳንድ የተሳሳቱ ነገሮችን እያስተካከለ ለምሳሌ ወራት ተቀመጠ። ጳውሎስ በመቄዶንያና በቆሮንቶስ በኩል ሲያልፍ ካደረጋቸው ነገሮች አንዱ፤

በኢየሩሳሌም ለጊኖሩ ድሆች የሚወሰደውን ንጉዝብ መሰብሰብ ነበር (2ኛ ቆሮ. 8:1-15፤ 9:1-15)።

በዚህ ጊዜ አይሁዶች ጳውሎስን ለመግደል ቆርጠው ነበር። ከጥቂት ቁልፍ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ጋር ጳውሎስ በመቆዶንያ በኩል አለፈ። ከሉቃስ ጋር ከእስያ በስተ ምዕራብ ወደምትገኘው ጢሮኦዳ (የዛሬዋ ቱርክ) ወደምትባል የወደብ ከተማ ተጓዘ። በዚያም ጳውሎስ ከታላላቅ ተአምራቱ አንዱን አደረገ። ጳውሎስ እየሰበከ ሳለ በመስኮት በኩል ወድቆ የሞተውን ወጣት እንዲያስነሣ እግዚአብሔር ኃይል ሰጠው።

3. ጳውሎስ ለኤፌሶን መሪዎች መንጋውን አደራ ሰጥቶ ተሰናበተ (የሐዋ. 20:13-38)።

እርሱም ለተወሰነ ጊዜ ወደ ሮም ለመሄድ ሲያስብ ቆይቷል (የሐዋ. 19:21)። የሮም ከተማ የሮም ግዛት መዲና በመሆኗ ክርስትና ወደ ዓለም ሁሉ እንዲደርስ ካስፈለገ፣ ወንጌሉ ወደ ሮም መግባት አለበት። መጀመሪያ ጳውሎስ ታስሮ ወደ ሮም እንደሚሄድ አላወቀም ነበር። ነገር ግን መንፈስ ቅዱስ ችግር እንደሚገጥመው አስጠነቀቀው።

15ኛ ጥያቄ፡- የሐዋ. 20:18-35 አንብብ። ከጳውሎስ ንግግር ውስጥ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሊያስታውሱትና ሊጠቀሙበት የሚገባውን እውነት ዘርዝር።

ጳውሎስ በኤፌሶን ጠረፍ አካባቢ ወደነበረችው ወደ ሚሊጢን ሲደርስ፣ የኤፌሶን ቤተ ክርስቲያን መሪዎች ወደ እርሱ እንዲመጡ ላከባቸው። እንደገና የሚያገኛቸው ስላልመሰለው ቤተ ክርስቲያኒቱን ስለሚመሩበት መንገድ የመጨረሻ መመሪያዎችን ሊሰጣቸው ፈልጎ ነበር። ጳውሎስ ስለ መሪነትና አገልግሎት የተናገራቸውን የሚከተሉትን ነገሮች አስተውሏ።

ሀ. የጳውሎስ የመሪነት ምሳሌ

1. የአገልግሎት መርሕ፡- ትሕትናና እንባ። ከአመራር አደጋዎች አንዱ ሕዝቡ ተቸግሮ እያለ የእኛ ልብ በሕዝቡ ችግር ፊት እንዲደነድን ማድረግ ነው። ክርስቶስን ላላገኙት ሰዎች መጥፋት እናለቅሳለን? ለቤተ ክርስቲያን ችግሮች እናለቅሳለን? ወይስ በኃይልና በሥልጣን ለመምራት እንሞክራለን? ጳውሎስ የቤተ ክርስቲያን መሪነት በኃይልና ሐዋርያዊ ሥልጣኑን በመጠቀም ሳይሆን፣ በትሕትና እንደሚካሄድ ገልጾአል። ለሕዝቡ ፍላጎት የተዘጋ ልብ እንዳይኖረውም ጥንቃቄ አድርጓል።

2. ጳውሎስ ክርስቲያን ላልሆኑ ሰዎች ግልጽ መልእክት ነበረው። እያንዳንዱን አጋጣሚ ለአይሁድና ለአሕዛብ ወንጌሉን ለመመስከር ይጠቀም ነበር። ጳውሎስ በወንጌል አያፍርም ነበር። ትምህርቱ በክርስቲያኖች ላይ ብቻ ያተኮረ አልነበረም። በክርስቲያኖች መካከል ብዙ ችግሮች ቢኖሩም፣ የአሕዛብ ሐዋርያነቱን ሳይዘነጋ፣ ከፍተኛ ስደቶችን የሚያስከትል የክርስቶስን ወንጌል ይሰብክ ነበር። ሉቃስ በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ ባይጠቅስም፣ ጳውሎስ በኤፌሶን ከአውራ ጋር ለመታገል ተገድዶ ነበር (1ኛ ቆሮ. 15:32)። ጳውሎስ ለኤፌሶን ሰዎች ከግንም ደም ነፃ እንደሆነ ለመገለጽ ችሏል። ይህን ሊል ሰዎች በክርስቶስ ካላመኑ የኋላ ጳላ የዘላለም

ፍርድ እንደሚደርስባቸው እንዳስጠነቀቃቸው መናገሩ ነበር። ማስጠንቀቂያ ስለተሰጣቸው ሰዎች በክርስቶስ ባያምኑ ጥፋቱ የራሳቸው ይሆናል። ነገር ግን ጳውሎስ እምነቱን ደብቆ ሳይመሰክርላቸው ቢቀር ኖር፣ ለዘላለም ጥፋታቸው ተወቃሽ በሆነ ነበር።

3. ጳውሎስ አስፈላጊው ነገር ምን እንደሆነ በግልጽ ያውቅ ነበር። ለጳውሎስ ሕይወቱን ከአደጋ መጠበቅ፣ ምርጥ ደመወዝ ማግኘት፣ ማለፊያ ቤት ውስጥ መኖር አስፈላጊ ነገሮች አልነበሩም። መኖርም እንኳ ለጳውሎስ አስፈላጊው አልነበረም። እርሱን የሚያሳስበው እስከ መጨረሻው ድረስ ለክርስቶስ ታማኝ ሆኖ መጽናቱ ነበር። እርሱ የሚፈልገው ሩጫውንና ክርስቶስ የሰጠውን አገልግሎት መፈጸም ነበር። ከአሥር ዓመት በኋላ ጳውሎስ ለምት በተቃረበበት ሰዓት እንዲህ ብሏል። «በመሥዋዕት እንደሚደረግ፣ የእኔ ሕይወት ይሠዋልና፣ የምሄድበትም ጊዜ ደርሶአል። መልካሙን ገድል ተጋድዬአለሁ፤ ሩጫውን ጨርሼአለሁ፤ ሃይማኖትን ጠብቄአለሁ፤ ወደፊትም የጽድቅ አክሊል ተዘጋጅቶልኛል» (2ኛ ጢሞ. 4፡6-8)።

16ኛ ጥያቄ፡- ይህን እጅግ የላቀ ግብ የሆነውና፣ በዕለት ሕይወታችን ውስጥ ልናስታውሰውና ልንመኘው የሚገባን እንዴት ነው?

4. ጳውሎስ ክርስቲያኖችን ለማስተማር ግልጽ ተልእኮ ነበረው። ጳውሎስ የእግዚአብሔርን ምክር ሁሉ እንዳስተማራቸው ገልጾአል። ጳውሎስ ሰዎችን ወደ ደኅንነት መምራት መቻሉ ብቻ በቂ አልነበረም። አዳዲስ አማኞችን በማስተማር፣ የእግዚአብሔርን ፈቃድ እንዲያውቁ ማድረግ አስፈላጊ መሆኑን ተገንዝቦ ነበር። ምክንያቱም ከፊል እውቀት አደገኛ ስለሆነ ነው። እውቀት የሌለው ቅንዓት አጥፊ ሊሆን ይችላል። ስለሆነም ከቤተ ክርስቲያን ዐበይት ኃላፊነቶች አንዱ፣ የእግዚአብሔርን እውነት ሁሉ በግልጽና ሥርዓታዊ በሆነ መንገድ ማስተማር ነው።

5. ጳውሎስ በገንዘብ ጉዳይ ላይ ብርቱ ጥንቃቄ ያደርግ ነበር። ብዙ መሪዎች በአገልግሎታቸው የግል ጥቅም ለማግኘት ሲሉ፣ ወደ ተላላተ አቅጣጫ ተጉዘዋል። ጳውሎስ የወንጌል አገልጋይ በመሆኑ ገንዘብ የመቀበል መብት ቢኖረውም፣ አገልግሎቱ እንዳይበላሽ ለማድረግ ሲል ይህንን መብቱን ላለመጠቀም ወስኗል። ጳውሎስ ከቤተ ክርስቲያን ገንዘብ ከመቀበልና፣ «ጳውሎስ የሚያገለግለው ገንዘብ ለማግኘት ሲል ነው» የሚል ሐሜት ከማትረፍ ይልቅ፣ ሦስት ነገሮችን አድርጓል፡-

ሀ. ሰዎች የሚሰጡትን ገንዘብም ሆነ ከቤተ ክርስቲያን ደመወዝ አይቀበልም ነበር። (1ኛ ቆሮ. 9፡12-18 እንብብ።)

ለ. ለሚያስፈልገው ነገር የሚሆነውን ገንዘብ ለማግኘት በእጁ ይሠራ ነበር። ብዙ ወንጌላውያን ለይጣን ለአገልግሎት ያላቸውን አመለካከት እንዲያበላሽና ለሰንፍናም እንዲዳርጋቸው ይፈቅዱለታል። በመዝናናት፣ በማውራትና በመጋበዝ ብዙ ጊዜ ያጠፋሉ ተግተው ለመሥራት አይፈልጉም። ተቆጣጣሪ ለሌላቸው ብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና

ወንጌላውያን ስንፍና ትልቁ መርገም ነው። እውሎስ ከቤተ ክርስቲያን ብዙ ደመወዝ ሳይጠይቅ በእጁ እየሠራ ይተዳደር ነበር።

ሐ. ሠርቶ ካገኘው ለሌሎች መስጠትን ተምሯል። ከሚሠራባቸው ምክንያቶች አንዱም ለችግረኞች የሚያካፍለው ገንዘብ እንዲኖረው ነበር። ብዙ ወንጌላውያንና የቤተ ክርስቲያን መሪዎች፣ ገንዘብ ለመቀበል እንጂ ለመስጠት አይፈልጉም። ብዙውን ጊዜ መጋቢያንና ወንጌላውያን አሥራት አይከፍሉም። «ለጌታ እየሠራሁ ስለሆነ፣ ገንዘቤን ለምን እሰጣለሁ? ይሄ ገንዘብ ለእኔ ያስፈልገኛል። ድሀ ነኝ» ይላሉ። ይህን በማለታቸው የእግዚአብሔርን የአሥራት መርሕ ከመጣላቸውም በላይ፣ በመስጠት የሚገኘውን ደስታ ያጣሉ። የማይሰጡ ከሆነ የገንዘብ ፍቅር ልባቸውን ያጠፋዋል። ልባችንን ከገንዘብ ፍቅር ከምንጠብቅባቸው መንገዶች አንዱ መስጠት ነው።

ለ. እውሎስ ለመሪዎች የሰጠው ምክር፡-

1. ሕይወታቸውንና ልባቸውን እንዲጠብቁ። ሰይጣን ሕይወታችንን፣ ምስክርነታችንና የእግዚአብሔር ቃል እውቀታችንን ለማጥፋት ማድረግ የሚችለውን ሁሉ ከማድረግ አይመለስም። ሰይጣን መንፈሳዊ ሕይወታችንን ለማጥፋት ከቻለ፣ እኛን በምሳሌነት የሚመለከቱትን ሰዎች ሁሉ ሕይወት ሊያጠፋ እንደሚችል ያውቃል። ማንኛውም መሪ በድንገት የወሲብ፣ ከምጽዋት ገንዘብ የመስረት ወይም የትዕቢት ኃጢአት ሳይፈጽም ይችላል። ይህ የሂደት ውጤት ነው። የውስጥ ሕይወታችን በጥንቃቄ ጉድለት፣ በጸሎት ወይም በመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት እጥረት ይበረበራል። አመራር የሚጀምረው ከግል ሕይወታችን በመሆኑ፣ እንደ መሪዎች ሕይወታችንን፣ መጥፎ ምቹቶቻችንንና ተግባሮቻችንን በጥንቃቄ መጠበቅ አለብን።

2. የእግዚአብሔርን መንጋ ጠብቁ። እውሎስ መንጋው የእግዚአብሔር እንጂ የሽማግሌዎቹ እንዳልሆነ አጽንኦት ሰጥቶ ተናግሯል። ክርስቲያኖችን በውድ ደሙ የገዛው ክርስቶስ በመሆኑ፣ መሪዎች በማንኛውም የቤተ ክርስቲያናቸው አባላት ላይ የባለቤትነት መብት የላቸውም። ብዙውን ጊዜ መሪዎች መንጋው የእግዚአብሔር እንደሆነ ይዘነጋሉ። መሪዎች የእግዚአብሔር መንጋ ተንከባካቢዎች በመሆናቸው፣ የእግዚአብሔርን ልጆች ሊጠብቁ ይገባል።

3. ሐሰተኛ መምህራን የመንጋው ቀንደኛ ጠላት ናቸው። እነዚህ የሐሰት ትምህርቶች በአብዛኛው የሚመጡት ከየት ነው? ትምህርቶቹ የሚመጡት ከማያምኑ ሰዎች ሳይሆን ከክርስቲያኖች ነው። ሰይጣን የአይሁድ ክርስቲያኖች የሐሰት እውነቶችን እንዲያስፋፋ ለማድረግ እንደ ተጠቀመባቸው ሁሉ፣ እነዚህም ክርስቲያኖች እውነቱን አጣምመው ሕዝቡን ወደ ስሕተት እንዳይመሩ እውሎስ ለሽማግሌዎች ብርቱ ማስጠንቀቂያ ሰጥቷል።

17ኛ ጥያቄ፡- እውሎስ ለኤፌሶን ሽማግሌዎች ያስተማራቸውን እነዚህን ነገሮች በጸሎት መንፈስ ከልሰ። በክርስቲያኖቹ ጉዞህ የደከምኸው የቀ ላይ ነው? በአሉታዊ መልኩ ተጽዕኖ ያሳደረብህ ነገር ምንድን ነው? ንስሐ ገባ። ገንዘብ በመስረት ጥፋት

ፈጽመህ ከሆነ፤ ኃጢአትህን ለሽግግሮች ተናዘዝ። በመጨረሻው ቀን የሚጸጽትህ ነገር እንዳይኖርህና ደም በእጅህ ላይ እንዳይገኝ፤ ለእግዚአብሔር ታማኝ ለመሆንና ሩጫህን በአግባቡ ለመርጥ ከልብህ ቆረጥ።

4. ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ (የሐዋ. 21:1-16)።

ጳውሎስ ቀስ ብሎ ወደ ኢየሩሳሌም መጓዙን ቀጠለ። እግዚአብሔርም በኢየሩሳሌም ስለሚጠብቀው ነገር ማስጠንቀቂያ ቀጠለ።

ሀ. በጤሮስ የተሰጠው ማስጠንቀቂያ፡- ጳውሎስና ባልደረቦቹ የሚጓዙበት ጀልባ በጤሮስ ለአያሌ ቀናት ቆማ ነበር። ስለሆነም፤ ጳውሎስና ሌሎችም ደቀ መዛሙርቱን ለማግኘት ሄደው በዚያ ሰዓት ቀናት ተቀመጡ። መንፈስ ቅዱስ በኢየሩሳሌም በጳውሎስ ላይ ስለሚደርስበት ነገር አስቀድሞ መልእክት ለደቀ መዛሙርቱ ተናገረ። ምንም እንኳ መንፈስ ቅዱስ ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም እንዲሄድ የመራው ቢሆንም፤ (የሐዋ. 20: 22)፤ እነዚህ ክርስቲያኖች የመንፈስ ቅዱስን ማስጠንቀቂያ በትክክል ስላልተረዱ፤ ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም እንዳይሄድ ጎተጎቱት። ይህ እኛም ሁልጊዜ የመንፈስ ቅዱስን አመራር እንለያለን ብለን ግትሮች እንዳንሆን ሊያስጠነቅቀን ይገባል። ጳውሎስ፤ መንፈስ ቅዱስ ወደ ኢየሩሳሌም እንዲሄድ የሚፈልግ መሆኑን ሲያምን፤ ሌሎች ክርስቲያኖች ግን ወደዚያ እንዳይሄድ የሚያስጠነቅቀው መሰላቸው።

18ኛ ጥያቄ፡- ሀ) መንፈስ ቅዱስ፤ ሰዎች ወይም ቤተ ክርስቲያን ምን እንዲያደርጉ እንደሚፈልግ የአሳብ ልዩነት በሚከሰትበት ጊዜ ምን ሲፈጸም እንደ ተመለከትህ ገለጽ። ለ) ስለ አመራር ምን እንማራለን? ሙሉ እርግጠኞች ልንሆን የምንችለውና የእግዚአብሔር አመራር አሻሚ ፍች እንዳለው በትሕትና ተቀብለን በእግዚአብሔር ሉዓላዊነት የምንተማመነው መቼ ነው?

ለ. በቂሣርያ የተሰጠው ማስጠንቀቂያ፡- ጳውሎስና ባልደረቦቹ በመርከብ ወደ ቂሣርያ ሄዱ። ወንጌላዊው ፊልጶስና ትንቢት የመናገር ችሎታ የነበራቸው ቤት ልጆቹ በዚያ ስለነበሩ፤ ጳውሎስ እነርሱ ዘንድ አረፈ። ይህም የትንቢት ስጦታ በወንዶች ብቻ አለመወሰኑን ያሳያል። እዚያ ሳሉ አጋቦስ የተባለ ነቢይ ከይሁዳ መጣ። አጋቦስ ለብዙ ዓመት እውቅ ነቢይ ሆኖ ያገለገለ ይመስላል። ቀደም ሲል ድርቅ እንደሚመጣ ተንብዮ ነበር (የሐዋ. 11: 27-30)። ይህ ነቢይ በትዕይንት መልክ ጳውሎስ በኢየሩሳሌም እንደሚታሰር አመለከተ። ከዚያም ሌሎች ክርስቲያኖች ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም እንዳይሄድ ለመከላከል መሞከራቸው አስገራሚ ነው። እንዳንድ ምሑራን በአዲስ ኪዳን የትንቢት ስጦታ፤ እንደ ብሉይ ኪዳን ሁሉ ትልቅ ስፍራ እንደሌለውና መንፈሳዊ ክርስቲያኖች ሌላ አማራጭ አሳብ ለማቅረብ ነፃ ናቸው ብለው ይናገራሉ።

ሐ. ጳውሎስ ኢየሩሳሌም ደረሰ፤ በዚያም ምናሶን በሚባል ከቆጵሮስ ከመጣው አይሁዳዊ ቤት ተቀመጠ።

አብዛኛውን ጊዜ ምሑራን በሐዋርያት ሥራ ውስጥ ሉቃስ ስለ እውሎስ መታሰር ለምን በዝርዝር እንደ ዘገበ ይደነቃሉ። ለዚህ ትክክለኛው መልስ፣ ሉቃስ እውሎስ የታሰረው በጥፋቱ ሳይሆን፣ ንጹሑን ይሁዲነት ለመከተል መወሰኑን ለሮማውያን ለማሳየት ነው የሚል ይመስላል። ሉቃስ የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎችና የሮም ፖለቲካ መሪዎች በእውሎስ ላይ ምንም ጥፋት አለማግኘታቸውን በተደጋጋሚ ያሳያል። የሮም መንግሥት እውሎስን አስር የሚያንገላታው ሕዝቡን ከመፍራቱ የተነሣ በመሆኑ፣ እውሎስ መፈታት ነበረበት።

19ኛ ጥያቄ፡- የሐዋ. 19:21፤ ሮሜ 15:28 አንብብ። ሀ) የእውሎስ ዕቅድ ምን ነበር? ለ) እግዚአብሔር ያንን ዕቅድ ባልተጠበቀ መንገድ ተግባራዊ ያደረገው እንዴት ነበር? ሐ) እግዚአብሔር ባልተጠበቀ መንገዶች የሚሠራ መሆኑን ከዚህ ምን እንማራለን?

እግዚአብሔር ኢሳይያስን ካስተማረው ነገሮች አንዱ፣ የእርሱ መንገድ ከሰዎች መንገድ የተለየ እንደሆነ ነበር (ኢሳ. 55:8-9 አንብብ)። ይህም እውሎስ በታሰረ ጊዜ በተጨማሪ ተብራርቷል። እውሎስ እጅግ ፍሬያማ የሆነ ወንጌላዊ ነበር። የእርሱ ምኞት ወንጌል ሌሎች ከሚያገለግሉበት ክልል ውጭ መስበክ ነበር። እውሎስ በዚያን ጊዜ የዓለም ዳርቻ ነው ተብሎ እስከሚነገርለት እስከ ስፔን ድረስ ወንጌሉን ለመስበክ ፈልጎ ነበር። እውሎስ ይህን ለማድረግ ፈቃደኝነት ነበረው። እግዚአብሔር ግን አገልግሎቱን በመገደብ ለአራት ዓመት እስር ቤት እንዲቆይ አደረገው። ለምን? ይህ የእግዚአብሔር ዕቅድ ከመሆኑ በስተቀር የእግዚአብሔርን ዓላማዎች በሙሉ አናውቅም። እግዚአብሔር እውሎስ ወንጌሉን ወደ ሮም እንዲወስድ ኃላፊነትን በልቡ አስቀምጦ ነበር። ነገር ግን እውሎስ እስረኛ ሆኖ ይህንን ተግባር እንደሚወጣ አላወቀም ነበር። እውሎስ በቤተ መቅደስ መሠዋት አለበት ብለው ለእስር እንዲዳረግ ባደረጉት የአይሁድ ክርስቲያኖች ላይ ቂም ሊይዝ ይችላል ነበር። ለባክነብት ዓመታት ሁሉ በእግዚአብሔርም ላይ ማጉረምረም ይቀልለው ነበር። ነገር ግን ሲቆጣ ወይም ሲያቂም አንመለከትም። በእስር ቤት ውስጥ ተቀምጦ እግዚአብሔር የሮም ወታደሮችን ለመለወጥ ጊዜውን እየተጠቀመበት እንደሆነ ለመናገር ይችላል ነበር (ፊልጵ. 1:13)። ለፊልጵስዩስ ሰዎች «ደስ ይበላችሁ» እያለ ለመጻፍ ይችላል ነበር (ፊልጵ. 4:4)። ለዚህም ምክንያቱ የክርስቲያኖች ደስታ ምንጩ እግዚአብሔር ለእኛ ያለው ፍቅሩና እንክብካቤው እንጂ የሁኔታዎች መመቻቸትና አለመመቻቸት አይደለም። እግዚአብሔር በአንዳንድ ሁኔታዎች ውስጥ ምን ለማድረግ እንደሚፈልግ ባናውቅም፣ የሚወድደን አምላክ በዙፋኑ ላይ እንዳለን ልናስታውስ ይገባል። የሚወድደን አምላካችን ሳይፈቅድ ምንም ነገር በእኛ ላይ አይደርስም።

20ኛ ጥያቄ፡- ሮሜ 8:28-39 አንብብ። ሀ) እውሎስ ከክርስቶስ ፍቅር አይለዩንም ያላቸውን ነገሮች ዘርዝር። ጥሩዎቹ ነገሮች የትኞቹ ናቸው? መጥፎዎቹ? ለ) ክርስቲያኖች ብዙ ጊዜ ከእነዚህ መካከል አንዱ ከክርስቶስ ፍቅር ይለየናል የሚሉባቸውን ነገሮች በምሳሌነት ጥቀስ።

21ኛ ጥያቄ፡- የሐዋ. 21:17-26:32 አንብብ። ሀ) ከዚህ ክፍል ስለ ጳውሎስ የምንማራቸውን አንዳንድ ነገሮች ዘርዝር። ለ) ስለ እግዚአብሔርና ከልጆቹም ጋር ስላለው ግንኙነት ምን እንማራለን?

1. ጳውሎስ ለአይሁዶችና ለባሕላቸው የነበረውን አክብሮት አሳየ (የሐዋ. 21:17-26)

22ኛ ጥያቄ፡- 1ኛ ቆሮ. 9:19-23 አንብብ። ሀ) ጳውሎስ በሐዋ. 21:17-26 ይህንን መርሕ ያሳየው እንዴት ነው? ለ) ይህ መርሕ ዛሬ ተግባራዊ የሚሆንባቸውን መንገዶች ዘርዝር። በሕይወትህ ይህን መርሕ ያሳየህበትን መንገድ በምሳሌ ገለጽ።

ለብዙ ወራት ጳውሎስ በአይሁዶች የበዓለ ጎምሳ በዓል ላይ ለመገኘት ሲጥር ታይቷል (የሐዋ. 20:16)። በመጨረሻም፡ ከጥቂት ቀናት ቀደም ብሎ በስፍራው ደረሰ። የክርስቶስ ወንድምና የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን ዋነኛ የቤተ ክርስቲያን መሪ ከነበረው ከያዕቆብና ከሌሎችም የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎች ጋር በመገናኘት፡ እግዚአብሔር በአሕዛብ መካከል ስላከናወነው ተግባር ሪፖርት አደረገ።

እግዚአብሔር በአሕዛብ መካከል በሚያከናውነው ተግባር ደስ ቢሰኙም እንኳ፡እነዚህ ሽማግሌዎች አንድ ስጋት ነበራቸው። ይኸውም ጳውሎስ በኢየሩሳሌም ሰዎች ዘንድ የአይሁድና የሙሴ ሕግ ጠላት ተደርጎ ይቆጠር ነበር። በሐዋርያት ሥራ 15 ላይ አሕዛብ በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ለማግኘት ምን ማድረግ አለባቸው? በሚለው ጉዳይ ላይ ቀደም ሲል ቤተ ክርስቲያን ጉባኤ ተቀምጣ የመከረች ሲሆን፡ አሁን ደግሞ ጳውሎስ ከዚያ ርቆ በመሄድ ለአይሁድ የሙሴን ሕግ መጠበቅ አስፈላጊ አይደለም በማለት እያስተማረ ነው የሚል ግምት ነበራቸው። ስለሆነም፡ ክርስቲያኖችም ክርስቲያኖችም ያልሆኑ በሺህ የሚቆጠሩና በዓሉን በኢየሩሳሌም ለማክበር የተሰበሰቡ የአይሁድ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች፡ ክርስቲያኖች የአይሁድ ባሕሎቻቸውንና የብሉይ ኪዳን ሕግ መጠበቃቸውን የግድ መተው እንደሌለባቸው ለማሳየት ፈለጉ።

የናዝራዊ ስለት የተሳሉ አራት አይሁድ ክርስቲያኖች አሉ (ዘኁል. 6:12-12)። ይሁንና በሥርዓቱ መሠረት አልነጹም። የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን መሪዎች፡ ጳውሎስ ለአይሁድ የብሉይ ኪዳን ደንቦች ያለውን ድጋፍ እንዲያሳይ ከእነዚህ አራት ሰዎች ጋር የመንጻት ሥርዓት እንዲፈጽም ጠየቁት። ይህ ውጫዊ የብሉይ ኪዳን ልማዶችን ማክበር ጳውሎስ የአይሁዶችን የብሉይ ኪዳን ልማዶች መቀጠል እንደማይቃወም በግልጽ ያሳይ ነበር። ጳውሎስ ከተለያዩ ቡድኖች ጋር ራሱን ለማስማማት የሚሞክር አገልጋይ ከመሆኑም በላይ፡ ይህ የአሕዛብ ደኅንነት ጉዳይ ባለመሆኑ ፈቃደኛነቱን ገለጸ። ከአማኞች ጋር መስማማቱንና ወንጌልን ማስፋፋቱ ላጳውሎስ ከሕይወቱና በፈለገበት መንገድ ለማምለክ ከመቻሉ በላይ ነበር (1ኛ ቆሮ. 9:19-23)።

2. ጳውሎስ ታሰረ (የሐዋ. 21:27-39)

በሰባተኛው ቀን መጨረሻ ላይ ጳውሎስና አራቱ ሰዎች የመንጃት ሥርዓቱን ለማግኘት ወደ ቤተ መቅደስ ሄዱ። በቤተ መቅደስ ውስጥ የተለያዩ ክፍሎች ነበሩ። የውስጠኛው ክፍል የካህናት ቀጣዩ የወንዶች ከዚያም የሴቶች የመጨረሻው ደግሞ የአሕዛብ አደባባይ ነበር። አሕዛብ ለእነርሱ ከተወሰነው ክልል ለማለፍ መብት አልነበራቸውም። ከአሕዛብ ወደ ሴቶች አደባባይ በሚያስገባው በር ላይ አሕዛብ ወደዚያ ቢገቡ የምት ፍርድ እንደሚጠበቃቸው የሚያስጠነቅቅ ጽሑፍ ነበር። የእስያ አይሁዶች ጳውሎስን በወንዶች አደባባይ ውስጥ ሲመለከቱ አሕዛብን ወደዚያው ይዟቸው የገባ መሰላቸው እነዚህ ሰዎች ጳውሎስ የመሴን ሕግ እንዲተፈ ሰዎችን እንደሚያስተምርና አሕዛብን ወደ ቤተ መቅደሱ እንዳስገባ በሚናገሩበት ወቅት ብጥብጥ ተፈጠረ። ጳውሎስን ከቤተ መቅደሱ አስወጥተው ሊወግሩት በሚወስዱበት ጊዜ የርም ወታደሮች ደርሰው አስጣሉት። ቀደም ሲል ብዙ አይሁዶች በርም መንግሥት ላይ እንዲያምጹ ያደረገ ግብፃዊ አይሁድ ነው ብለው ስላሰቡ ወደ እስር ቤት ወሰዱት።

3. ጳውሎስ ለአይሁዶች ንግግር አደረገ (የሐዋ. 21:40-22:29)

ጳውሎስ ለሕዝቡ ለመናገር ጠይቆ ከተፈቀደለት በኋላ የአይሁድ ቋንቋ በሆነው በአረማይስጥ ቋንቋ መናገሩን ቀጠለ። ለአይሁዶች ሲናገር ከክርስቶስ በፊት ምን ዓይነት ሰው እንደነበረ ገለጸላቸው። በዘመኑ እጅግ ታላቅ ሰው በሆነው በግልጽ አግር ሥር የተማረና ለሃይማኖት ቀናዒ የሆነ አይሁዳዊ እንደነበረ ገለጸ። ልክ እንደ እነርሱ የመንጃትን ተከታዮች ጠልቶ እያሳደደ ይገድላቸው ነበር። ከዚያ በኋላ እንዴት ተለወጠ? ከናዝሬት ኢየሱስ ጋር በመገናኘቱ ነበር የተለወጠው። ለዚህ ምስክሩ ማን ነበር? ሐናንያ የተባለና ምናልባትም በቤተ መቅደሱ ውስጥ ከነበሩት አይሁዶች አንዳንዶቹ የሚያውቁት ፈሪሃ እግዚአብሔር ያደረበት አይሁዳዊ ነበር። ጳውሎስ እግዚአብሔር ከደገንነቱ በኋላ ስለነገረው ሌላ ራእይ በመግለጽ ንግግሩን ቋጩ። በቤተ መቅደሱ ውስጥ ሳለ እግዚአብሔር አይሁዶች ምስክርነቱን እንደማይቀበሉና ወንጌልን ወደ አሕዛብ ማድረስ እንዳለበት በመግለጽ አስጠነቀቀው።

ጳውሎስ ስለ አሕዛብ መናገር ሲጀምር አይሁዶች በቁጣ ገነፈሉ። «እንዴት እግዚአብሔር እኛን ትቶ አንድን አገልጋይ ወደ አሕዛብ ይልከዋል? አሕዛብ እንዴት እንደ ምርጥ የእስራኤል ሕዝብ በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነትን ሊያገኙ ይችላሉ?» ሲሉ አሰቡ። አይሁዶች በጣም ስለተበላጩ የርም ወታደሮች ባሉበት ጳውሎስን ለመገደል ሞከሩ።

የርም ሻለቃ የአረማይስጥ ቋንቋ ስለማያውቅ አይሁዶች ለምን እንደ ተቆጡ አልገባውም ነበር። በተለመደው የርማውያን ስልት ጳውሎስን ለመግረፍና እውነቱን ለማውጣት ወሰነ። ጳውሎስ ግን የርም ዜግነቱን በመጠቀም ከመገረፍ ጸነ። ያን ጊዜ የርም ዜግነት እንደ ዛሬው የአሜሪካ ዜግነት ይፈለግ ነበር። (ብዙ ሰዎች ለዲቪ ሎተሪ ይወዳደራሉ) ሻለቃው የርምን ዜግነት ያገኘው በገንዘብ ገዝቶ ነበር። ጳውሎስ ግን የርም ዜጋ ሆኖ

ነበር የተወለደው። ይህም የጳውሎስ ወዳጆች አያት ቅድማያቶች የሮምን መንግሥት የሚያስደስት ተግባር አከናውነው ይህን ዜግነት እንዳገኙ ያሳያል። የሮም ዜጎች በዚህ መንገድ አይቀጡም ነበር። አንዳንድ ጊዜ ጳውሎስ ከስደት ለመዳን የሮም ዜግነቱን ሲጠቀም፣ ሌላ ጊዜ (ለምሳሌ፣ በፊልጵስፎስ) ከቅጣቱ በፊት ስለ ሮማዊ ዜግነቱ ለመግለጽ አለመፈለጉ አስገራሚ ነበር (የሐዋ. 16:16-40)። የሮም ዜግነቱን ሳይገልጽ ስደቱን የተቀበለባቸው ጊዜዎች ነበሩ።

4. ጳውሎስ በአይሁድ ሸንጎ ፊት ማስረጃውን አቀረበ (የሐዋ. 22:30-23:11)።

በማግሥቱ የሮሙ ሻለቃ የአይሁድ ሸንጎ ጳውሎስን በተመለከተ ስብሰባ ተቀምጦ እንዲወያይ አዘዘ። ጳውሎስ በእግዚአብሔር ፊት ሕሊናው ንጹሕ እንደሆነ በመግለጽ መከላከያውን አቀረበ። በዚህ ጊዜ ሊቀ ካህን የነበረውና ከ47-59 ዓ.ም. ያገለገለው ሐናንያ ነበር። (ማስታወሻ፡- ይሄ ክርስቶስ በተሰቀለ ጊዜ ከነበረው ሐናንያ የተለየ ነው)። እርሱም ጳውሎስ እንዲገረፍ ከሰጠው ትእዛዝ እንደምንረዳው በጫካኝነቱ የታወቀ ሰው ነበር። ሐናንያ በሰዎች ዘንድ የተጠላ ስለነበር፣ አይሁዶች በሮም ላይ ባመጹ ጊዜ እርሱንም ገድለውታል።

ምንም እንኳ ሐናንያ በጳውሎስ ላይ የድብደባ ተግባር እንዲፈጸም በማድረግ የእግዚአብሔርን ሕግ ቢተላለፍም፣ ጳውሎስ ሊቀ ካህኑን ተቃውሞ መናገሩ ስሕተት እንደሆነ አምኗል። ጳውሎስ ሊቀ ካህናቱን ተቃውሞ መናገሩ ስሕተት የሆነው ለምንድን ነው? ዳዊት ሳያልን ለመግደል እንዳልፈለገ ሁሉ፣ ጳውሎስ እግዚአብሔር የመሪዎችን ሹመት እንደሚቆጣጠር ያውቅ ነበር። እግዚአብሔርን ቢወድዱም ባይወድዱም፣ ክርስቲያን እግዚአብሔር የሾማቸውን ሰዎች እስኪሸር ድረስ ማክበርና መታዘዝ አለበት። (ሮሜ 13:1-7 አንብብ።)

23ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ክርስቲያኖች ብዙውን ጊዜ በፖለቲካ መሪዎቻቸው ላይ የትችት ታላት የሚሰነዝሩት እንዴት ነው? ለ) ጳውሎስና መጽሐፍ ቅዱስ በሚያስተምሩት መሠረት፣ ይህ ትክክል ይመስልሃል? ሐ) 1ኛ ጢሞ. 2:1-2 አንብብ። አንተና ቤተ ክርስቲያንህ ይህን ትእዛዝ እየፈጸማችሁ ያላችሁት እንዴት ነው? ለመሪዎቻችን ብንጸልይላቸው፣ ይህ በእነርሱ ላይ ከማግረር የሚጠበቀን እንዴት ነው?

ጳውሎስ የወንጌሉ ማዕከል የሆነውን ነገር መለኮታዊ መሠረት በማንሣት በአይሁድ ሸንጎ ፊት መናገር ጀመረ። በሸንጎው ውስጥ ከሁለት የተለያዩ ቡድኖች የተወጣጡ ሰዎች ነበሩ። ከሊቀ ካህናቱና ከሀብታም ነጋዴዎች ወገን የሆኑት ሰዶቃውያን በትንሣኤ ሙታን አያምኑም ነበር። ሕግ በመጠበቅ ላይ ያተኩሩ የነበሩት አክራሪ ፈሪሳውያን ግን በትንሣኤ ሙታን ያምኑ ነበር። የወንጌሉ እምብርት የክርስቶስ ሞት ብቻ ሳይሆን ትንሣኤውም ጭምር ነው። ጳውሎስ በ1ኛ ቆሮ. 15:12-19 እንደ ገለጸው፣ የሙታን ትንሣኤ ባይኖርና ክርስቶስም ከሞት ባይነሣ ኖሮ፣ የክርስትና እምነት ዋጋ አይኖረውም ነበር። አይሁዶች ሊከራከሩበት የሚገባው ቁልፍ ጉዳይ የሙታን ትንሣኤ መኖር ወይም አለመኖርና የክርስቶስ ከሞት መነሣት ወይም

አለመነሣት በመሆኑ፤ እውሉስ የሙታን ትንሣኤ የእስራቱ ምክንያቱ እንደሆነ ገለጸ። የእውሉስን ንግግር ተከትለው አይሁዳውያን እርስ በርሳቸው ስለ ሙታን ትንሣኤ መኖር አለመኖር ይሟገቱ ጀመር። አንዳንዶች እውሉስን ደግፈው መናገር ጀመሩ። ጠቡ እየተካረረ ሲመጣ ሻለቃው በእውሉስ ላይ ጉዳት እንዳይደርስበት በማሰብ ወደ እስር ቤት መልሶ ወሰደው። ከዚያም እግዚአብሔር ወደ እውሉስ ዘንድ በመምጣት ወደ ሮም ሄዶ እስኪመለከርለት ድረስ ምንም ክፉ ነገር እንደማይደርስበት በመግለጽ አበረታታው። እውሉስ ይህ ሁሉ ሊሆን ከሁለት ዓመት በላይ እንደሚፈጅ አላወቀም ነበር።

5. አይሁዶች እውሉስ በቂሣርያ ታስሮ ሳለ ሊገድሉት አሜሩ (የሐዋ. 23:12-35)።

እግዚአብሔር ፈቃዱን ለመፈጸም ሁኔታዎችን የሚቆጣጠርበት መንገድ አስገራሚ ነው። የአይሁድ መሪዎች እውሉስን ለመግደል ቆርጠው ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር የእውሉስ እኅት ልጅ ዕቅዳቸውን እንዲሰማ አደረገ። እውሉስና ሻለቃው የአይሁዶችን ዕቅድ ከሰሙ በኋላ፤ አይሁድ በብዛት በሚኖሩበት የኢየሩሳሌም ከተማ እውሉስን ማሰሩ ለሕይወቱ አስጊ እንደሆነ ተገነዘቡ። ከዚህ ይልቅ በፍልስጥኤም የሮም ግዛት ማዕከል በነበረችው ቂሣርያ ለማሰር ወሰኑ። ሻለቃው በይሁዳና በኢየሩሳሌም የሮም ገዥ ለነበረው ፊሊክስ በዳፈው ደብዳቤ፤ እውሉስ የፖለቲካ ወንጀል እንዳልፈጸመና ከአይሁድ ባለሥልጣናት ጋር ሃይማኖታዊ ሙግት እንዳለበት በግልጽ አመልክቷል። ሉቃስ ሮማውያን እንዲያውቁ የሚፈልገውም ዋነኛ መልእክት ይህ ነበር። ይኸውም እውሉስ ሞት ወይም እስራት የሚገባው ዓማጺ አለመሆኑ ነበር። እውሉስ በሕጋዊ መንገድ እንዳይመረመር በአጻራጭ ሊገድሉት የሚፈልጉ የአይሁድ መሪዎች ነበሩ። በሃይማኖታዊ ጉዳይ የሚሞግቱት ይህ የሃይማኖት ጉዳይ ደግሞ ሮማውያን ጣልቃ ለመግባት የሚፈልጉት ነገር አልነበረም።

24ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር ሁኔታዎችን በመቆጣጠር (የማያምኑ ሰዎች <አጋጣሚ> እንደሚሉት) ሕዝቡን ሲጠብቅ ወይም ሲጠቅም የተመለከትህበትን መንገድ ገለጽ። ለ) ይህ እግዚአብሔር በክርስቲያን ሕይወት ውስጥ የሚፈጸመውን ነገር ሁሉ ስለ መቆጣጠሩ ምን ያስተምርሃል?

6. እውሉስ፤ ፊሊክስ በተባለ የሮም ባለሥልጣን ፊት ተመረመረ (የሐዋ. 24)።

የአይሁድ መሪዎች ጉዳያቸውን በፊሊክስ ፊት ያቀርብ ዘንድ ጠርጠሉስ የተባለ ጠበቃ ቀጠሩ። ስሙ እንደሚያመለክተው፤ ይህ ጠበቃ ሮማዊ ነበር። ወይም ደግሞ በሮም አድርጎ በሮማውያን ስም የሚጠራ አይሁዳዊ ሊሆን ይችላል። ጠርጠሉስ እውሉስ የናዝሬውያን (የክርስቲያኖች) ወገን መሪ ሆኖ በሮም ግዛት ሁሉ ሁከትን እንደ ፈጠረና ቤተ መቅደሱን እንዳረከሰ በመግለጽ ይከሰሰው ጀመር። (ምናልባትም በሮም ለቂሣር የቀረበው ክስ ይሄ ሳይሆን አይቀርም።) እውሉስ ቤተ መቅደሱን እንዳላረከሰና የአይሁዶችን አምልኮ በብሉይ ኪዳን ሕግ መሠረት እንደሚያመልክ በመግለጽ ለከሳቸው

ምላሽ ሰጠ። ይህም ሆኖ፣ የ «መንገዱ» እምነት ተከታይ መሆኑን አልካደም። ክርስትና የአይሁድ ዓማጊ ወገን ሳይሆን፣ እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን የሰጠው የተስፋ ቃል ፍጻሜ እንደሆነ አብራራ። ሁከትን በተመለከተ፣ በቅርቡ በኢየሩሳሌም የተከሰተው ሁኔታ እንደሚያመለክተው፣ ሁከት የሚፈጥሩት ክርስቲያኖች ወይም ጳውሎስ ሳይሆን አይሁዶች ነበሩ።

ምንም እንኳን ፊሊክስ ክርስቲያኖች ለሮም መንግሥት አስጊ እንዳልሆኑ ቢያውቅም፣ በአይሁድ መሪዎች ላይ እርምጃ ለመውሰድ አልደፈረም። ስለሆነም፣ ምንም ነገር አላደረገም። ጳውሎስ ወደ እስር ቤት እንዲመለስ ካደረገ በኋላ በድብቅ ለእርሱና አይሁዳዊ ለነበረች ሚስቱ ስለ ክርስቶስ እንዲመለከርላቸው ጠየቀው። ጳውሎስ ወንጌሉን በመስበክ ስለ መጭው የእግዚአብሔር ፍርድ ሲናገር፣ ፊሊክስ ሊሰማው አልወደደም።

ለሁለት ዓመት ፊሊክስ ጳውሎስን እስር ቤት አኖረው። ከዚህ በኋላ ጳውሎስ ችሎት ፊት የቀረበ አይመስልም። ዛሬ እንደምታዩዋቸው ብዙ የመንግሥት መሪዎች፣ ፊሊክስ ለፍትሕ ጉቦ ፈለገ። በእነዚህ ሁለት ዓመት ውስጥ ጳውሎስ ለመስበክ ባለመቻሉ አንዳንድ ሰዎች ጊዜ ባከናበታል ብለው ያስባሉ። እግዚአብሔር ጳውሎስ ያንን ሁሉ ጊዜ ከእስር ቤት እንዲያሳልፍ የፈቀደው ለምንድን ነው? መልሱን አናውቅም። ነገር ግን እግዚአብሔር ጊዜ አያባክንም። እግዚአብሔር ልዑል በመሆኑ ምናልባትም እስከ ዘላለሙ ለማስተዋል የማንችላቸው ሰውር ዓላማዎች አሉት። እግዚአብሔር አንዳንድ ጠቃሚ ነገሮችን በማስተማር በጳውሎስ ሕይወት እየሠራ ነበር። ሉቃስ ወንጌሉን የጻፈው በዚህ ጊዜ ሳይሆን አይቀርም። አንዳንድ ምሑራን ጳውሎስ የኤፌሶንን፣ የፊልጵስዮስንና የቆላስይስን መልእክቶችን የጻፈው በዚህ ጊዜ እንደነበር ያስባሉ። (አብዛኞቹ ምሑራን ግን እነዚህ መልእክቶች በሮም እንደ ተጻፉ ያስባሉ።)

25ኛ ጥያቄ፡- እግዚአብሔር ሰዎች እንደ ባክነ ጊዜ ወይም እንደ ጉዳት የቆጠሩትን ነገር እንዴት ለክብሩ ሊጠቀም እንደ ተመለከተህ ግለጽ።

7. ጳውሎስ በፊስጦስ ፊት ቀረበ (የሐዋ. 25:1-12)።

ተከታዩ የሮም ባለሥልጣን ፊስጦስ ነበር። ገና ሥልጣን ከመጨበጡ የአይሁድ መሪዎች የጳውሎስን ክስ ይዘው ቀረቡ። ጳውሎስ ሁከትን እንዳላስነሣና የአይሁድን ሕግና ቤተ መቅደስ እንዳላረከሰ በመግለጽ ከክሱ ነፃ መሆኑን አስረዳ። በተጨማሪም፣ ጳውሎስ ለፊስጦስና ለሮም መንግሥት አስጊ ሰው አለመሆኑን አብራራ። ጳውሎስ በመንገድ ላይ እንደሚገድሉት ወይም ፍትሕ እንዳያገኝ ያደርጋሉ ብሎ ስላሰበ ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ አልፈለገም። በዚህ ጊዜ ጳውሎስ የሮም ባለሥልጣን የአይሁድ መሪዎችን ስለሚፈራ ፍትሐዊ ምርመራ እንደማይደረግለት ተገንዝቦ ነበር። ስለሆነም፣ የሮም ዜግነቱን ለመጠቀም ወሰነ። ማንም የሮም ዜግነት ያለው ሰው ጉዳዩ በሮም ከፍተኛ ችሎት የመዳኘት መብት ስለነበረው ጳውሎስ ለቋሣር ይግባኝ ጠየቀ። ጉዳዩ ፊስጦስን እርይ ሲያሰኝ፣ አይሁዶችን እንዳስቆጣ ጥርጥር የለውም። በዚህ ጊዜ ክሱ አይሁዶችን ከሚፈሩትና በጣም አስቸጋሪ በሆነው አውራጃ ሰላምን ለማስፈን ከሚፍጨረጨሩት የአካባቢው

ባለሥልጣናት እጅ ወጥቶ ነበር። እውሎስ ወደ ሮም ለመስደድ ተገደደ። ሉቃስ ለሮም ባለሥልጣናት እውሎስ ወደ ሮም የሄደው በይሁዳ ከነበሩት ወኪሎቻቸው ፍትሕን ስላላገኘ መሆኑን እያመለከተ ነበር።

8. እውሎስ በንጉሥ አግሪኦ ፊት ቀረበ (የሐዋ. 25:13-26:32)

ንጉሥ አግሪኦ ዳግማዊት ፊስጦስ የይሁዳ ገዥ ሆኖ በመሾሙ እንኳን ደስ አለህ? ሊለው መጥቶ ነበር። በዚህ ጊዜ እርሱ የገሊላና የቤሪያ አካባቢ ገዥ ነበር። በተጨማሪም፣ በኢየሩሳሌም ሊቀ ካህናትን የመሾም ሥልጣን ተሰጥቶት ነበር። በ 86 ዓ.ም. አይሁዶች በሮም መንግሥት ላይ እንዳያምጹ ለማድረግ ቢሞክርም አልተሳካለትም። በዐመፁ ጊዜ ከአይሁዶች ይልቅ ለሮማውያን ነበር የወገነው።

ንጉሥ አግሪኦ ዳግማዊ የፍልስጥኤም ጉዳይ ሊቅ በመሆኑ፣ ፊስጦስ የእውሎስን ክስ ሊያዋየው ፈለገ። ፊስጦስ አይሁዶች እውሎስን የጠሉት በፖለቲካዊ ጉዳይ ሳይሆን ስለ ክርስቶስ በተነሣው ክርክር እንደሆነ ለመገንዘብ ችሎ ነበር። እንዲህ ዓይነቱ ጥላቻ ለምን ከነገረ መለኮታዊ ክርክር ሊመነጭ እንደ ቻለ ለመረዳት ባለመቻሉ፣ ፊስጦስ ንጉሥ አግሪኦ ችግሮቹን እንዲያብራራለትና ስለ እውሎስ ለሮም ባለሥልጣናት ምን እንደሚጽፍ እንዲመክረው ጠየቀው።

ለንጉሥ አግሪኦ ባቀረበው መከላከያ እውሎስ የሕይወት ታሪኩን ብቻ ነበር የተረከለት። በዚህ ጊዜ እውሎስ ትኩረት ያደረገው ከክርስቶስ ጋር ከመገናኘቱ በፊት በነበረው ሕይወቱና እግዚአብሔር እንዴት እንደ ለወጠው ነበር። በዚያን ጊዜ ፈሪሳዊና የብሉይ ኪዳንን ሕግ ለመከተል የሚፈልግ ሰው እንደነበር ገለጸ። በክርስቲያኖች ላይ ስለወሰዳቸው ጠንካራ እርምጃዎችም ገልጾአል። ነገር ግን እውሎስ ከክርስቶስ ጋር በደማስቆ መንገድ ሲገናኝ ነገሮች ከመቅጽበት ተለወጡ። እውሎስ እግዚአብሔር መንፈሳዊ ዓይኖቻቸውን ለመክፈት ወደ አይሁዶችና አሕዛብ እንዴት እንደ ላከው አብራራ። መልእክቱም ዐመፅ ሳይሆን፣ የኃጢአት ኑዛዚ፣ ይቅርታና በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነትን ማግኘት ነበር። «አንድ ሰው እግዚአብሔር በዚህ ዓይነት ሲጠራው ምን ሊያደርግ ይችላል?» ሲል ጠየቀ። ሊያደርግ የሚችለው ነገር ቢኖር እግዚአብሔርን በመታዘዝ በዓለም ሁሉ ወንጌልን መመስከር ነበር። የአይሁድ መሪዎች ሊገድሉት የፈለጉት እግዚአብሔርን ስለ ታዘዘ ነበር።

ከዚህ በኋላ፣ እውሎስ ከብሉይ ኪዳን ስለ ክርስቶስ ያብራራ ጀመር። ይህም አግሪኦ የሚያውቀው ነገር ነበር። ነገር ግን ይህ ለፊስጦስ ከባድ አሳብ ስለነበር እውሎስ ያበደ መሰለው። እውሎስ የመከላከያ አሳቡን ያቀረበው ግን ብሉይ ኪዳንን ለሚያውቀው አግሪኦ ነበር። የሚያሳዝነው አግሪኦ በክርስቶስ ለማመን ፈቃደኛ አልነበረም።

ለሉቃስ አስፈላጊው ነገር አግሪኦ ስለ እውሎስ የነበረው አስተያየት ነበርና አይሁዶች በእውሎስ ላይ የመሠረቱት ክስ ባዶ ነበር። ለእውሎስ መገደል ቀርቶ ለመታሰርም እንኳ በቂ መሠረት ያለው ክስ ሊያቀርቡበት አልቻሉም። የሮም ወዳጅና የአይሁድን ሁኔታ ከሁሉም በተሻለ መልኩ

የሚያውቀው አገረኛ፤ የጳውሎስን ንጽሕና ከመሰከረ ዘንድ፤ ሮማውያን እንደ ስጋት ሳይቆጥሩ በነፃ ሊያሰናብቱት ይገባ ነበር።

26ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር፤ ጳውሎስ ወደ ሮም እንደሚሄድ ተናግሮ ነበር (የሐዋ. 23:11)። እግዚአብሔር ጳውሎስን ወደ ሮም ለመውሰድ ለምን ይህንን መንገድ የተጠቀመ ይመስልሃል? ለ) ጳውሎስ እስረኛ በመሆኑ ብቻ ወንጌልን ሊሰሙ የቻሉትን ሰዎች ዘርዝር። ሐ) ይህ እግዚአብሔር ጳውሎስ በእስር ቤት ረዥም ጊዜ ታት እንዲያሳልፍ ስላደረገባቸው ምክንያቶች ምን ፍንጭ ይሰጣል?

አራተኛ ቀን የሐዋርያት ሥራ 27-28

እግዚአብሔር ጳውሎስ ወንጌልን ወደ ሮም እንደሚያደርስ ተናግሮ ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ይህንን ለማድረግ የተጠቀመበት መንገድ ጳውሎስን ጨምሮ ብዙ ክርስቲያኖችን ሳያስገርም አይቀርም። ጳውሎስ እንደ ነፃ ሰው ሳይሆን ታስሮ ወደ ሮም ለመሄድ ተገደደ። ይህ እስረኛ ሆኖ የጀመረው ጉዞ ራሱ በችግር የተሞላና የሞት አደጋ ያንጥበበበት ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ጳውሎስን ሮም ለማድረስ ወሰኖ ነበር። ስለሆነም፤ ማዕበልና የመስጠም አደጋ ቢደርስበትም፤ እግዚአብሔር ግን ባሪያውን ወደ ሮም ወስዶታል።

27ኛ ጥያቄ፡- የሐዋ. 27-28 አንብብ። ሀ) ከእነዚህ ምዕራፎች ስለ እግዚአብሔር መንገዶች ምን እንማራለን? ለ) ስለ ጳውሎስ ምን እንማራለን? ሐ) በመጽሐፉ መጨረሻ ገጽ ላይ ያለውን ካርታ በመጠቀም ከፍልስጥኤም እስከ ሮም የነበረውን የጳውሎስን ጉዞ የሚያሳይ ካርታ ላል።

1. ጳውሎስ ወደ ሮም ሄደ (የሐዋ. 27:1-28:16)።

ከጳውሎስ ጋር ወደ ሮም የተጓዘው ሉቃስ (ሉቃስ «እኛ» እያለ መጻፉን ልብ በል) ስለ አስቸጋሪው ጉዞ በዝርዝር ጽፎአል። በጥንት ጊዜ ጀልባዎች በነፋስ እየተነዱ በሜድትራኒያን ባሕር ይጓዙ ነበር። እንደ ዛሬዎቹ መርከቦች ሞተር አልነበራቸውም። በተወሰኑ ወቅቶች ተደጋጋሚ ማዕበል ስለሚያጋጥም፤ ብልህ የሆኑ ሰዎች የማይጓዙባቸው ብዙ ወራት ነበሩ።

ነገር ግን ፊስጦስ፤ ጳውሎስ በፍጥነት ከእጁ እንዲወጣ ስለፈለገ ቶሎ ወደ ሮም ሊልከው ወሰነ። ስለሆነም፤ ወደ ሮም የሚሄድ መርከብ እንዳገኘ ጳውሎስን በሮም የመቶ አለቃ አስጠብቆ ላከው። ያለ ምንም ችግር እስከ ቀርጤስ ደሴት ድረስ ተጓዙ። ጳውሎስ ቀጣዩ ጉዟቸው አደገኛ እንደሚሆን ቢያስጠነቅቃቸውም፤ የመቶ አለቃው ወደ ሮም ቀረብ ብሎ የተሻለ ዳርቻ ለማግኘት ስለ ፈለገ፤ ወደፊት እንዲቀጥሉ አስገደዳቸው። ከዚህ ውሳኔው የተነሣ መርከቧ ስትሰጥም የተጓዣቸው ሕይወት ከአደጋ ላይ ወደቀ። ከብርቱው ማዕበል የተነሣ መርከቧ ተጋጭታ ተሰበረች። ነገር ግን እግዚአብሔር ለጳውሎስ እንደ ተናገረው ሕዝቡ ሁሉ ወደ ዳርቻው በሰላም ደረሱ።

ጳውሎስ እስረኛ ቢሆንም እንኳ፤ እግዚአብሔር ምናልባትም ወንጌል ተሰብኮ በማያውቅባት በዚህች ደሴት ሥራ አዘጋጅቶለት ነበር። እፋኝት እባብ ቢነድፈውም እግዚአብሔር ስላዳነው፤ ለደሴቲቱ መሪና ለብዙ ሕዝብ

ለመስበክ ቻለ። ሉቃስ፣ ጳውሎስ ባደረገው ተአምር ላይ ቢያተኩርም፣ ጳውሎስ ስለ ክርስቶስ ይመስክር እንደነበር ጥርጥር የለውም።

እግዚአብሔር እኛን ከሚያበረታታበት ዐበይት መንገዶች አንዱ፣ ክርስቲያኖችን በመጠቀም ነው። የማዕበሉ ጊዜ እስኪያልፍ ድረስ ለሦስት ወራት ከጠበቀ በኋላ፣ ጳውሎስ ወደ ሮም ተጓዘ። በኢጣሊያ ወደ ፑቲኖሉስ ከተማ (የሮም ዋነኛ የወደብ ከተማ) ሲደርሱ፣ እግዚአብሔር ጳውሎስን ለማጽናናት ክርስቲያኖችን ተጠቀመ።

2. ጳውሎስ በሮም ሰነበተ (የሐዋ. 28:17-31)

እግዚአብሔር እንደ ተናገረው ረዥም ጊዜ ቢፈጅም፣ ጳውሎስን ሮም አድርሶታል። እግዚአብሔር እኛ በምንጠብቀው መንገድ ባይሆንም፣ የሰጠውን የተስፋ ቃል ይፈጽማል። ጳውሎስ እስረኛ ቢሆንም፣ አገልግሎቱ አላቆመም። ሉቃስ፣ ጳውሎስ በሮም ስላሳለፈው ሕይወት ዝርዝር ጉዳዮችን ባይነግረንም፣ ከአይሁድ መሪዎች ጋር ስለመገናኘቱ ገልጾአል። ጳውሎስ ሮም እንደ ደረሰ፣ ታሪኩን ለማብራራት የአይሁድ መሪዎችን ሰበሰበ። ስለ እርሱ በኢየሩሳሌም የነበሩ ሊቀ ካህናት የሐሰት መረጃ እንዳስተላለፉ ገምቶ ነበር። ነገር ግን እነዚህ የአይሁድ መሪዎች ከኢየሩሳሌም የደረሳቸው መረጃ ስለነበር፣ ከጳውሎስ ጋር ለመነጋገር ፈቃደኞች ነበሩ። ጳውሎስ ለእነዚህ ሰዎች ክርስቶስ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶችን የፈጸመ መሢሕ እንደሆነ አብራራላቸው። ጥቂት አይሁዶች ጳውሎስ የተናገረውን አሳብ ሲቀበሉ፣ ብዙዎቹ ግን ሳያምኑ ቀርተዋል። ጳውሎስ ያለግመን ዝንባሌአቸውን ሲመለከትም ባለግመናቸው የብሉይ ኪዳንን ቃል እየፈጸመ እንደሆነ አስጠነቀቃቸው። እግዚአብሔር ወንጌሉን ለአሕዛብ እንደሚሰጥ አሳስባቸው።

ሉቃስ የጳውሎስን ታሪክ ላይደመድም ትቶታል። ስለ ጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ሌላ መጽሐፍ ለመጻፍ እያቀደ ነበር? ጳውሎስ ከእስር በመፈታቱ ሉቃስ ታሪኩን ከመቀጠሉ በፊት ተጨማሪ መረጃ እየጠበቀ ነበር? ወይስ ሉቃስ ወንጌል ከኢየሩሳሌም ጀምሮ ወደ ሮም እንደ ተስፋፋ ለማሳየት የተነሣበት ዓላማ ከተሳካ በኋላ ሌላ ነገር ለመጨመር ባለመፈለጉ ይሆን? ምሑራን ብዙ የተለያዩ አሳቦችን ቢሰነዝሩም ምክንያቱን አናውቅም። ከሉቃስ ግጥቃለያ ለመረዳት የሚቻለው ነገር ቢኖር፣ ጳውሎስ በሮም ለሁለት ዓመት እንደ ታሰረና በእስር ቤት ሆኖ እንኳ ወንጌሉን ለብዙ ሰዎች ይመሰክር እንደ ነበር ነው። በፊልጵ. 1:13 ጳውሎስ ለንጉሡ ዘበኞች ወንጌልን እንደ መሰከረ ገልጾአል።

ጳውሎስ ምን ሆነ? በዚህ ጊዜ ተገድሎ ይሆን? ወይስ ተለቅቆ? በፊልጵ. 2:24 ላይ ጳውሎስ ከእስራቱ በቶሎ ለመለቀቅ ተስፋ እንደሚያደርግ የሚመለከት አሳብ ስላለ፣ በዚህ ጊዜ ጳውሎስ ላይፈታ አይቀርም። ከ1ኛ ና 2ኛ ጢዋቲያስ፣ እንዲሁም ከቲቶ መልእክቶች ለመረዳት እንደሚቻለው፣ እንደገና በትንሹ እስያ፣ ቀርጤስ፣ ግሪክና ምናልባትም እስከ ስፔይን ላይጓዝ አይቀርም። ከዚያ በኋላ ተይዞ ወደ ሮም ተላከ። በዚህ ጊዜ የሮም መንግሥት ከፍተኛ ፀረ-ክርስቲያኖዊ አጃም ስለነበረው በ67/68 ዓ.ም የጳውሎስን አንገት በሰይፍ እንዲቀላ በማድረግ ገደሉት።

28ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ክፍሉስ ሕይወት ክርስቶስን ስለመከተለ የተግርካቸውን ነገሮች ዘርዘር። ለ) እነዚህን ትምህርቶች እንዴት ከሕይወትህ ጋር ልታዛምድ እንደምትችል ተግባራዊ ምሳሌዎችን ዘርዘር።

አምስተኛ ቀን፡- የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ከሳምንታዊ ስብሰባ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

ማስታወሻ፡- የመጀመሪያውን ሳምንት የስብሰባ ቅርጽ ተክተል።

የውይይት ጥያቄዎች፡-

1. ሀ) ጳውሎስና በርናባስ የተጋጩት በምን ምክንያት ነበር? ለ) ከአራቱ ያለመስማማት ዓይነቶች ሁለቱን ምሳሌዎች ጥቀስ። ሐ) እያንዳንዱ የግጭት ምሳሌ እልባት የሚያገኝበት መጽሐፍ ቅዱሳዊ መንገድ ምንድን ነው? መ) የአመለካከት ልዩነት በሚኖርበት ጊዜ፣ አምስቱ ነጥቦች መከፋፈልን ለማስወገድ የሚያገለግሉት እንዴት ነው?
2. ሀ) ጳውሎስ ሲላስና ጢሞቴዎስ፣ ከእርሱ ጋር እንዲያገለግሉ የፈለገው ለምን ነበር? ለ) ከጳውሎስ አገልግሎት ወንጌላዊያንን ስለ መመደብና ሥራዎቻቸው ምን ሊሆን እንደሚገባ ምን ምን መርሆዎችን እንማራለን? ሐ) ብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እንደ ጢሞቴዎስ ያሉ ወጣቶችን በማሠልጠን ለመተካት የማይፈልጉት ለምንድን ነው?
3. ሀ) ሉቃስ የቤርያን አይሁዶች ያመሰገነው ለምን ነበር? ለ) ዛሬ ይኸው ተመሳሳይ ነገር ለቤተ ክርስቲያን አስፈላጊ የሚሆንባቸውን ምክንያቶች አብራራ። ሐ) አብዛኞቹ ክርስቲያኖች በመድረክ፣ በካሌቶች ወይም በቪዲዮዎች የሚቀርቡትን ትምህርቶች የመገምገም ልማድ አላቸው? ከሌላቸው፣ ለምን? መ) አንተ የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌ ብትሆን፣ ለምእመናን የሚቀርበውን ትምህርት መጽሐፍ ቅዱስ ከሚያስተምረው ጋር ለማንጻጸር ሽማግሌዎች ምን ዓይነት እርምጃ ሊወስዱ ይገባል ትላለህ?
4. የሐዋ. 20:18-35 አንብብ። ሀ) ጳውሎስ ለሽማግሌዎች ከሰጠው ምክር ስለ መሪነት ምን እንማራለን? ለ) ጳውሎስ ሽማግሌዎችን ስለ ሐሰተኛ መምህራን አስጠንቅቋል። ዛሬ የሐሰት አስተማሪዎች የሚመጡት ከየት ነው? ምን ያስተምራሉ? የማይከተሏቸው ዐበይት መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነቶች ምን ምን ናቸው? ምእመናንን ከእነዚህ የሐሰት አስተማሪዎች ለመጠበቅ የቤተ ክርስቲያንህ ሽማግሌዎች ምን እያደረጉ ነው?
5. ጳውሎስ ወደ ሮም ከመሄዱ በፊት ከታሰረባቸው ሁለት ዓመታትና በሮምም ካሳለፉቸው ሁለት የእስራት ዓመታት፣ እግዚአብሔር እንዳገድ ጊዜ ስለሚሠራበት መንገድ ምን እንማራለን?

የአዲስ ኪዳን አሰሳ

አንደኛ መጽሐፍ

የጽሕፈት ሥራ ተግባር

ለዚህ ትምህርት ዲፕሎማ ለመቀበል እያንዳንዱ ተማሪ የሚከተሉትን የጽሑፍ የቤት ሥራዎች ማጠናቀቅ አለበት። ከጥያቄዎቹ ውስጥ አንዱን በሉክ ወረቀት 10 ገጽ ወይም 20 ገጽ የደብተር ሉክ ሙሉ በሙሉ በመጠቀም መመለስ ይኖርበታል።

1. ከወንጌላት መካከል አንዱን ምረጥና የኢየሱስ ተከታይ ማለት ምን እንደሆነ ጻፍ። የእርሱ ደቀ መዝሙር መሆን ማለት ምን እንደሆነ ነው ኢየሱስ ያስተማረው? የኢየሱስ ደቀ መዝሙር ስለመሆን ኢየሱስ ያስተማረው ትምህርት በአሁኑ ወቅት አማኞች እንዴት መኖር እንዳለባቸው የሚያስተምረን ምንድን ነው?

ሀ. አንድ ሰው የኢየሱስ ደቀ መዝሙር የሚሆነው እንዴት ነው?

ለ. የኢየሱስ ደቀ መዝሙር ሊሆን ከሚፈልግ ሰው ኢየሱስ ምን ይጠብቃል?

ሐ. የኢየሱስ ደቀ መዝሙር ከገንዘብ፣ ሥራ፣ ወዘተ... ጋር በሚኖረው ግንኙነት ምን ያደርጋል?

መ. ኢየሱስ ሊከተሉት ለወደዱ ሰዎች የሰጠውን ምላሽ እኛ በተደጋጋሚ ሰዎችን በክርስቶስ እንዲያምኑ ስንመራቸው ከምንመለከርበት መንገድ ጋር አወዳድር። ኢየሱስ ባደረገው መልክ አዘውትረን አድርገነው ቢሆን ኖሮ ምን ያህል ምስክርነታችን ሊለወጥ ይችላል ነበር?

2. የአማኝ ግብ እንደ ኢየሱስ መሆን ነው። ከወንጌላት ኢየሱስን ስለመምሰል ምን ልንማር እንችላለን?

ሀ. ባህሪያችን ምን መምሰል አለበት?

ለ. ስለ ድሆች፣ ስለ ሴቶች፣ ስለ ተገለሉ ሰዎች፣ ስለ ሃይማኖት መሪዎች፣ ስለ ሃብታሞች፣ እንደ አመንዝራዎች ስለመሳሰሉት ጋጢአተኛ ሰዎች፣ ወዘተ... ምን ዓይነት አስተሳሰብ ሊኖረን ይገባል?

ሐ. በምን ዓይነት አገልግሎቶች ውስጥ ነው መሳተፍ የሚገባን?

መ. ስለ መሪዎች ምን ዓይነት አመለካከት ሊኖረን ይገባል?

3. ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ላይ ክርስትና ከጀመረበት ከኢየሩሳሌም አንሥቶ ወደ አሕዛብ ዓለም በሙሉ እንዴት እንደተስፋፋ በጥልቀት አጥና። ስለሚከተሉት ምን እንማራለን፡-

ሀ. ስለ ወንጌላዊ (ሚሲዮናዊ) ባህሪ እና ሥራ

ለ. በወንጌላ መስፋፋት ውስጥ መንፈስ ቅዱስ ስላለው ሥራ

ሐ. ቤተክርስቲያንን በአዳዲስ አካባቢዎች ስለ መትከል።